САНГИНОВ Д.Ш. ШАРИФОВ И.М.

Ба истиқболи 25 солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 35 солагии таъсисёбии кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии ДМТ бахшида мешавад

ҲУҚУҚИ ФАРҲАНГИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ВАСОИТИ ТАЪЛИМӢ- МЕТОДӢ

Бо қарори Шӯрои илмию методии ДМТ ба сифати васоити таълимӣ-методӣ ба чоп тавсия шудааст

Душанбе – 2016

УДК:
ББК:
С–18

Сангинов Д.Ш., Шарифов И.М. Ҳуқуқи фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон: Васоити таълимӣ - методӣ. Душанбе.: «Андалеб-Р», 2016. 120с.

Муаллифон:

Сангинов Дониёр Шомаҳмадович – мудири кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии ДМТ, номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент.

Шарифов Исмоил Муҳибуллоевич – ассистенти кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии ДМТ.

Муқарризон:

Мирзоев П.З. - номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент
Мирбобоева Р.В. - номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент
Қурбонов Қ.Б. - номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент

Мусаҳеҳ: Муҳаммадиев Сипеҳр

Васоити таълимӣ - методӣ бо забони давлатӣ омода шуда, дар асоси барномаи корӣ (силлабус) аз фанни ҳуқуқи фарҳангӣ барои донишҷӯёни курси панҷуми шӯъбаи рӯзонаи ихтиссоси 24010302 - Танзими ҳуқуқии молия ва қарзи факултети ҳуқуқшиносӣ тамоми масъалаҳои ин фанни таълимиро муфассал ва пайи ҳам дар худ таҷассум намудааст.

Воситаи таълимӣ - методӣ барои донишҷӯён, магистрон, аспирантҳо, омӯзгорони факултет ва мактабҳои олии ҳуқуқшиносӣ, ҳамчунин барои тамоми ашхосе, ки зимни иҷрои фаъолияташон қонун ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид фарҳангро мавриди истифода қарор медиҳанд, пешбинӣ шудааст.

ISBN

©Сангинов Д.Ш., Шарифов И.М., 2016.

МУНДАРИҶА

САРСУХАН …………...

СИЛЛАБУС аз фанни Ҳуқуқи фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон (барномаи таълимии таҷрибавӣ барои донишҷӯёни курси 5- уми ихтиссоси «Танзими ҳуқуқии молия ва қарз») …………………………...……………..

МАТНИ ЛЕКСИЯ аз фанни Ҳуқуқи фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон ………………………………………………………………………...

САВОЛНОМАҲОИ ТЕСТӢ аз фанни Ҳуқуқи фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон ………………………………………………………

САРСУХАН

Низоми кредитии таҳсилот дар мактабҳои олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади таъмини болоравии сифати таълим, сафарбарнамоии донишҷӯён барои идомаи таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишварҳои дигар, воридшавии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фазои ягонаи таҳсилоти ҷаҳон ва татбиқи эъломияи Болония амалӣ карда мешавад. Низоми кредитии таҳсилот дар мактабҳои олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Низомнома оид ба ташкили ҷараёни таълим дар шароити низоми кредитии таҳсилот аз 30 августи соли 2008, №15/3 ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

Муассисаи таҳсилоти олӣ барои бо маводи методӣ пурра таъмин намудани ҷараёни таълим ҷавобгӯ аст. Барои ҳар як ихтисос дар факулта бояд маводҳои методии зерин омода карда шаванд:

– барномаҳои намунавии таълим аз тамоми фанҳои омӯхташаванда (мувофиқи нақшаи кории таълим);

– барномаҳои кории мушаххаси фан (SYLLABUS);

– мавод барои кори синфӣ (аудиторӣ) аз ҳар як фанни омӯхташаванда: матни лексияҳо, нақшаҳои дарсҳои семинарӣ, амалӣ ва лабораторӣ;

– басти аёниятҳо ва маводҳои ёрирасон (маводҳои тақсимшаванда) барои гузаронидани дарсҳои аудиторӣ;

– мавод барои кори мустақилонаи донишҷӯён бо роҳбарии устод: басти матни вазифаҳои хонагӣ, саволҳо ва тестҳо, намунаи рефератҳо, корҳои курсӣ ва дипломӣ, китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимӣ дар намуди чопӣ ва электронӣ;

– мавод барои гузаронидани таҷрибаомӯзӣ: нақша ва барномаҳои таҷрибаомӯзии таълимӣ ва истеҳсолӣ, шаклҳои ҳуҷҷатҳои ҳисоботӣ ва ғайра.

Ҷиҳати иҷроиши вазифаҳои мазкур барои пурра фароҳам овардани маводҳои таълимӣ ба донишҷӯёни ихтисоси Танзими ҳуқуқии молия ва қарз (24010302) васоити таълимӣ-методии мазкур омода карда шудааст.

Мутахассис аз рӯи ихтисоси «Танзими ҳуқуқи молия ва қарз» ба кори касбӣ дар мақомоти давлатӣ, бонкҳо, биржаҳо, ташклотҳои молиявӣ ва суғуртавӣ, бунёдҳои сармоягузорӣ, Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти давлатии дигари самти иқтисодӣ, хадамоти иқтисодии корхонаҳо ва ташкилотҳои шаклҳои гуногуни моликият, дар вазифаҳои, ки доштани маълумоти олии ҳуқуқшиносӣ зарур мебошад, сафарбар мегардад. Ихтисоси «Танзими ҳуқуқии молия ва қарз» дониши мукаммал дар соҳаҳои мазкур пешниҳод менамоя: танзими ҳуқуқии молияи давлатӣ ва маҳалӣ, фаъолияти бонкӣ ва суғуртавӣ, муомилоти пулӣ (асъор), идоракунии менеҷмент, бозори қоғазҳои қимматнок, андоз ва андозбандӣ. Фаъолияти мутахассиси танзими ҳуқуқи молия ва қарз

барои аз нигоҳи ҳуқуқи ҳал намудани масоли иқтисодӣ равона гардидааст.

Объекти фаъолияти касбии хатмкунандагон:

– муносибатҳои ҳуқуқии молиявӣ ва қарздиҳӣ;

– муносибатҳои ҳуқуқии иқтисодӣ байниТоҷикистон ва мақомоти давлатҳои хориҷа, ташкилотҳои байналхалқӣ ва шахсони ҷисмонии хориҷию дохилӣ;

– тамоми ҳодиса ва ҳаракатҳое, ки аҳамияти ҳуқуқӣ дошта ба муносибатҳои молиявӣ ва қарздиҳӣ вобастагӣ доранд.

Фаъолияти касбии хатмкунандагон бо иҷроиши чунин корҳо алоқаманд аст:

– фаъолияти касбӣ дар Вазорати молия, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти дигари давлатӣ, ки фаъолияташаон ба муносибатҳои молиявию қарздиҳӣ вобаста мебошад.

– фаъолияти касбӣ дар корхона, муассиса ва ташкилотҳо навобаста ба шакли моликияташон;

– фаъолияти машваратӣ ва экспертӣ дар ҷодаи татбиқ ва қабули санадҳои соҳаи иқтисодӣ.

– фаъолияти омӯзгорӣ ва тадқиқоти илмӣ дар ҷодаи ҳуқуқи молия, ҳуқуқи андоз, ҳуқуқи бонкӣ, ҳуқуқи соҳибкорӣ ва дигар соҳаҳои ба иқтисодиёт алоқаманд.

Дар васоити таълимӣ - методии мазкур барои донишҷӯёни курси 5-и ихтисоси Танзими ҳуқуқуқии молия ва қарз силлабус, матни лексия ва саволномаи тестӣ аз фанни ҳуқуқи фарҳангӣ ҷой дода шудааст, ки барои аз худ намудани ин фан осон ва ба мақсад мувофиқ мебошад.

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
Факултети ҳуқуқшиносӣ
Кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорат

БАРНОМАИ КОРӢ (СИЛЛАБУС)
АЗ ФАННИ ҲУҚУҚИ ФАРҲАНГӢ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
БАРОИ ДОНИШҶӮЁНИ КУРСИ ПАНҶУМИ ШӮЪБАИ РӮЗОНАИ
ФАКУЛТЕТИ ҲУҚУҚШИНОСИИ ДМТ

Фанни таълимӣ: ҳуқуқи фарҳангӣ
Ихтисос: 24030102 – Танзими ҳуқуқии молия ва қарз
Ҳаҷми умумии кредитҳо ва соатҳои таълимии донишҷӯ - 4 кредит (64 соат), аз ҷумла,
Лексия – 32 соат
Машғулияти амалӣ – 16 соат
КМД - 16 соат
Курс- 5

Душанбе – 2016

Барномаи корӣ (силлабус) дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда шудааст, барои донишҷӯёни ихтисоси Танзими ҳуқуқии молия ва қарз тартиб дода шудааст.

Барномаи корӣ (силлабус) аз ҷониби дотсенти кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии ДМТ, номзади илмҳои ҳукукшиносӣ Сангинов Д.Ш. тартиб дода шудааст.

Барномаи корӣ (силлабус) дар ҷаласаи кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорат санаи 29.08.2016, суратмаҷлиси №01 баррасӣ ва тасдиқ шудааст.

Мудири кафедра Сангинов Д.Ш.

Бо қарори Шӯрои илмию методии факултети ҳуқуқшиносии ДМТ аз 31.08.2016, суратмаҷлиси №01 тасдиқ шудааст.

Раиси Шӯрои илмию методии факултет Қурбонов Қ.Б.

Маълумот дар бораи омӯзгори фанни таълимӣ:

Сангинов Д.Ш. – мудири кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент.

Маълумот барои алоқа: *ш. Душанбе, кӯчаи Буни Ҳисорак, «Шаҳраки донишҷӯён», утоқи №506.*

I.ҶАДВАЛИ МАШҒУЛИЯТҲОИ ДАРСӢ:

Ному насаби омӯзгорон	Машғулиятҳои Аудитории:		КМРО	Суроғаи омӯзгор
	Лексионӣ	Амалӣ		
Сангинов Д.Ш.	Душанбе 07:30-08:20 Сешанбе 08:30-09:20 Бинои таълимии №12, синфхонаи №506.	Чоршанбе соати 08:30-09:30 Бинои таълимии №12, синфхонаи №506.		ДМТ, кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорат Бинои таълимии №12 синфхонаи №515.

II. ШАРҲИ МАВҚЕИ ФАН ДАР РАВАНДИ ТАЪЛИМ

Фанни таълимии ҳуқуқи фарҳангӣ барои донишҷӯёни курси 5-уми ихтисоси Танзими ҳуқуқии молия ва қарз зарур буда, дар ташаккулёбӣ, маҳорат ва малакаи худ фаъолияти донишҷӯ ҳамчун мутахассиси ихтисоси баланд мавқеи хос дошта, якеазфанҳоиҳозиразамонбаҳисобмеравад. Фанни мазкур муносибатҳои ҷамъиятии бахши фанҳангиро меомӯзад.

III. МАҚСАДИ ОМӮЗОНИДАНИ ФАН

- баланд бардоштан ва такмил додани сатҳи дониши назариявӣ ва амалии донишҷӯён;
- сайқал додани донишҳои назариявии донишҷӯён дар масоили қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳангӣ ба воситаи омӯхтани қонунҳои амалкунандаи кишвар дар ин бахш;
- бо тариқи муқоиса омӯхтани ҷанбаҳои алоҳидаи фарҳанги кишвар ва мамлакатҳои ҳориҷӣ;
- такмил додани донишхои назариявии донишчуён марбут ба муносибатҳои ҷамъиятӣ, ки дар доираи фарҳангӣ омӯхта мешавад.

IV.ВАЗИФАҲОИ ОМӮЗОНИДАНИ ФАН

• шарҳи мазмуни мафҳумҳои асосии ҳуқуқи фарҳангӣ, моҳият ва аҳамияти он;
• кушода додани мафҳумҳои асосии фан;
• пешкаш намудани маълумот дар бораи шарҳи моҳияти амалӣ гардидани ҳуқуқи фарҳангӣ;

• мусоидат намудан ба ташаккулёбии маҳорату малакаи донишҷӯ дар бораи тарзҳои аз худ намудани малакаҳои касбӣ;
• ташаккули фаҳмиши донишҷӯ роҷеъ ба алоқамандии фанни ҳуқуқи фарҳангӣ бо дигар фанҳои ҳуқуқӣ.

V. НАТИҶАҲОИ НИҲОИИ ОМӮЗОНИДАНИ ФАН

Дар баробари аз худ намудани фанни таълимӣ донишҷӯ бояд:

- мазмуни мафҳумҳои асосии фанни ҳуқуқи фарҳангиро аз худ карда бошад:
- иҷрои корҳои мустақилона аз рӯи адабиётҳои асосӣва иловагӣ;
- дастраси маълумотҳо оиди ҳуқуқи фарҳангӣ;

Дар асоси аз худ намудани фанни таълимӣ донишҷӯ бояд:

- мазмуни мафҳумҳои асосии фаннро шарҳдода тавонад:
- асосҳои мавҷудияти шаклҳои гуногун, дараҷаҳои ташаккулёбӣ ва меъёрҳои асосии ҳуқуқи фарҳангӣ, низоми фарҳангӣ ва методҳои омӯзиши онро муайян карда тавонад;

Пререквизитҳо (алоқамандаии фанни таълимӣ бо фанҳои аз ҷониби донишҷӯ азхудкардашуда): фанҳои дар давраи таҳсил дар муассисаи таълимии таҳсилоти умумии миёна азхудкардаи донишҷӯ: асосҳои давлат ва ҳуқуқ, ҳуқуқи инсон;

Постреквизитҳо: (алоқамандии фанни таълимӣ бо фанҳое, ки донишҷӯ онҳоро дар баробари азхудкунии фанни ҳуқуқи фарҳангӣва пас аз худ намудани он дар давоми таҳсил аз худ менамояд): ҳуқуқи молиявӣ, ҳуқуқи гражданӣ, ҳуқуқи соҳибкорӣ ғайра.

VI. МАЗМУНИ ГУЗАРОНИДАНИ МАШҒУЛИЯТҲОИ ФАННИ

<table>
<tr><th rowspan="3">Ҳафтаҳо</th><th rowspan="3">№ тартибӣ</th><th colspan="3">Мундариҷаи мавзӯъҳои машғулиятҳои</th><th rowspan="3">Микдорисоатхо</th><th rowspan="3">Санаиичро</th><th rowspan="3">Холхоимкониятир</th><th rowspan="3">Адабиёт</th><th rowspan="3">Тавзеҳот</th></tr>
<tr><th colspan="2">Аудиторӣ</th><th rowspan="2">КМРО</th></tr>
<tr><th>Лексионӣ</th><th>Амалӣ</th></tr>
<tr><td rowspan="2">I</td><td>1</td><td>Мафҳум ва предмет ҳуқуқи фарҳангӣ</td><td></td><td></td><td>1</td><td></td><td></td><td>1-5</td><td></td></tr>
<tr><td>2</td><td>Мафҳум, предмет ва низоми ҳуқуқи фарҳангӣ</td><td></td><td></td><td>1</td><td></td><td></td><td>1-5</td><td></td></tr>
</table>

	3		Мафҳум, предмет ва низоми ҳуқуқи фарҳангӣ		**1**			1-5	
	4			Мафҳум, предмет ва низоми ҳуқуқи фарҳангӣ	1			1-5	
II	5	Мафҳум, предмет ва низоми ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	6	Мафҳум, предмет ва низоми ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	7		Мафҳум, предмет ва низоми ҳуқуқи фарҳангӣ		**1**			1-5	
	8			Мафҳум, предмет ва низоми ҳуқуқи фарҳангӣ	**1**			1-5	
III	9	Сарчашмаҳ ои танзимкуна ндаи ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	10	Сарчашмаҳ ои танзимкуна ндаи ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	11		Сарчашма ҳои танзимкун андаи ҳуқуқи фарҳангӣ		**1**			1-5	

	12			Сарчашмаҳои танзимкунандаи ҳуқуқи фарҳангӣ	**1**			1-5	
IV	13	Сарчашмаҳои танзимкунандаи ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	14	Сарчашмаҳои танзимкунандаи ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	15		Сарчашмаҳои танзимкунандаи ҳуқуқи фарҳангӣ		**1**			1-5	
	16			Сарчашмаҳои танзимкунандаи ҳуқуқи фарҳангӣ	**1**			1-5	
V	17	Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	18	Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	19		Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ		**1**			1-5	
	20			Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ	**1**			1-5	
VI	21	Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	22	Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ			**1**			1-5	
	23		Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ		**1**			1-5	

	24			Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ	**1**			1-5	
VII	25	Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ			**1**			1-5	
	26	Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ			**1**			1-5	
	27		Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ		**1**			1-5	
	28			Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ	**1**			1-5	
VIII	29	**Қабули санҷиши фосилавӣ (рейтинг)-и 1-ум**						**2**	
	30								
	31								
	32								
IX	33	Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ			**1**			6-20	
	34	Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ			**1**			6-20	
	35		Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ		**1**			6-20	
	36			Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ	**1**			6-20	
X	37	Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ			**1**			6-20	
	38	Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ			**1**			6-20	

	49		Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ		**1**			6-20	
	40			Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ	**1**			6-20	
XI	41	Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ			**1**			6-20	
	42	Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ			**1**			6-20	
	43		Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ		**1**			6-20	
	44			Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ	**1**			6-20	
XII	45	Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ			**1**			6-20	
	46	Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ			**1**			6-20	

	47		Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ		**1**			6-20	
	48			Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ	**1**			6-20	
XIII	49	Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ			**1**			6-20	
	50	Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ			**1**			6-20	
	51		Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ		**1**			6-20	

	52			Хусусияти хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ	**1**			6-20	
XIV	53	Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг			**1**			6-20	
	54	Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг			**1**			6-20	
	55		Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг		**1**			6-20	
	56			Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг	**1**			6-20	
XV	57	Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг			**1**			6-20	

	58	Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг			**1**			6-20	
	59		Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг		**1**			6-20	
	60			Ҷавобгарӣ барои вайрон намудани қонунгузорӣ дар соҳаи фарҳанг	**1**			6-20	
XVI	61	**Қабули санҷиши фосилавӣ (рейтинг)-и 2-юм**			**1**				
	62				**1**				
	63				**1**				
	64				**1**				

VII.АДАБИЁТҲОИ ТАЪЛИМӢ ВА САНАДҲОИ МЕЪЁРИВУ ҲУҚУҚӢ:

1. Адабиётҳои таълимӣ

1. Сангинов Д.Ш. Ҳуқуқи сайёҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон (санадҳои меъёриву ҳуқуқӣ). Васоити таълимию амалӣ. Душанбе, «Эр-граф», 2012. 320с.
2. Сангинов Д.Ш. Ҳуқуқи сайёҳии (туристии) Ҷумҳурии Тоҷикистон. Васоити таълимӣ. Душанбе: «Эр-граф». 2012.400с.
3. Тафсири Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимояи ҳуқуқи истеъмолкунандагон» / Зери таҳрири номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент Сангинов Д.Ш. Душанбе: «ЭР-граф», 2013. 200 саҳ. (ҳайати муаллифон).
4. Сангинов Д.Ш. Социальные и экономические права и свободы молодёжи в Республика Таджикистан// Ҷавонони муосир. Душанбе: Бухоро, 2013. С.119-132.
5. Сангинов Д.Ш. Ҳуқуқи соҳибкории Ҷумҳурии Тоҷикистон (матнилексия): Воситаи таълимӣ // Душанбе: «ЭР-граф», 2014, 500 саҳ.
6. Сангинов Д.Ш. Роль социально-культурных услуг в формирование правовой культуры граждан// Правовая жизнь. Душанбе, 2014, №1 (05). С.73-85.
7. Сангинов Д.Ш. Гражданско-правовая ответственность сторон в договоре возмездного оказания социально-культурных услуг// Вестник ТНУ. Серия гуманитарных наук. Душанбе: «Сино». 2013. №3/1 (128). С.151-156.
8. Сангинов Д.Ш. Понятие социально-культурных услуг по законодательству Республики Таджикистан//Вестник педагогического университета. Душанбе, 2013, №6 (55-2). С.133-140.
9. Сангинов Д.Ш. Научно-методологический подход к формированию понятия «услуги культуры»//Вестник педагогического университета. Душанбе, 2013, №6 (55 ч.2). С.140-146.
10. Сангинов Д.Ш. Понятие и содержание договора на оказания культурных услуг //Молодёжь и современная наука//Материалы международной Конференции молодых ученых посвященный 23 мая Дню молодежи Таджикистана на тему «Государственная молодежная политика в государств СНГ: состояния и перспектива» (22 мая 2014 года). Душанбе, 2014. С.83-99.
11. Сангинов Д.Ш. Правовая политика Республики Таджикистан в области социально-культурных услуг//Сиёсати ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон: рушд ва мушкилот (Маводҳои конфренсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ, ш. Душанбе, 17 марти соли 2014)/ Зери таҳрири доктори илмҳои ҳуқуқ, профессор Раҳимов М.З. Душанбе С.136-144.
12. Сангинов Д.Ш. Сфера социально-культурных услуг в гражданском обороте// Вестник Университета (РТСУ): научный журнал. Душанбе, 2014. – №1(44). -С.44-49.
13. Сангинов Д.Ш. Правовое регулирование отношений в сфере оказания социально-культурных услуг по законодательству Республики

Таджикистан// Пробелы в российском законодательстве. М., 2014, №1. С.62-65.

14. Сангинов Д.Ш. Понятие и особенности социально-культурных услуг по законодательству Республики Таджикистан// Чёрные дыре в Российском законодательстве. М., 2014, №1. С.143-147.

15. Сангинов Д.Ш. Роль Конституции в регулировании социально-культурных услуг// Материалы международной научно-практической конференции на тему: «Развитие конституционализма в Таджикистане в период независимости»// под редакцией к.ю.н., доцента Диноршоева А.М. – Душанбе: «Голд-принт», 2014. С.128-139.

16. Сангинов Д.Ш. Мафҳум ва сохтори хизматрасонии иҷтимоӣ-фарҳангӣ //Мушкилоти танзими ҳуқуқии инноватсия дар фаъолияти соҳибкорӣ (Маводи конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ аз 10 июни соли 2014)/ Зери таҳрири номзадҳои илмҳои ҳуқуқ, дотсентон Насурдинов Э.С., Сангинов Д.Ш., Бобокалонов Ғ.М. Душанбе: Матбааи ДМТ. 2014. С.135-143.

17. Сангинов Д.Ш. Проблемы законодательного регулирования предпринимательских отношений при оказание социально-культурных услуг// Сборник материалов Международной научно-практической конференции «Роль права в современном обществе: достижение и перспективы» повешенной 20 литию Конституции РТ. Душанбе, РТСУ. С.89-100.

18. Сангинов Д.Ш. Правовое регулирование отношений в сфере оказания социально-культурных услуг. Монография. Душанбе, «Эр-граф», 2014. 208с.

19. Сангинов Д.Ш. Понятие и содержание договора на оказание социально-культурных услуг// Вестник педагогического университета, №6 (61). Душанбе, 2014. С.80-86.

20. Ҳуқуқи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон. Китоби дарсӣ. Қисми дуюм/ Муҳаррирони масъул: доктори илмҳои ҳуқуқ, профессор, мудири кафедраи ҳуқуқи граждании факултети ҳуқуқшиносии ДМТ Ғаюров Ш.К. ва номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент Сулаймонов Ф.С. Душанбе, «ЭР-граф», 2014.435 саҳ. (дар ҳамуаллифӣ).

2.Санадҳои меъёриву ҳуқуқии дохили давлатӣ.

1. Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 ноябри соли 1994// Бонки мутамарказонида ииттилооти ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон. ADLIA. Версия 6.00.

2. Кодекси Граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон қисми як аз 30 июни соли 1999, №802, қисми дуюм аз 11 декабри соли 1999, №884 ва қисми сеюм аз 1 марти соли 2005, №84// Бонки мутамарказонидаи иттилооти ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон. ADLIA. Версия 6.00.

3. Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2008, №455// Бонки мутамарказонидаи иттилооти ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон. ADLIA. Версия 6.00.

4. Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 майи соли 1998, №574// Бонки мутамарказонидаи иттилооти ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон. ADLIA. Версия 6.00.

5. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 13 декабри соли 1997, № 519 «Дар бораи фарҳанг» // Бонки мутамарказонидаи иттилооти ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон. ADLIA. Версия 6.00.

6.Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 августи соли 2001, № 42 «Дар бораи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ» // Бонки мутамарказонидаи иттилооти ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон. ADLIA. Версия 6.00.

7. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 марти соли 2006, №178 «Дар бораи ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ» // Бонки мутамарказонидаи иттилооти ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон. ADLIA. Версия 6.00.

VIII. ТАЛАБОТ НИСБАТ БА ТАДРИСИ ФАН. ТАРТИБИ БАҲОГУЗОРӢ.

Омӯзиши фанни ҳуқуқи фарҳангӣ дар факултети ҳукушиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳатмӣ буда, ба таври назариявӣ ва амалӣ дар доираи 64 соат (4 кредит) таълим дода мешавад.

Иҷрои бечунучарои меъёрҳои муқарраргардида, ки дар барномаи мазкур баррасӣ мегардад, шарти ҳатмии амали гардидани чорабиниҳое мебошад, ки дар барнома инъникос ёфтаанд.

Аз ин лиҳоз, донишҷӯ вазифадораст:

- дар ҳамаи машғулиятҳо фаъолона иштирок намуда, қоидаҳои тартиботи дохили мехнатии Донишгоҳро риоя намояд;
- ба дарсҳо сари вақт ҳозир гардида дар ҷараёни дарсҳои лесионӣ ҳамеша фаъол бошад;
- ҳангоми иштирок дар дарсҳо маводҳои дарсӣ –чуночӣ: ҷуздон, китоб, дафтар, қалам ва ғайра)-ро бо худ дошта бошад;
- дар рафти гузаронидани машғулиятҳои лексионӣ ва амалӣ беиҷозати омӯзгор суханнакунад ва ба дигар корҳои беҳуда машғул нашавад;
- ба омӯзгор на бо ному насабаш, балки боисми «устод» муроҷиат намояд.

Сиёсати баҳогузорӣ ба дараҷаи азхудкуниифан аз ҷониби донишҷӯён ва тамоми самтҳои фаъолияти онҳо аз рӯи низоми холдиҳӣ-рейтингӣ (НХР) амалӣ карда мешавад.

Меъёри баҳо гузории тафриқавӣ дар низоми таҳсилоти кредитӣ ба донишҷӯ фаҳмонда мешавад.

Барои фаъолияти мусбату манфии донишҷӯ ҳангоми таҳсил намудҳои зерини холҳои ҷаримавию ҳавасманд гардонӣ пешбинӣ карда шудааст:

Ҳангоми зоҳир намудани фаъолияти манфӣ: дар дарсиштироякнакардан – 5 хол; ба дарс дер омадан – 2 хол; сари вақт иҷро накардани

супоришҳои омӯзгор – 5 хол; гуфтугӯи беҳуда ҳангоми дарс – 5 хол; барои ҳаракатҳои гуногуни ноҷо – 3 хол; ба вуҷуд овардани фазои моҷароҷуёна – 5 хол;

Барои зоҳир намудани фаъолияти мусбӣ: рафтори намунавӣ – 8 хол; барои иштироки фаъолона – 6 хол; пеш аз мӯҳлат тайёр намудан ва супоридани ва зифаҳои аз ҷониби омӯзгор супоридашуда – 6 хол; санҷиши фосилавӣ – 40 хол; санҷиши ҷамъбастӣ – 60 хол.

Эзоҳ: Холҳое, ки донишҷӯ барои иштирок дар дарс ва пеш аз мӯҳлат супоридани вазифаҳои аз ҷониби устод супорида шуда ва дигар холҳое, ки дар қисми сиёсати баҳо гузорӣ пешбини карда шудаанд, ҳангоми санҷишҳои фосилавӣ ва ҷамъбастӣ ба холҳои ба даст овардаи донишҷӯ илова ё кам карда мешаванд (ҷадвали 1).

Ҷадвали 1

Меъёри баҳоҳои эҳтимолӣ (ё имконпазир)-и донишҷӯ

Баҳо	Истифодаи ададии холҳо	Фоиз (%)-и ҷавобҳои дуруст	Ифодаи анъанавии холҳо
A	4,0	95-100	Аъло
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Хуб
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	Қаноатбахш
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
Д	1,33	55-59	
Д-	1,0	50-54	
Ғ	0	0-49	Ғайри қаноатбахш

Ҷадвали қабули санҷишҳои фосилавии 1 ва 2 (рейтингҳои 1 ва 2) барои нимсолаи тирамоҳии соли таҳсили 2016-2017 ба таври ҷудогона ба донишҷӯён дастрас мегардад. Баъдиҳар 6 ҳафтаи гузаронидани машғулиятҳо (яъне ҳафтаҳои 7 ва 14) санҷишҳои фосилавӣ (рейтингҳо) гузаронидашуда ҳафтаҳои 17, 18 ва 19 – чун давраи гузаронидани сесияи баҳории соли таҳсили 2016-2017 муайян карда шуда, имтиҳонҳои ҷамъбастӣ қабул карда мешаванд.

МАТНИ ЛЕКСИЯ

Мавзӯъ 1. Мафҳум ва предмети ҳуқуқи фарҳангӣ

Ҳуқуқи фарҳангӣ – зерсоҳаи ҳуқуқи сайёҳи буда, аз маҷмӯи меъёрҳои ҳуқуқие иборат буда муносибатҳои ҷамъиятиро дар соҳаи фарҳанг ба танзим медарорад.

Предмети ҳуқуқи фарҳангӣ аз муносибатҳои зерини ҷамъияти иборат аст :

- муносибатҳо оид ба танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ;
- муносибатҳо оид ба таъмин ва татбиқи ҳуқуқҳои фарҳангии шаҳрвандон;
- муносибатҳо оид ба пешбурди фаъолияти фарҳангӣ аз ҷониби субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ.

Асоси танзими фаъолияти фарҳанги сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг мебошад, ки ба принсипҳои зерин вобаста аст:

- дастраси умум будани сарватҳои фарҳангӣ;
- озодии фаъолияти эҷодӣ;
- мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон;
- эътирофи гуногун ақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ;
- ҳимояи фарҳангии ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ;
- ҷанбаи умуми миллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг;
- ҷалби фаъолонаи ҷомеа ба сарватҳои умумимиллии ва умумибашарии фарҳангӣ;
- истифодаи моҳиронаи сарватҳои фарҳангӣ дар тарбияи ахлоқии одамон;
- такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ;

Фарҳанги Тоҷикистон – дарки зебо, мавзун ва номаҳдуди ҷаҳон аст. Тоҷикон ҳамеша пайрави маданияти қадимии худ ҳастанд, ки эҳтиром ба арзишҳои фарҳанги ниёгони худ мегузоранд. Боиси тазаккур аст, ки баъди ба даст овардани истиқлолияти давлати дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамаи соҳаҳои ҷамъияти аз ҷумла соҳаи фарҳанг хело ҳам инкишоф ва ташаккул ёфт. Дар тули 25 соли истиқлолияти давлати дар Ҷумҳури ҳамаи он муассисаҳои фарҳангие, ки дар замони Шӯрави сохта шуда буданд, аз нав бо тарзу услуби ба фарҳанги меъмории мо хос бунёд гардиданд. Боз ҳамаи он урфу одату ёдгориҳои таърихию фарҳангие, ки мардуми тоҷик доштанду ва қариб, ки тули 70 соли ҳукмронии давлати Шӯрави ба нести рафта буданд дар замони соҳибистиқлолии кишвар аз нав эҳё гардиданд. Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз кишварҳои мутамаддини ҷаҳон буда, дорои фарҳанги суннатии қадимтарини моддиву ғайри-моддӣ мебошад. Дар фарҳанги суннатии тоҷикон намунаҳои зиёди ҳунарҳо ва анъанаҳои мардумӣ мавҷуданд, ки дар тӯли

таърих дар натиҷаи робитаҳои фарҳангӣ ва сиёсӣ ба кишварҳои дигар гузаштаанд ва имрӯз баъзе халқҳои минтақа он намунаҳоро як ҷузъи фарҳанги суннатии худ низ мешуморанд. Чунончи, ҷашни Наврӯз, шоҳасари мусиқии «Шашмақом», ҳунарҳои заргарию зардӯзӣ, ат-ласу адрасбофӣ, таомҳову либосҳои анъанавӣ ва монанди инҳо нахуст дар байни тоҷикон рушду такомул ёфта, сипас ба фарҳанги халқҳои дигар интиқол шудаанд. Дар мукаммал намудани он мутахассисон аз ПИТФИ, Академияи илмҳо ва муассисаҳои дигари фарҳангӣ саҳми бориз доранд.

Қайд гардан ба маврид аст, ки ҳар як давлату миллатро аз рӯи фарҳанги миллиаш мешиносанд. Албатта ин ҳама пешравиҳою дастовардҳо дар соҳаи фарҳанг бо дастгирии бевоситаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон амали гаштааст.

Фаъолияти фарҳангӣ ин фаъолият оид ба нигоҳдорӣ, бавуҷудорӣ, тақсимнамоӣ ва аз худкунии арзишҳои фарҳангӣ мебошад. Фаъолияти фарҳангӣ фаъолиятест, ки бавуҷудории шароит ҷиҳати рушд, худмуайянкуни ва худташаккулёбии шахсият ва гурӯҳ дар соҳаи истироҳат мебошад. Ин фаъолият дар баргирандаи вақти озод барои истироҳат аст. Ба монанди муошират, бавуҷудоии орзишҳои фарҳанги инчунин бардоштани кайфияти маънавӣ. Фаъолияти фарҳанги қисмати таркибии фаъолияти иҷтимоию фарҳангист, ки барои ҳалли мушкилоти ичтимоӣ тавассути воситаҳо ва методҳои муайян кӯмак мерасонад.

Хусусиятҳои хоси фаъолияти фарҳангӣ инҳо мебошанд:

- ин фаъолият дорои хислати инсондӯстона аст (яъне танҳо барои инсон амали гардонида мешавад);
- ин фаъолият дар ташаккули шахсияти инсон мусоидат менамояд;
- ин фаъолият доимо дар ҳоли рушд қарор дорад;

Функсияҳои фаъолияти фарҳангӣ бошад иттилоотӣ, эҷодӣ ва истироҳативу солимгардонӣ аст.

Шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ чунин мебошад:

- фаъолияти репродуктиви ба монанди зиёднамоии нусхаҳои арзишҳои фарҳангӣ;
- фаъолияти эҷоди ба монанди бавучуд овардани арзиши нави эҷодӣ;
- фаъолияти моддиву истеҳсолӣ ба монанди бавуҷудоии шароити эҷодии рассомӣ, наққошӣ, кандакорӣ ва ғайра;
- фаъолияти маънавӣ ба монанди таълиму тарбия.

Намудҳои фаъолияти фарҳангӣ :

- вобаста ба субъект ҷамъиятӣ, миллӣ, давлатӣ, гурӯҳӣ, инфиродӣ;
- вобаста ба нақши фуксионали умуми ва махсус;
- вобаста ба пайдоиш элитарӣ ва халқӣ;
- вобаста ба арзиш модди маънавӣ;
- вобаста ба хислат дини ва дунявӣ.

Мавзӯъ 2. Сарчашмаҳои танзимкунандаи ҳуқуқи фарҳангӣ

Сарчашма гуфта шакли зоҳирии ифодаёбии меъёри ҳуқукро сарчашмаи ҳуқуқ меноманд. Боиси тазаккур аст, ки ҳар як соҳаи ҳуқуқ дорои сарчашмаҳои танзимкунандаи муносаибатҳои дахлдори бахши хеш мебошанд. Асосҳои ҳуқуқии фаъолияти фарҳанги аз ҷумлаи онҳост. Сарчашмаҳои танзимкунандаи фаъолияти фарҳангӣ гуфта маҷмӯи санадҳои меъёри ҳуқуқиеро меноманд, ки муносибатҳои фарҳангиро ба танзим медароранд. Вобаста ба қувваи ҳуқуқиашон чунин таснифбанди карда мешавад:

- Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Фармонҳои президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- дигар санадҳои меъёри ҳуқуқии зерқонуни.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун санади универсалии тамоми муносибатҳои ҷамъиятиро батанзим медарорад. Мутобиқи моддаи 40 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар шахс ҳақ дорад озодона дар ҳаёти фарҳангии ҷамъият, эҷодӣ бадеӣ, илмӣ ва техникӣ ширкат варзад, аз дастовардҳои онҳо истифода кунад. Сарватҳои фарҳанги ва маънавиро давлат ҳимоя менамояд. Тибқи моддаи 44 бошад ҳифзи табиат, ёдгориҳои таърихию фарҳанги вазифаи ҳар як шахс аст. Инчунин дар моддаи 67 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон президенти кишвар дар савганди худ ёд мекунад, ки фарҳанги Тоҷикистонро ҳифз менамояд. Дар моддаи 73 Ҳукумат роҳбарии самараноки соҳаи фарҳангро таъмин менамояд. Дар моддаи 83 салоҳияти Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар соҳаи фарҳанг дарҷ гардидааст. Ин меъёрҳои Конститутсия бевосита танзимкунандаи муносибатҳои фарҳанги буда меъёрҳои он бевосита барои танзими он равона шудаат.

Сарчашмаи муҳими танзимкунандаи хусусияти хоси муносибатҳои фарҳанги ин Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» мебошад, ки соли 1997 таҳти №519 қабул гардида аз 36 модда иборат мебошад. Қонуни мазкур ҳуқуқҳои конститутсионии шаҳрвандонро дар фаъолияти фарҳанги таъмин ва ҳимоя намуда муносибатҳои ҳуқуқии субъектонҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад ва сиёсати давлатиро дар соҳаи фарҳанг муайян менамояд. Тибқи ин қонун фаъолияти фарҳанги фаъолияти шахсони воқеи ва ҳуқуқи мебошад, ки ба эҷод, истеҳсол,эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фаҳангӣ. Дигар сарчашмаи танзимкунандаи муносибатҳои ҷамъияти дар бахши фарҳанг ин Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ» аст, ки 23 июли соли 2001, №219 қабул шудааст.

Қонуни мазкур муносибатҳои ҳуқуқии ҳифз ва нигаҳдории мероси фарҳангиро ба танзим даровара, тартиби ягонаи аз Ҷумҳурии Тоҷикистон берун баровардан ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил кардани сарватҳои фарҳангиро муқаррар намуда, ҳамчунин ба

густариши ҳамкориҳои байналмилалии фарҳангӣ мусоидат мекунад.

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ ба Конститутсия (Сарқонун)-и Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва инчунин, шартномаҳои байналмилалии аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқшуда иборат аст. Агар мувофиқи шартномаҳои байналмилалии тасдиқшуда қоидаҳои дигар нисбат ба онҳое, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ дарбар гирифтааст, мавҷуд бошанд, онгоҳ қоидаҳои шартномаҳои байналмилалӣ амал мекунанд.

Сарватҳои фарҳангии зерин таҳти амали Қонуни мазкур қарор мегиранд:

Офаридаҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, офаридаҳои шаҳрвандони хориҷӣ ё шахсони бешаҳрвандӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон, бозтёфтҳо дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон;, гирдовардашудаҳои осорхонаҳо, китобхонаҳо, бойгониҳо, кино-фото-фонотекаҳо, нигористонҳо ва дигар маҳзанҳо, бозёфтҳои экспедитсияҳои археологӣ, этнографӣ, фолклорӣ ва табии илмӣ бо ризоияти мақомоти ваколатдори давлатҳое, ки ин сарватҳо аз онҷо пайдо шудаанд, дар натиҷаи мубодилаи ихтиёрӣ ба даст омадаҳо, ба сифати мерос, ҳадя қонунӣ ба дастомада ё бо ризоияти мақомоти ваколатдори давлатҳое, ки ин сарватҳо аз онҷо пайдо шудаанд, аз ҷониби шахсони ҳуқуқии хориҷӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил гардонидашуда.

Берун баровардани сарватҳои фарҳангии зерин аз Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст:

Сарватҳои нодири қабл аз панҷоҳ сол ё зиёдтар аз он офаридашуда, аз ҷониби давлат ба рӯйхат ва реестри нигоҳбонӣ дохилшуда, дар осорхонаҳо, бойгониҳо, китобхонаҳо ва маҳзанҳои дигари давлативу ҷамиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон нигоҳбонишаванда.

Барои муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатномаи Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон асос мебошад. Тартиби додани шаҳодатнома барои ҳуқуқи мувақатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи осорхонаҳои давлатӣ, бойгониҳо, китобхонаҳо ва маҳзанҳои дигари давлатӣ ариза пешниҳод мешавад, ки ба он ҳуҷҷатҳои зерин замима мегарданд.

Шартнома бо ҷониби қабулкунанда дар бораи мақсад, мӯҳлат ва шароити муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ; санади суғуртавии (шаҳодатнома, сертификат, квитансия) шартномаи суғуртаи амволӣ оид ба сарватҳои фарҳангии муваққатан берун баровардашаванда бо таъмини ҳама ҳолатҳои эҳтимолии суғуртавӣ, кафолати хаттии мақомоти давлатии ҷониби қабулкунанда оиди ҳифз,

нигоҳдорӣ ва сари вақт баргардонидани сарватҳои фарҳангие, ки муваққатан дохил карда мешаванд.

Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони ҳуқуқӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегардад, ки дар сархатҳои дуюм ва сеюми қисми аввали моддаи 10 Қонуни мазкур зикр гардидаанд.

Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳиф ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ» мақсадҳои зерин иборат аст: танзими ҳуқуқии таъмини ҳифз ва истифодаи самараноки объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, рушди минбаъдаи онҳо ба манфиати ҷомеа, муайян намудани низоми ҳуқуқии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ҳамчун намуди хоси молу мулки ғайриманқул ва сарвати умумимиллӣ, муқаррар намудани назорати давлатӣ оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, татбиқи сиёсати давлатӣ оид ба ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, таъмини иҷрои ӯҳдадориҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифз ва истифодаи самараноки объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, ҳимояи ҳуқуқи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ва муайян намудани ӯҳдадориҳои онҳо оид ба ҳифз ва истифодаи самараноки объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, муҳайё кардани шароити мусоид барои нигаҳдорӣ ва барқарорсозии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, муайян намудани ҷавобгарӣ барои амал ё беамалие, ки дар натиҷаи он ба объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ зарари мустақим ё ғайримустақим расонида мешавад.

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифз ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат аст.

Такмили қонунгузории соҳаи фарҳанг яке аз самтҳои асосӣ дар фаъолияти Вазорати фарҳанг маҳсуб ёфта, дар ин муддат ҷиҳати такомули санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳа якчанд лоиҳаҳои барномаҳои давлатӣ ва тағйиру иловаҳо ва қонунҳои амалкунанда таҳия гардидаанд.

Арзишҳои фарҳанги бошад воситаҳои моддиву маънави ва дигар арзишҳое, ки аҳамияти таърихи, илмию бадеи ва фарҳанги доранд. Амади Қонуни мазкур фаъолияти фарҳангиро дар соҳаҳои зерин фаро мегирад:

- ошкор, омӯзиш, ҳифз, тармим ва истифода намудани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ;
- адабиёти бадеӣ, киноматаграфия, санъати саҳнавӣ, рақсӣ, мусиқӣ, тасвирӣ, суратгири ва дигар намуду навъҳои санъат;

- касбу ҳунари бадеии халқ намудҳои фарҳанги, халқи забонҳо лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, адабиёти бадеии ҳаваскорон, кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандии ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ.

Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31.12.2008, № 455. Боби 15-и Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифз ва истифодаи объектҳои меросиитаърихию фарҳанги бахида шудааст. Ва моддаҳои 245-248 дар бар мегирад. Мутобиқи ин моддаҳо риоя накардани қоидаҳои муҳофизат ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ, касиф ва хароб кардани онҳо, беасос шикастан, ба ҷои дигар кучонидан ё тағйир додани он инчунин ғайри қонуни тасарруф кардани ҳудуди меросҳои таърихи фарҳанги боиси ҷавобгари ва ҷазои маъмури мегардад. Дар баробари дар моддаҳои 416 барои вайрон кардани тамомияти ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, моддаи 463 барои кашидани маҳсулоти тамоку дар дохили биноҳои фарҳанги тибқи моддаи 463[1] барои фуруши сигор, папирос ва дигар маҳсулоти тамоку дар ҳудуд ва назди муассисаи фарҳанги дар асоси моддаи 525 барои батаври лозим нигоҳ надоштани ҳуҷҷатҳои дорои аҳамияти тахрихию фарҳанги ҷавобгарии маъмури пешбини гардидааст.

Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21.05.1998 сол. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон як қатор моддаҳо ба ҳифзи арзишҳои таърихию фарҳанги равона шудаанд.

Моддаи 242 несту нобуд кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, моддаи 251 тасарруфи ашё ё асноди дорои арзиши фарҳангӣ, моддаи 289 қочоқ дар намуди арзишҳои фарҳангӣ, моддаи 403 барқасдона вайрон кардани меъёрҳои байналхалқии ҳуқуқи башар дар ҷараёни низоъи мусаллаҳ дар намуди аз байн бурдан ё осеб расонидани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ» аз 6.08.2001, № 42.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифз ва истифодаи объектҳои меросии таърихию фарҳангӣ » аз 30.03.2006, № 178.

Соли 2003 Конвенсияи ЮНЕСКО оид ба Ҳифзи мероси фарҳангии ғайримоддӣ қабул шуд ва то ба имрӯз мамкалатҳои зиёде, аз ҷумла Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2010 аъзои он гашта, тибқи дастури Конвенсия феҳристҳои миллии кишварҳои худро тартибу таҳия кардаанд. (қисми 3, моддаи 12) Яке аз талаботҳои номинатсияҳои ҳифзи мероси фарҳанги ғайримоддии айримоддии ЮНЕСКО пеш аз ҳама мавҷуд будани феҳристи миллӣ ва сабт будани унсури матлуби фарҳангӣ дар он меошад.

Мавзӯъ: 3 Субъектони ҳуқуқи фарҳангӣ

Субъектони фаъолияти фарҳангӣ шахсони воқеи ва ҳуқуқие мебошанд, ки дар муносибатҳои фарҳангӣ ширкат меварзанд, ин фаъолиятро ба амал мебароранд, инчунин танзими давлатии ин фаъолиятро ба сомон мерасонанд. Субъект аз калимаи лотинии «субҷектус» гирифта шуда, маънои дар поён ҷойгир буда ва ё асосро ифода менамояд. Субъект барандаи фаъолияти мавзӯи амалии муносибати ҳуқуқи буда амалан ба объект равона карда шудааст. Дар муносибатҳои фарҳангӣ субектони зерин ширкат меварзанд:

- шахси инфиродӣ ба монанди эҷодкорон, миёнаравҳо ва дигар субъектони ба фаъолияти эҷоди машғул буда;
- давлат дар симои мақомоти ваколатдори соҳаи фарҳанг баромад менамояд;
- иттиҳодияҳои ҷамъияти, ки ҳимоякунандаи манфиатҳои гурӯҳи ҷамъият мебошанд;
- муассисаҳои таълимии фарҳанги ва марказҳои илмии соҳаи фарҳанг;
- саноати маишии фарҳангӣ ва истироҳати, ки хизматрасонии ичтимоиро ба сомон мерасонад;
- бахши ғайридавлатии сохторҳои тиҷоратӣ, сармоягузорон, ки дар фаъолияти фарҳангӣ ширкат меварзанд;

Мафҳумҳои асосӣ:

Муассисаи фарҳангӣ - шахси ҳуқуқие, ки мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфта самти асосии фаъолияти он ба соҳаи фарҳанг алоқаманд аст.

Корманди соҳаи фарҳанг - шахси воқеие, ки фаъолияти он оид ба ҳифз, рушд, интишору истифодаи арзишҳои фарҳангӣ марбут аст.

Мақомоти ваколатдори соҳаи фарҳанг - мақомоти давлатие, ки сиёсати давлатиро дар соҳаи фарҳанг идора менамояд. (Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон) .

Иттифоқи эҷодӣ – иттиҳодияҳои ҷамъиятии кормандони эҷодии касбии як ё якчанд равияҳои фарҳангие, ки дар асоси узвияти фарҳангӣ таъсис ёфтааст.

Ҳолати ҳуқуқии субъектони фаъолияти фарҳангӣ дар моддаҳои 6,7,13-18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» соли 1997 таҳти №519 мустаҳкам гардидааст.

Яке аз субъектони фаъолияти фарҳанги ин Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аст, ки барои ҳифзи мероси фарҳангии ғайримоддии мардуми тоҷик Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои оқилона ва саривақтӣ меандешад. Таҳия ва тартиб додани «Феҳристи миллии мероси фарҳангии ғайримоддӣ» яке аз қадамҳои устувори ҳимоят, таблиғ ва густариши намунаҳои фарҳанги миллӣ ба ҳисоб меравад. Тибқи «Барномаи ҳифзи мероси фарҳангии ғайримоддии халқи тоҷик барои солҳои 2013-2020», ки дар таърихи 21 майи соли 2012, №263 аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тасвиб расидааст, зарурати тартибу таҳияи «Феҳристи миллии мероси фарҳангии ғайримоддӣ» ба миён

омадааст. Бояд тазаккур дод, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ҳалу фасли маҷмӯи мушкилоти мавҷудаи соҳа ва фаъолияти пурсамари муассисаҳои фарҳангии кишвар ҳамасола барои сохтмону тармиму таъмири онҳо мунтазам маблағҳои зиёд ҷудо намуда, барои ҳайати эҷодиву маъмурӣ тамоми шароитҳои кориро фароҳам оварда, дар ин самт корҳои зиёде ботадриҷ амалӣ гардида истодаанд.

Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 9 феврали соли 2016, таҳти №53 «Барномаи давлатии рушди муассисаҳои фарҳангӣ барои солҳои 2016-2020» қабул гардид, ки он баҳри фароҳам овардани шароити мусоиди меъёри-ҳуқуқӣ ҷиҳати фаъолияти пурсамари муассисаҳои фарҳанги кишвар ва ҳаллу фасли маҷмӯи мушкилоти мавҷудаи соҳаи мазку рва рушду такомули фарҳангӣ миллӣ мусоидат хоҳад намуд.

Феҳристи такмилёфтаи мероси фарҳангии ғайримоддӣ аз бахшҳои зерин иборат мебошад:

Бахши1. Анъанаҳои шифоҳӣ- A000 (34 унсур).

Бахши2. Ҳунарҳои иҷроӣ- B000 (146 унсур).

Бахши3. Ҷашну маросимҳо - C000 (50 унсур).

Бахши4. Расму одатҳо, таҷрибаҳои иҷтимоӣ- D000 (17унсур).

Бахши5. Касбу ҳунарҳо- E000 (75 унсур).

Бахши6. Хурокҳои миллӣ- F000 (110 унсур).

Бахши7. Варзиши суннатӣ ва бозиҳои бачагона- G000 (74 унсур).

Айни замон дар ҷумҳурӣ 2318 адад муассисаи иҷтимоӣ-фарҳангӣ, аз ҷумла 1352 китобхонаҳои давлатӣ-оммавӣ (аз ҷумла 79 китобхонаи бачагона), 332 қаср ва хонаҳои фарҳанг, 415 клуб, 48 клуби сайёр, 14 марказҳои фарҳангу фароғатӣ, 7 филармонияҳои халқӣ, 62 боғҳои фарҳангӣ-фароғатӣ, 23 театри халқӣ, 54 осорхона, 11 хонаосорхона, 24 ансамбли тарона ва ракс, 16ансамбли шашмақомхонон, 7 ансамбли фалаксароӣ, 7 ансамбли эстрадӣ, 10 ансамбли фолклорӣ-этнографӣ, 12 ансамбли рақсӣ ва 2 телефизиони маҳаллӣ (дар тавозуни шуъба ва бахшҳои фарҳанг) 8805 навар кормандон фаъолият доранд.

Ба феҳристи ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ 42 осорхона, 2020 ёдгории таърихиву фарҳангӣ, 1278 бостонӣ, 441 таърихӣ-монутенталӣ, 300 ёдгориҳои меъморӣ, 220 шаҳру шаҳракҳои қадима, 833 конҳои қадима, 70 қалъаҳо, 110 мақбара ва масиҷиди таърихӣ, 43 катибаҳои рӯисангӣ, 654 ада макон ва талу теппаҳои таҳқиқнагардида дохил шудааст ва корҳо дар самти такмилу таҳияи феҳристи нав идома доранд.

Мавзӯъ: 4 Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ.

Танзими давлатии фаъолияти фарҳангӣ гуфта маҷмӯи тарз ва шаклҳои таъсиррасонии давлатро ба субъектони муносибатҳои меноманд. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғанӣ гардондан ва инкишоф додани заминаи моддӣ-техникии фарҳанг ба маблағгузории давлатии фарҳанг афзалият дода мешавад. Тақсимоти маблағҳои асосӣ ба объектҳои таъиноти фарҳангӣ аз тарафи мақомоти марбутаи идораи давлатӣ дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ муайян карда мешавад.

Бо мақсади таъмини баробарҳуқуқии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, интихоб ва ҷобагузории кадрҳои баландихтисос ва қобилиятнок ба хизмати давлатӣ тибқи тартиби мукарраргардида, 3 маротиба озмун барои ишғоли мансабҳои холи маъмурии хизмати давлатӣ дар дастгоҳи марказии Вазорати фарҳанг гузаронида шуд. Баҳри амалӣ намудани тадбирҳо оид ба ҳавасмандгардонии кормандони соҳаи фарҳанг барои муваффақиятҳо ва комёбиҳои назаррас, навоварию эҷодкорӣ, дар амал татбиқ намудани накшаю барномаҳои соҳаи фарҳанг мукофотҳои давлатӣ муқаррар шудааст. Дар деҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби давлат ба намудҳои мухталифи фаъолияти фарҳангӣ, ташкили муассисаҳои фарҳанг ва корҳои мансуб ба беҳбудии муҳити эстетикӣ ва такмили фаъолияти фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад.

Барои сохтмони муассисаҳои нави фарҳанг дар навбати аввал қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад. Асоси танзими фаъолияти фарҳанги сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг мебошад, ки ба принсипҳои зерин вобаста аст:

- дастраси умум будани сарватҳои фарҳангӣ;
- озодии фаъолияти эҷодӣ;
- мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон;
- эътирофи гуногун ақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ;
- ҳимояи фарҳангии ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ;
- ҷанбаи умуми миллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг;
- ҷалби фаъолонаи ҷомеа ба сарватҳои умумимиллии ва умумибашарии фарҳангӣ;
- истифодаи моҳиронаи сарватҳои фарҳангӣ дар тарбияи ахлоқии одамон;
- такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ;

Ба таркиби сарватҳои фарҳангии миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳо шомиланд: бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ, фарҳангӣ, коллексияҳои нодиру ашёҳои қадими ва асарҳои санъат аз қабили мусаввараҳо, асари наққошӣ, расмҳо, муҷассамаҳо, номҳои аҳамияти таърихи дошта, асарҳои ороишӣ, китобҳои дастнавис, дастхатҳои

муаллифон, катибаҳо, ҳуҷҷатҳои таърихӣ, нусхаҳои нодир, оромгоҳҳои шахсиятҳои маъруф, боғот ва манзараҳот табии аҳамияти фарҳанги дошта ва ғайраҳо. Сарватҳои миллии фарҳанги, ки моликияти ҷамъияти, кооперативӣ, омехта, шахси ба ҳисоб мераванд. Дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳанги истифода мегардад. Дар баробари сарватҳои фарҳанги инчунин мероси ғайри модди низ таҳти танзими давлати қарор дорад. Ба мероси ғайримоддии фарҳанги урфу одат шаклҳои тасаввуроту ирода донишу мақола, забон дасхатҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, ракс, бозиҳо, маросимҳо, ҳунарҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмини ҳифзи арзишҳои фарҳанги дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон чораҳои зеринро меандешад:

- сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши арзишҳои фарҳангӣ дар ҷомеа амали менамояд;
- унсурҳои гуногуни мероси ғайримоддии фарҳангиро бо иштироки ҷамъиятҳо гурӯҳҳо ва ташкилотҳои дахлдори ғайриҳукумати муайян менамояд;
- барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи арзишҳои фарҳангӣ чораҳои дахлдор меандешад;
- ба таҳқиқҳои ҳамаҷонибаи арзишҳои фарҳангӣ мусоидат менамояд;
- ҳамкории байналмилалиро оид ба ҳифзи арзишҳои фарҳангӣ ба роҳ мемонад.

Ба низоми мақомоти идоракунии фарҳанг дар Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳо дохил мешаванд:

- Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Вазорату идораҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дорои ташкилот, корхона ва муассисаҳои фарҳангӣ мебошанд;
- мақомоти давлатии ҳокимияти маҳаллӣ.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳангчунин сиёсатҳои давлатиро ба роҳ мемонад:

- кафолати қонеъ гардонидани эҳтиёҷоти шаҳрвандон ва ҳимояи ҳуқуқи онҳоро дар соҳаи ваъолияти фарҳангӣ барраси ва таъмин менамояд;
- барномаҳои ҷумҳуриявии байнидавлати ва байналмилалии инкишофи фарҳангро барраси ва тасдиқ намуда онҳоро ба воситаҳои моддию техники ва молиявӣ таъмин менамояд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон корҳои зеринро амалӣ мегардонад:

- татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг;
- эҳё, ҳифз, инкишоф, интишори сарватҳои фарҳанги миллӣ;
- дастраси умум гардондани мероси фарҳанги миллӣ ва умумибашарӣ;

- сабти ном ва муайян намудани тартиби истифодаи мероси фарҳанги миллии хориҷи кишвар:

- ташкили ҳамкории фарҳангии байналмилалӣ, барқарор намудани робитаҳои фарҳангӣ бо давлатҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалии соҳаи фарҳанг;

- муқаррар намудани тартиби таъсис ва барҳам додани муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

- ташкили таълиму тарбияи мутахассисон, такмили ихтисоси онҳо, ташкили тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг;

- бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо;

- ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ, инкишофи фарҳанг, машғул шудан ба худомӯзӣ, санъати ҳаваскорӣ, ҳунармандӣ;

- ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо – мактабҳои санъат, студияҳо, курсҳо, нигоҳ доштани хизматрасонии асосии бепули китобхонаҳои ҳамаи идораҳову ташкилотҳо, инчунин санъати ҳаваскорӣ (эҷодиёти бадеии ҳаваскорӣ);

- мусоидат ба ривоҷи хайрия ва талабот дар соҳаи фарҳанг;

- ташкили шароит ва сарпарастӣ барои инкишофи фарҳанг, санъат, адабиёт ва намудҳои дигари фаъолияти фарҳанги миллӣ;

- муайянкунӣ, бақайдгирӣ, омезиш, тармим ва ҳифзи ёдгориҳои таъриху фарҳанг, ҳифз ва истифодаи ёдгориҳои таъриху фарҳанг, ки моликияти шахсӣ ва коллективӣ ҳисоб меёбанд, кафолат додан ба афзалияти соҳиб шудан ба ёдгориҳои таъриху фарҳанг;

- ба роҳ мондани ҳисоботи расмии оморӣ дар соҳаи фарҳанг, таъмини эътимоднокӣ ва дастрасии он.

- таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи фарҳанг;

- ҳамоҳангсозии фаъолияти тамоми муассисаҳои фарҳанг, новобаста аз тобеияти идоравӣ ва шакли моликияти онҳо;

- муайян намудани қоидаҳои баҳисобгирии муассисаҳо, гурӯҳҳо ва дастаҳои ҳунарӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- муқаррар кардани қоидаҳо ва тартиби сафарҳои ҳунарӣ аз Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- андешидани тадбирҳо барои ҳифз, рушд ва истифодаи мероси ғайримоддии фарҳангӣ.

Салоҳияти вазорат, ташкилот ва идораҳои дигар дар соҳаи фарҳанг

Вазоратҳо, ташкилотҳо ва идораҳои дигари Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷик Ҷумҳурии Тоҷикистон истон еҳдадоранд:

- муассисаҳои тобеи фарҳангӣ ташкил намуда, онҳоро бо маблағ заминаи моддӣ-техникӣ, мутахассисон таъмин кунанд;

- самтҳои афзалиятноки онҳоро муайян созанд;

- риояи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи фарҳангро таъмин намоянд;

- низомномахои умумии муассисаҳои фарҳангро, ки ба ихтиёри онҳо дода шудаанд ва ё ба онҳо итоат мекунанд тасдиқ ва амалӣ намоянд;

- барномаҳои соҳавии инкишофи фаъолияти фарҳангии муассисаҳои тобеашонро тасдиқ ва дар амал татбиқ намоянд;

- новобаста аз тобеияти идоравӣ дар ташкили фаъолияти фарҳангӣ иштирок намуда, кори муассисаҳои фарҳангро мутобиқ гардонанд;

- роҳбарии методии муассисаҳои тобеи худро таъмин намоянд;

- тартиби такмили ихтисос ва аттестатсияи кормандони муассисахои фарҳангии тобеӣ худро ба роҳ монанд;

- доир ба инкишофи фаъолияи фарҳангии муассисаҳои тобеашон тадбирҳои дигари амалӣ андешанд.

Ваколати мақомоти давлатии ҳокимияти маҳаллӣ бошад дар моддаи 17[1]-и Қонуни мазкур мустаҳкам гардидааст.

Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ваколатҳои зерин доранд:

- таҳия, тасдиқ ва татбиқи барномаҳои рушди фарҳанг дар ҳудуди марзию маъмурии дахлдор;

- танзими фаъолияти муассисаҳои фарҳангии ҳудуди марзию маъмурии дахлдор;

- ташкили озмунҳо, фестивалҳо ва намоишҳои вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявӣ;

- эҳё, ҳифз, нигаҳдорӣ ва истифодаи объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;

- пешниҳод намудани таклиф ба мақомоти ваколатдор барои ба Феҳристи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ворид намудани номи ёдгориҳои дорои аҳамияти таърихию фарҳангӣ;

- мусоидат намудан ба рушди забон, адабиёт, санъати касбӣ, танзими анъана ва расму оинҳо;

- амалӣ намудани дигар ваколатҳое, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст.

Тазаккур бояд дод, ки яке яке аз дастгириҳои давлат ин дар соҳаи фаъолияти китобдори аст, ки давлат рушди хизматрасонии китобдории гурӯҳҳои аҳолии аз ҷиҳати иҷтимоию иқтисодӣ камтар ҳифзшаванда (кӯдакон, ҷавонон, маъюбон, нафақахӯрон, гурезаҳо, бекорон, модарони серфарзанд, деҳотиён, сокинони минтақаҳои баландкӯҳ ва маҳалҳои ба онҳо баробаркардашуда)-ро дастгирӣ менамояд.

Мавзӯъ: 5 Танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон танзими ҳуқуқии хизматрасонии фарҳангӣ тавассути Кодекси граждани ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг», ки соли 1997 таҳти №551, ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ», ки соли 2001 №7 қабул шудааст ба роҳ монда мешавад. Хизматрасонии фарҳанги ин амали соҳибкорони инфироди ва шахсони ҳуқуқи мебошад, ки барои қонеъ намудани талаботи фарҳангии истеъмолкунандагон равона гаштааст. Хизматрасонии фарҳангиро вобаста ба асосҳои гуногун тасниф намудан мумкин аст:

- вобаста ба субъекти хизматрасонӣ;

а) хизматрасонии муассисаҳои кино, театр, филармония, консерватория, сирк, боғи ҳайвонот, муассисаҳои дилхуши ва ғайра.

б) хизматрасони муассисаҳои намоишӣ, рассосӣ, осорхонавӣ, боғҳо, боғҳои фарҳанги ва истироҳатӣ.

в) хизматрасонии мактабҳои мусиқӣ, рассомӣ, хареография, китобхонаҳо.

г) дигар хизматрасонии муассисаҳои соҳаи фарҳанг.

- вобаста ба пардохти маблағи хизматрасони;

а) хизматрасони оид ба харидории чипта барои иштирок дар кинофилм, барномаи видеоӣ, намоишҳои сиркӣ, консерт ва сабти эҷодӣ.

б) хизматрасони оид ба харидории чипта барои дидани осорхона ва намоишҳо.

в) хизматрасони оид ба харидории чипта ба боғи фарҳанги, ҳудудҳои рақсҳои театркунонида.

г) хизматрасони ҷиҳати харидории чипта ба чорабиниҳои фарҳанги ба монанди шабҳои фарҳангӣ.

д) хизматрасонии оид ба истифодабарии студияи сибтию овозӣ ва ғайра.

Дар асоси класификатори умумии хизматрасонии ба аҳоли, ки Федератсияи Россия ҷой дорад, ки хизматрасонии муносибатҳои фарҳанги дар фасли 9 ҷойгир буда аз 3 зерфасл иборат мебошад. Ҳар яке аз ин гурӯҳҳо дорои зернамуди хизматрасони мебошад. Масалан, гурӯҳи якум ва чунин зернамуд ҷудо мешавад:

Хизматрасонии муносибатҳои киною кинопракат:

- намоиши филмҳо;
- намоиши слайдҳо;
- намоиши видеоӣ;

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи театр ва фаъолияти театрӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф кардааст, иборат аст. Қонуни мазкур ба ҳамаи театрҳо, ташкилотҳои театрии амалкунанда ва театру ташкилотҳои нави театрии таъсисшаванда, инчунин дигар

ташкилотҳое, ки мутобиқи оинномаҳои худ фаъолияти театриро баҷо меоваранд, паҳн мегардад.

Вазифаҳои Қонуни мазкур аз инҳо иборатанд: нигоҳдории хусусияти хоси маданияти театрӣ, инкишофи равобити фарҳангии байналмилалӣ, фароҳам овардани кафолатҳои ҳуқуқӣ барои нигоҳдории низоми таърихан ташаккулёфтаи театрҳои давлатӣ, инкишоф додани театрҳои шаклҳои дигари ташкилӣ ва шаклҳои моликият, татбиқ кардани лоиҳаҳои навоварона дар соҳаи фаъолияти театрӣ, ҳимояи ҳуқуқи таҳиягарон ва ҳунарпешагон барои намоишномаи театрӣ, батадриҷ амалӣ гардонидани сиёсати ҳимояи давлатӣ нисбати санъати театрӣ, кормандони эҷодии театрҳо ва дигар ташкилотҳое, ки мутобиқи оинномаҳои худ фаъолияти театриро амалӣ мегардонанд, таъминоти молиявию иқтисодии фаъолияти театрҳо, низоми ҳимояи иҷтимоии кормандони театрҳо, муҳайё сохтани шароит барои нав гардонидани ҳайатҳои эҷодии театрҳо.

Сиёсати давлатӣ дар соҳаи театр ва фаъолияти театрӣ қисми таркибии сиёсати фарҳангии давлат буда, ба эътирофи нақши нодири театр чун унсури ҷудонашавандаи фарҳанг, воситаи нигоҳдории худогоҳии миллӣ ва забонҳои халқҳо, яке аз муассисаҳои иҷтимоие, ки барои инкишофи ҷомеа аҳамияти калон дорад, асос меёбад.

Сиёсати давлатӣ дар соҳаи театр ва фаъолияти театрӣ ба принсипҳои зерин асос меёбад:

-мусодиранашаванда ва мансубияти ҳуқуқ ва озодиҳои ҳар шаҳрванд дар соҳаи эҷодиёти театрӣ ва ҷалбкунӣ ба санъати театр;

-эътирофи нодир будани истеъдод ва масъулияти давлат бахри муҳайё намудани шароит барои татбиқ ва дархости он;

-мустақилияти театрҳо ва ташкилотҳои театрӣ, ҳуқуқи онҳо ба дастгирии давлатӣ, ҳамкории театрҳои ватанӣ ва ҷаҳонӣ.

Бояд намуд, ки мақсади фаъолияти театр инкишофи санъати театрӣ, ташаккул додан ва қонеъ гардонидани талаботи аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо санъати саҳнавӣ мебошад.

Намудҳои асосии фаъолияти театрӣ инҳоянд:

-офаридан ва намоиш додани намоишномаҳои театрӣ, дигар асарҳои санъати театрӣ дар саҳнаи (саҳнаҳои) асосӣ, гастролҳо ва сафарҳои ҳунарӣ, фуреши чиптаҳо барои чорабиниҳои мазкур;

-тайёр намудани намоишномаҳои театрӣ, консертҳо дар асоси шартномаҳо бо шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ барои намоиш додан дар саҳнаҳои хусусӣ ё ба иҷора гирифтаи онҳо, тавассути телевизион, радио, ба наворгирии кино, видео ва дигар маводи сабт дар сурати риояи ҳуқуқи муаллифон ва иҷрокунандагони нақшҳо (партияҳо) мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он;

-ташкили дигар чорабиниҳои дорои хусусияти бадеӣ-эҷодӣ, ки бо имкониятҳои худ ё имкониятҳои коллективҳои даъватшуда ва иҷрокунандагони даъватшуда гузаронида мешаванд;

-гузаронидани таҷрибаомезии кормандони касбҳои эҷодии театрӣ бо устодон ва ходимони намоёни театр;

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳри баланд бардоштани хизматрасонии фарҳанги ба кормандони соҳаи фарҳанг Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бахши фарҳанг чунин меъёрҳои танзими ҳуқуқиро муқаррар намудааст.

Кормандони соҳаи фарҳангу санъат сарфи назар аз мансубияти идоравӣ ӯҳдадоранд, ки ба тарбияи бадеӣ, зебоиписандӣ, омезишу бозмезӣ машғул гарданд, ихтисосашонро такмил диҳанд, аттестатсия шаванд.

Муассисаҳои фарҳанг, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ барои конеъ гардондани талаботи худ дар таҳияи барномаҳои таълиму тарбияи мутахассисони баландихтисос иштирок менамоянд.

Ба муассисаҳои таълимии фарҳангу санъат ҳуқуқ дода мешавад, ки бе мӯҳлатҳои муқарраршуда ба сафи донишҷӯён довталабонеро қабул кунанд, ки дар ин ё он соҳаи нодири фарҳангу санъат истеъдоду қобилияти фавқулодда доранд ё худ ҷолиби озмунҳои ҷумҳурӣ мебошанд.

Муассисаҳои давлатии фарҳанг барои бозомӯзӣ, такмили ихтисоси кормандони худ шароит фароҳам меоранд.

Муассисаҳои таълимӣ ва курсҳои такмили ихтисоси кормандони фарҳангу санъат вазифадоранд, ки дархостҳои муассисаҳои давлатии фарҳангро оид ба такмили ихтисоси кормандон иҷро кунанд. Такмили ихтисоси кормандони муассисаҳои ғайридавлатии фарҳанг дар асоси шартномаҳо ташкил мешавад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ташкили муассисаҳои таълимии хусусӣ ва кооперативии фарҳангу санъат иҷозат дода мешавад.

Аз аттестатсияи навбатӣ гузаштани ҳамлаи кормандони фарҳанг, роҳбарони мақомоти давлатии соҳа, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои фарҳанг ҳатмӣ мебошад.

Мақомоти идории давлатӣ, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои фарҳанг, иттифоқҳои эҷодӣ ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ барои дар хориҷа тайёр кардан, бозомӯзӣ ва анҷоми такмили ихтисоси кормандони фарҳанг мусоидат мекунанд; ҳамчунин ба тоҷикони берун аз ҳудуди Тоҷикистон имкон медиҳанд, ки бепул ё пулакӣ дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ аз реи ихтисосҳои соҳаи фарҳанг маълумоти махсус гиранд.

Соҳаи ҳуқуқи муаллиф фаъолияти худро ба татбиқи қонуну қарорҳои соҳавӣ, таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ, таҳкими муносибатҳои корӣ, таҳияи маводҳои аҳдномаҳои байналмилалӣ ва таҳкими муносибатҳои дуҷониба ва бисёрҷонибаи соҳавӣ равона сохт. Ҳамзамон, мутобиқи талаботи моддаи 26 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он» лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи андозаҳои ҳадди ақали ҳаққи қалами муаллиф барои нашри асарҳои илм,

адабиёт, санъат ва иҷрои фармоишҳо барои офаридани асарҳои драмавӣ, мусиқӣ, мусиқӣ-драмавӣ ва адабӣ барои иҷрои оммавӣ ё барои ҳуқуқи иҷрои нахустини оммавии асарҳои интишорёфта» таҳия гардида, бо мақсади ҳимояи манфиатҳои шахсони нобино ва онҳое, ки қобилияти маҳдуди биноиш доранд, инчунин мутобиқ намудани қонунгузории соҳаи ҳуқуқи муаллиф ба санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ, лоиҳаи қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳамроҳ шудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба «Аҳдномаи Маррокеш оид ба дастрасии шахсони нобино ва онҳое, ки қобилияти маҳдуди қабул намудани иттилооти чопиро нисбати асарҳои нашршуда доранд» таҳия ва мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Мавзӯъ: 6 Хусусиятҳои хоси фаъолияти фарҳангии соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ

Муассисаҳои давлатии фарҳанг дар доираи оинномаи худ ба фаъолияти соҳибкорӣ ҳақ доранд.

Ба фаъолияти соҳибкории муассисаҳои давлатии фарҳанг инҳо дохил мешаванд: савдои молҳо ва таҷҳизот, хизмати миёнаравӣ, ҳиссагузорӣ дар фаъолияти корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои тиҷоратӣ (аз ҷумла фарҳанг), харидани саҳмияҳо, вомбаргҳо, коғазҳои арзишноки дигар ва ба тавассути онҳо ба даст овардани фоида - дивидендҳо, фоизҳо.

Ба фаъолияти соҳибкорӣ машғул шудани муассисаҳои фарҳангӣ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Соҳибкорони инфироди – шахси воқеии мебошад, ки дар асоси патент ва ё шаҳодатнома фаъолияти соҳибкориро бе таъсиси шахси ҳуқуқи анҷом дода мешавад. Фаъолияти соҳибкори дар асоси патент танҳо аз ҷониби шахси воқеие анҷом дода мешавад, ки ба номи ӯ патент дода шудааст. Пардохт барои патент ин пардохти устувори андоз аз даромад ва андози ичтимои буда аз даромадани дар амал бадастовардаи соҳибкори инфироди дар асоси патент фаъолият кунанда анҷом дода мешавад, агар дар як вақт шартҳои зерин иҷро карда мешавад:

- ҳуҷҷати тасдиққунандаи бақайдгирии давлати ба сифати соҳибкори инфиродӣ ба номи чунин соҳибкор дода шуда бошад;
- маблағи патент барои моҳи тақвимии минбаъда аз ҷониби соҳибкор пешакӣ пардохт шуда бошад;
- соҳибкори инфиродӣ фаъолиятро беҷалби корманди кироя ва беамали намудани фаъолияти иқтисоди хориҷӣ;
- намуди фаъолияти соҳибкории анҷомдодаи соҳибкор дар номгӯи фаъолияти соҳибкорӣ тибқи патент пешбини гардида бошад;
- даромади умумии соҳибкори инфиродӣ дар соли тақвими аз 10 0000 сомонӣ зиёд набошад.

Муассисаҳои давлатии фарҳанг дар доираи оинномаи худ ба фаъолияти соҳибкорӣ ҳақ доранд.

Ба фаъолияти соҳибкории муассисаҳои давлатии фарҳанг инҳо дохил мешаванд:

- савдои молҳо ва таҷҳизот;
- хизмати миёнаравӣ;
- ҳиссагузорӣ дар фаъолияти корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои тиҷоратӣ (аз ҷумла фарҳанг);
- харидани саҳмияҳо, вомбаргҳо, коғазҳои арзишноки дигар ва ба тавассути онҳо ба даст овардани фоида - дивидендҳо, фоизҳо.

Ба фаъолияти соҳибкорӣ машғул шудани муассисаҳои фарҳангӣ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Дар бахши фаъолияти фарҳанги мутобиқи номгӯи намудҳои фаъолияти соҳибкори, ки дар асоси патент амали мешавад чунин хизматрасониҳо дохил мегарданд:

- сурудхони дар ҷашну маъракаҳо маблаи патент 540 сомонӣ, ки аз он 390 андози даромад ва 150 сомонӣ андози ичтимоӣ;

- навозандагӣ, раққосӣ ва барандагӣ дар ҷашну маъракаҳо маблағи патент 120 сомонӣ ки аз он 80 сомонӣ андоз аз даромад 40 сомонӣ андози ичтимоӣ;

- истифодаи таҷҳизоти радио телевизион ва таҷҳизоти дигар барои ороиши ҷои маъракаҳо маблағи патент 180 сомонӣ, ки аз он 120 андози даромад ва 60 сомонӣ андози ичтимоӣ;

- банаворгирии ҷои маъракаҳо ва истифодаи наклиёти махсуси автомобили дар базмҳои арусӣ маблағи патент 90 сомонӣ, ки аз он 60 андози даромад ва 30 сомонӣ андози ичтимоӣ;

Дар айни ҳол тибқи қонунгузори истеҳсоли молҳои зераксизи, фаъолияти бонкӣ, истихроҷи қаъри замин, фаъолияти савдо ва хизматрасонӣ агар ҷоӣ 30м^2 зиёд бошад.

Соҳибкории инфиродӣ дар асоси шаҳодатнома фаъолияткунанда наметавонад воҳиди махсус дошта боша два даромади умумии солонааш аз 500 000 сомонӣ зиёд бошад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бахши фаъолияти фарҳанги соҳибкорони инфиродии дар асоси шаҳодатнома фаъолият дошта кам ба чашм мерасад.

Мавзӯъ: 7 Ҷавобгари барои вайрон кардани қонунгузори дар соҳаи фарҳанг

Сарватҳои фарҳангие, ки нисбати онҳо кофтуков эълон шудааст бо мақсади баргардонидани ба соҳиби қонунияш аз ҷониби мақомоти салоҳиятдор боздошта мешаванд. Бо мақсади пешгирии ба дастовардани сарватҳои фарҳангии аз давлатҳои дигар ғайриқонуни берун баровардашуда, дуздидашуда ва ё ғайриқонуни харидашуда, осорхонаҳои давлатӣ, бойгониҳо, китобхонаҳо ва махзанҳои дигари давлатӣ вазифадоранд дар бораи пайдоиши онҳо маълумоти зарурӣ дошта бошанд.

Дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ чор намуди ҷавобгарии ҳуқуқи барои содир намудани ҳуқуқвайронкуни пешбини шудааст:

- ҷавобгарии гражданӣ;
- ҷавобгарии интизомӣ;
- ҷавобгарии маъмурӣ;
- ҷавобгарии ҷиноятӣ;

Ҷавобгарии граждани дар соҳаи фаъолияти фарҳанги дар мавриде бавуҷуд меояд, ки аз ҷониби субъектони фаъолияти фарҳанги ӯҳдадори иҷро нашудааст, ба таври дахлдор нест ва ё бидуни шартнома зарар ба ҳаёт ва саломатии тарафи дигар рафтааст. Ҷавобгарии граждани хусусияти молу мулки ва ҷуброни дорад, зеро мақсади татбиқи он барқароркунии зарари ба тарафи дигар, яъне ҷабрдида мебошад. Ҷавобгарии граждани аз муносибатҳои ғайришартномави дар ҳолате бавуҷуд меояд, ки бо гуноҳи субъект ба ҳаёт ва саломатии тарафи дигар расонида шудааст. Ҷавобгарии граждани нисбати сохибкорони инфиродии бахши фарҳанг вашахсони ҳуқуқии тиҷорати бо тамоми молу мулки ба ӯ тааллуқ дошта ба истиснои молу мулке, ки мувофиқи қонун аз он ҷуброн гирифта намешавад, масъулият дорад. Масалан, Истифодабарандагони китобхонаҳо вазифадоранд, ки қоидаҳои истифодаи китобхонаҳоро риоя намоянд. Истифодабарандагоне, ки қоидаҳои истифодаи китобхонаҳоро риоя накарда, ба китобхона зарар мерасонанд, онро дар ҳаҷми тибқи қоидаҳои истифодаи китобхонаҳо муайяннамуда ҷуброн карда, инчунин дар ҳолатои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинигардида, ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Ҷавобгарии интизоми дар бахши фаъолияти фарҳангӣ асосан барои кормандоне, ки дар муассисаҳои фарҳангӣ кор ва фаъолият менамояд вобаста ба оинномаю низомномаи кори татбиқ мегардад. Ҷавобгарии интизоми дар бахши фарҳанг дар сурате татбиқ мегардад, ки агар корманди соҳаи фарҳанг тартиботи меҳнатиро дар муассиса вайрон намудааст. Тартиботи меҳнатӣ дар муассисаҳои фарҳангӣ бо қоидаҳои тартиботи дохилӣ, ки корфармо бо мувофиқаи мақоми намояндагии дахлдори кормандон тасдиқ менамояд муайян карда мешавад. Ҷавобгарии интизоми ин яъне муҷозоти интизоми аст, ки корфармо ҳуқуқ дорад барои вайрон кардани интизоми меҳнат, яъне бо гуноҳи

корманд иҷро нашудан ё ба таври дохлдор иҷро нашудани ӯҳдадориҳояш муҷозоти зерини интизоми истифода карда мешавад:

- сарзаниш;
- танбеҳ;
- аз вазифа озод кардан;

Муҷозот баъди шаш моҳи содири кирдори корманд ва аз рӯи натиҷаҳои тафтиш ё санҷиши фаъолияти молиявию хоҷагӣ на дертар аз ду сол баъди содири чунин кирдор татбиқ шуда наметавонад. Мӯҳлати амали муҷозоти интизомӣ аз рӯи татбиқи он зиёда аз як сол буда наметавонад.

Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмури низ дар бахши фаъолияти фарҳанги ҷавобгарии маъмуриро пешбини намудааст, ки вобаста ба муносибатҳои зерин татбиқ мегардад.

Моддаи 463-и Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дар кӯчаҳо, варзишгоҳҳо, хиёбонҳо, боғҳо, дар дохили ҳама намудҳои нақлиёти ҷамъиятӣ ва дигар ҷойҳои ҷамъиятӣ нӯшидани машруботи спиртӣ ё дар ҳолати мастӣ ҳозир шудан дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, ки шаъну шарафи инсон ва ахлоқи ҷамъиятро доғдор менамояд, -

ба андозаи аз як то се нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷарима таъйин карда мешавад.

Барои дар давоми як соли баъди таъйини ҷазои маъмурӣ такроран содир намудани кирдори дар қисми якуми ҳамин модда пешбинишуда, -

ба андозаи аз се то панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷарима таъйин карда мешавад.

Барои кашидани маҳсулоти тамоку, аз ҷумла нос дар дохили

биноҳои маъмури, ҳуҷрахои корни ташкилотҳои давлатй ва ғайридавлати, муассисаҳои тандурустӣ, фарҳангӣ, динӣ, зарзишӣ, таълимӣ, истирохатгоҳҳо, толорҳое, ки дар онхо чорабиниҳои ҷамъиятӣ ва истироҳатию фароғатӣ гузаронида мешаванд, толорҳои фурудгоҳҳо, вокзалҳои роҳи оҳан ва нақлиёти автомобили, инчунин дар дохили нақлиёги ҷамъияти, ба истиснои ҷойҳои махсуси барои он ҷудокардашуда.

Қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ҷавобгарии ҷиноятиро дар бахши фарҳанг муқаррар намудааст, ки меъёрҳои худро дар Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар моддаҳои 242, 251, 289, 401 мустаҳкам намудааст.

Моддаи 242. Несту нобуд ё вайрон кардани ёдгориҳои таърих ва фарҳанг

1)Несту нобуд ё вайрон кардани ёдгориҳои таърих, фарҳанг, комплексҳои табиӣ ё обектҳое, ки таҳти ҳифзи давлат қарор доранд, ҳамчунин предмет ё аснод, ки дорои арзиши таърихӣ ё фарҳангӣ мебошанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ

ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки вобаста ба объект ё ёдгориҳои махсусан арзишнок содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 251. Тасарруфи ашьё ё асноди дорои арзиши махсус

1) Тасарруфи ашьё ё асноди дорои арзиши махсуси таърихӣ, илмӣ, бадеӣ ё фарҳангӣ, сарфи назар аз тарзи тасарруфи он,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то якҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдорҳо, агар:

а) такроран;

б) гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешаки ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил, содир шуда бошад;

в) боиси несту нобуд, хароб ё вайрон кардани ашьё ё асноди дар қисми якуми ҳамин модда нишондодашуда гардида бошад ,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору чорсаду шаст то duҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Тазаккур бояд дод, ки ҳамаи муносибатҳои ҷамъияти дар бахши фарҳанг тавассути меъёрҳои амалкунандаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» танзим карда мешавад. Дар сурати вайрон кардани Қонуни мазкур ҳамаи он шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
Факултети ҳуқуқшиносӣ
Кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорат

ТЕСТ АЗ ФАННИ «ҲУҚУҚИИ ФАРҲАНГӢ»

барои донишҷӯёни факултети ҳуқуқшиносииДМТ

Мураттиб–Сангинов Д.Ш.

Душанбе – 2016

@1. Кадом моддаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсро дар ҳифзи ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ вазифадор мекунад ?
$A) моддаи 44;
$B) моддаи 47;
$C) моддаи 52;
$D) моддаи 63;
$E) молдаи 73;
@2. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муносибатҳои фарҳангӣ тавассути кадом санади меъёри ҳуқуқи танзим карда мешаванд?
$A) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» ;
$B) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи сармоягузорӣ» ;
$C) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мурoҷиатҳои шаҳрвандон» ;
$D) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи алоқаи барқӣ» ;
$E) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи милитсия» ;
@3. Фаъолияти фарҳангӣ дорои кадом хусусиятҳо аст ?
$A) фаъолият дорои хислати инсондӯстона аст (яъне танҳо барои инсон амали гардонида мешавад), ин фаъолият дар ташаккули шахсияти инсон мусоидат менамояд, ин фаъолият доимо дар ҳоли рушд қарор дорад;
$B) фаъолият дорои хислати мусбат, ин фаъолият дар ташаккули шахсияти инсон мусоидат менамояд;
$C) ин фаъолият дорои хислати инсондӯстона аст ;
$D) донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$E) урфу одат, забон, маросиму ҷашнҳо, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
@4. Мероси ғайримоддии фарҳангӣ ин ?
$A) анъана ва воситаҳои шифоҳии ифода, аз ҷумла забон, урфу одат, маросиму ҷашнҳо, донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$B) анъана, воситаҳои хаттии ифода, аз ҷумла забон, маросиму ҷашнҳо, фаъолият дорои хислати мусбат,инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$C) фолклор, касбу ҳунари бадеии халқ намудҳои фарҳанги, донишҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$D) донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, касиф ва хароб кардани онҳо, беасос шикастан;
$E) саноати маишии фарҳангӣ ва истироҳати, фолклор, беасос шикастан;
@5. Мақсади Қонуни ҶТ «Дар бораи фарҳанг» ин ?
$A) Ҳуқуқҳои конститутсионии шаҳрвандонро дар фаъолияти фарҳангӣ таъмин ва ҳимоя намуда, муносибатҳои ҳуқуқии субъектҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад ва сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян мекунад;
$B) Ҳуқуқҳои шаҳрвандонро дар фаъолияти фарҳангӣ таъмин ва ҳимоя намуда, муносибатҳои ҷамъиятии субъектҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад;

$C) Ҳуқуқҳои конститутсионии шаҳрвандонро вобаста ба фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад ва сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян мекунад;
$D) Вазифаҳои шаҳрвандонро дар фаъолияти иқтисоди беруна ва сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян мекунад;

$E) муносибатҳои ҳуқуқии субъектҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад ва сиёсати давлатро дар соҳаи ҳуқуқ муайян мекунад;
@6. Мероси фарҳангӣ ин ?
$A) маҷмӯи арзишҳои фарҳангӣ, ки дорои аҳамияти миллию давлатӣ буда, моликияти истисноии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд;
$B) маҷмӯи арзишҳои маънавие, ки дорои аҳамияти дунявӣ буда, моликияти истисноии ҶТ мебошанд;
$C) маҷмӯи арзишҳои фарҳангӣ, ки дорои фаъолияте, ки ба офаридани арзишҳо алоқаманд аст;
$D) маҷмӯи арзишҳои моддию маънавие, ки дорои урфу одат, маросиму ҷашнҳо аст;

$E) маҷмӯи арзишҳои пулие, ки дар маросиму ҷашнҳо истифода шудааст;
@7. Корманди соҳаи фарҳанг ин ?
$A) шахси воқеие, ки фаъолияти он ба ҳифз, рушд, интишору истифодаи арзишҳои фарҳангӣ ва ҷалби шаҳрвандон ба ин арзишҳо алоқаманд аст;
$B) шахси ҳуқуқие, ки фаъолияти он ба ҷалби шаҳрвандон ба ин арзишҳо алоқаманд аст;
$C) шахси воқеие, ки фаъолияти он ба ҳифзи ҳуқуқҳои санъаткорон аст; шахси воқеие, ки фаъолияти он оид ба ҳифз, рушд, ва ҷалби пасандозҳо алоқаманд аст;
$E) шахси ҳуқуқие, ки фаъолияти худро тавассути низомнома ба роҳ мемонад;
@8. Принсипҳои асосии сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг кадомҳоянд ?
$A) дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг, озодии фаъолияти эҷодӣ, мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон, эътирофи гуногунақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ, ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ, ҷанбаи умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг, такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ, ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$B) такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ, ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;

$C) ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ, ҷанбаи умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг, такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишвҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг;
$E) афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг, озодии фаъолияти эҷодӣ, мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон, эътирофи гуногунақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ;

@9. Ҳуқуқи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг ?

$A) аз комёбиҳои фарҳанги умумимиллӣ ва умумиинонӣ озодона истифода баранд, аз рӯи майлу рағбат ва қобилияти хеш дар ҳамаи намудҳои фаъолияти эҷодии касбӣ ва ғайрикасбӣ шуғл варзанд, соҳибҳуқуқи (муаллифи) моликияти зеҳнӣ бошанд, сирри ҳунари худро маҳфуз доранд, ба дастовардҳои эҷодии худ ихтиёрдорӣ намоянд, сарватҳои маънавӣ, зебоиписандӣ ва ғайраро озодона интихоб кунанд ва дар ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш дар ҳимояи давлат бошанд, сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$B) захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$C) маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд, сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд, маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$E) зебоиписандӣ ва ғайраро озодона интихоб кунанд ва дар ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш дар ҳимояи давлат бошанд, сарватҳои фарҳангӣ,афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг;

@10. Ҳуқуқи гурӯҳҳои миллӣ ва этникӣ ин ?

$A) намояндагони ҳама гуна ақалиятҳои миллӣ ва этникӣ, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон зиндагонӣ мекунанд, ба нигоҳдорӣ, густариш ва ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш, ташкили корхона ва муассиса, иттиҳодия, марказ ва ҷамъиятҳои миллии фарҳангӣ ҳуқуқ доранд, Ҷумҳурии Тоҷикистон ба марказҳои миллии фарҳангӣ, ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҷиҳати бастани созишномаҳои байналмилалӣ дар ин соҳа тадбирҳо меандешад ва ҳуқуқҳои онҳоро ҳимоя менамояд;
$B) намояндагони ҳама гуна муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҷиҳати бастани созишномаҳои байналмилалӣ дар ин соҳа тадбирҳо меандешад ва ҳуқуқҳои онҳоро ҳимоя менамояд;
$C) намояндагони ҳама гуна ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҷиҳати бастани созишномаҳои байналмилалӣ дар ин соҳа тадбирҳо меандешад ва ҳуқуқҳои онҳоро ҳимоя менамояд;
$D) намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) намояндагони ҳама гуна давлатҳои фарҳангӣ баҳри афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг;
@11. Ба сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд ?
$A) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, коллексияҳои нодиру ашёҳои қадимӣ ва асарҳои санъат, аз қабили мусаввараҳо, осори наққошӣ, расмҳо, муҷассамаҳо, номҳои аҳамияти таърихӣ дошта, асарҳои ороишӣ (дизайнерӣ), китобҳои дастнавис, дастхатҳои муаллифон, катибаҳо, ҳуҷҷатҳои таърихӣ, нусхаҳои нодир, оромгоҳҳои шахсиятҳои маъруф, боғот ва манзараҳои табиии дорои аҳамияти фарҳангӣ дошта ва ғайра дохил мешаванд. Сарватҳои фарҳанги миллӣ, ки моликияти ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак, шахсӣ ва хусусӣ ҳисоб меёбанд дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳангӣ истифода мешаванд;
$B) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, коллексияҳои нодиру ашёҳои қадимӣ ва асарҳои санъат, аз қабили мусаввараҳо, осори наққошӣ, расмҳо, боғот ва манзараҳои табиии дорои аҳамияти фарҳангӣ дошта ва ғайра дохил мешаванд;
$C) Сарватҳои фарҳанги миллӣ, ки моликияти ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак, сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, шахсӣ ва хусусӣ ҳисоб меёбанд дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳангӣ истифода мешаванд;

$D) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, ҳимоя менамояд;
@12. Мероси ғайримоддии фарҳангӣ ин ?
$A) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва тасаввуроти ба анъанаҳо асосёфта аст, ки эҳсоси хусусияти хос ва робитаи наслҳоро ташаккул медиҳад. Ба таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ифода, донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс, бозиҳо, устурашиносӣ, маросимҳо, ҳунарҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$B) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс, бозиҳо, устурашиносӣ, маросимҳо, ҳунарҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$C) маҷмӯи таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ифода, донишу малака ва рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$D) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) Ба таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, ҳимоя менамояд;
@13. Ҳукумати ҶТ барои таъмини ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон кадом чораҳои заруриро меандешад ?
$A) сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар ҷомеа амалӣ менамояд, унсурҳои гуногуни мероси ғайримоддии фарҳангиро бо иштироки ҷамъиятҳо, гурӯҳҳо ва ташкилотҳои дахлдори ғайриҳукуматӣ муайян менамояд, барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи мероси ғайримоддии фарҳангӣ чораҳои дахлдор мандешад, ба таҳқиқоти ҳамаҷонибаи мероси ғайримоддии фарҳангӣ мусоидат мекунад, ҳамкории байналмилалиро оид ба ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ ба роҳ мемонад;
$B) сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар ҷомеа амалӣ менамояд, унсурҳои гуногуни мероси ғайримоддии фарҳангиро бо иштироки ҷамъиятҳо, гурӯҳҳо ва ташкилотҳои дахлдори ғайриҳукуматӣ муайян менамояд;

$C) барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи мероси ғайримоддии фарҳангӣ чораҳои дахлдор мандешад, ба таҳқиқоти ҳамаҷонибаи мероси ғайримоддии фарҳангӣ мусоидат мекунад, ҳамкории байналмилалиро оид ба ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ ба роҳ мемонад;
$D) барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи мероси ғайримоддии фарҳангӣ чораҳои дахлдор мандешад ва маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, мусиқӣ, рақс ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар ҷомеа амалӣ менамояд ва ҳамкории байналмилалиро оид ба ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ ба роҳ мемонад;
@14. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳанги миллӣ ин ?
$A) Паҳн ва оммавигардонии миросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои театрию консертӣ, киною видеонамоишдиҳӣ, тамошогоҳҳо, китобхонаҳо, бойгониҳо, клубҳо, қасру хонаҳои фарҳанг, боғҳои фарҳангу истироҳат, марказҳои фарҳангию фароғатӣ, намоишгоҳҳо, осорхонаҳо, ҷойҳои муқаддаси таърихию табиӣ, телевизион ва радио, созмонҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятии кормандони фарҳангу санъат, муассисаҳои сайёҳӣ, таълимгоҳҳои фарҳанг ва санъат, марказҳои паҳнкунандаи донишҳои илмию техникӣ, марказҳои фарҳангиву фароғатии беруназмактабӣ, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$B) Паҳн ва оммавигардонии миросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро марказҳои фарҳангиву фароғатии беруназмактабӣ, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$C) Паҳн ва оммавигардонии миросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои телевизион ва радио, созмонҳои эҷодӣ, ҷамъиятии кормандони фарҳангу санъат, муассисаҳои сайёҳӣ, таълимгоҳҳои фарҳанг ва санъат, марказҳои паҳнкунандаи донишҳои илмию техникӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$D) Паҳн ва оммавигардонии миросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои илмию техникӣ, марказҳои савдо, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$E) Паҳн ва оммавигардонии фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро танҳо муассисаҳои телевизион ва радио, кормандони фарҳангу санъат ва нашриётҳо амалӣ мегардонанд;
@15. Фаъолияти эҷодӣ ин ?
$A) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба он дахолат намекунад. Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии моддию маънавӣ мерасонад, эҷодиётро аз дахолати муассисаҳо, корхонаҳо, ташкилотҳо, ҳизбҳо ҳимоя мекунад, барои амалӣ гаштани маҳсули эҷодкор мадад мерасонад;

$B) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба он дахолат намекунад ва нашриётҳоро дастгири менамояд;
$C) Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;
$D) Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди марказҳои савдо, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$E) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба рушди он ёрии моддию маънавӣ мерасонад;
@16. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кадом мақомотҳо идоракунии низоми фарҳангро ба роҳ мемонанд ?
$A) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорату идораҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дорои ташкилот, корхона ва муассисаҳои фарҳанг мебошанд;
$B) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
$C) Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҷамъиятҳои саҳҳомӣ;
$D) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва иттиҳодияҳои динӣ;
$E) ҳамаи ҷавобҳо нодуруст;
@17. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг ?
$A) сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян ва амалӣ менамояд, кафолати қонеъ гардондани эҳтиёҷоти фарҳангии шаҳрвандон ҳимояи ҳуқуқи онҳоро дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ таъмин менамояд, барномаҳои ҷумҳуриявӣ, инчунин байнидавлатӣ ва байналмилалии инкишофи фарҳангро баррасӣ ва тасдиқ намуда, онҳоро бо воситаҳои моддию техникӣ ва молиявӣ таъмин менамояд, тартиби таъсис намудан, аз нав ташкил кардан, барҳам додан, тағйири ҷой кардан, нусхабардорӣ намудан ва таъмири иншоотҳои дорои арзиши махсуси таърихӣ ва эстетикиро муайян мекунад, стратегияи барномаҳои мақсадноки ҷумҳуриявии фарҳангиро муайян ва тасдиқ мекунад, ҳифзи иҷтимоӣ ва ҳуқуқии кормандони соҳаи фарҳангро таъмин мекунад, тараққиёти инфраструктураи соҳаи фарҳангро таъмин менамояд, таъминоти молиявию иқтисодии муассисаҳои фарҳанг ва хизматрасонии фарҳангии аҳолиро муайян мекунад, таъсис ва фаъолияти муассисаҳои фарҳанги давлатӣ ва ғайридавлатӣ, аз ҷумла муассисаҳои фарҳангии хусусиро ҳавасманд гардонида, ба инкишофи заминаи моддиву техникии онҳо мусоидат мекунад, маблағгузории буҷетии муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳангро ба роҳ мемонад ва дар мавриди зарурат, дар маблағгузории ташкилотҳои фарҳангии ғайридавлатии соҳаи фарҳанг ҳисса мегузорад, ба монополияи давлатӣ дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ роҳ намедиҳад;
$B) сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян ва амалӣ менамояд, кафолати қонеъ гардондани эҳтиёҷоти фарҳангии шаҳрвандон ҳимояи ҳуқуқи онҳоро дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ таъмин менамояд, барномаҳои ҷумҳуриявӣ, инчунин байнидавлатӣ ва байналмилалии

инкишофи фарҳангро баррасӣ ва тасдиқ намуда, онҳоро бо воситаҳои моддию техникӣ ва молиявӣ таъмин менамояд, тартиби таъсис намудан, аз нав ташкил кардан, барҳам додан, тағйири ҷой кардан, нусхабардорӣ намудан ва таъмири иншоотҳои дорои арзиши махсуси таърихӣ ва эстетикиро муайян мекунад;
$C) сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг баҳри инкишофи заминаи моддиву техникии онҳо мусоидат мекунад, маблағгузории буҷетии муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳангро ба роҳ мемонад ва дар мавриди зарурат, дар маблағгузории ташкилотҳои фарҳангии ғайридавлатии соҳаи фарҳанг ҳисса мегузорад, ба монополияи давлатӣ дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ роҳ намедиҳад;
$D) сиёсати давлатро оид ба арзиши махсуси таърихӣ ва эстетикиро муайян мекунад, стратегияи барномаҳои мақсадноки ҷумҳуриявии фарҳангиро муайян ва тасдиқ мекунад, ҳифзи иҷтимоӣ ва ҳуқуқии кормандони соҳаи фарҳангро таъмин мекунад, тараққиёти инфраструктураи соҳаи фарҳангро таъмин менамояд, таъминоти молиявию иқтисодии муассисаҳои фарҳанг ва хизматрасонии фарҳангии аҳолиро муайян мекунад;
$E) давлат сиёсати худро оиди фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;
@18. Ваколати Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.
$A) татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг, эҳё, ҳифз, инкишоф, интишори сарватҳои фарҳанги миллӣ, дастраси умум гардондани мероси фарҳанги миллӣ ва умумибашарӣ, сабти ном ва муайян намудани тартиби истифодаи мероси фарҳанги миллии хориҷи кишвар, ташкили ҳамкории фарҳангии байналмилалӣ, барқарор намудани робитаҳои фарҳангӣ бо давлатҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалии соҳаи фарҳанг, муқаррар намудани тартиби таъсис ва барҳам додани муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ташкили таълиму тарбияи мутахассисон, такмили ихтисоси онҳо, ташкили тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо, ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ, инкишофи фарҳанг, машғул шудан ба худомӯзӣ, санъати ҳаваскорӣ, ҳунармандӣ, ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо – мактабҳои санъат, студияҳо, курсҳо, нигоҳ доштани хизматрасонии асосии бепули китобхонаҳои ҳамаи идораҳову ташкилотҳо, инчунин санъати ҳаваскорӣ (эҷодиёти бадеии ҳаваскорӣ), мусоидат ба ривоҷи хайрия ва талабот дар соҳаи фарҳанг;
$B) татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг, ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо – мактабҳои санъат, студияҳо,

курсҳо, нигоҳ доштани хизматрасонии асосии бепули китобхонаҳои ҳамаи идораҳову ташкилотҳо, инчунин санъати ҳаваскорӣ (эҷодиёти бадеии ҳаваскорӣ), мусоидат ба ривоҷи хайрия ва талабот дар соҳаи фарҳанг;
$C) татбиқи сиёсати давлат барои тартиби таъсис ва барҳам додани муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ташкили таълиму тарбияи мутахассисон, такмили ихтисоси онҳо, ташкили тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо, ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ;
$D) татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг, бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо, ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ, инкишофи фарҳанг, машғул шудан ба худомӯзӣ, санъати ҳаваскорӣ, ҳунармандӣ, ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо дар соҳаи фарҳанг;
$E) давлат сиёсати худро оиди фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;
@19. Сиёсати инвеститсионӣ дар соҳаи фарҳанг ?
$A) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғанӣ гардондан ва инкишоф додани заминаи моддӣ-техникии фарҳанг ба маблағгузории давлатии фарҳанг афзалият дода мешавад, тақсимоти маблағҳои асосӣ ба объектҳои таъиноти фарҳангӣ аз тарафи мақомоти марбутаи идораи давлатӣ дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ муайян карда мешавад, барои сохтмони муассисаҳои нави фарҳанг дар навбати аввал қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$B) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғанӣ гардондан ва инкишоф додани заминаи моддӣ-техникии фарҳанг ба маблағгузории давлатии фарҳанг афзалият дода мешавад;
$C) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ муайян карда мешавад, барои сохтмони муассисаҳои нави фарҳанг дар навбати аввал қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$D) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тақсимоти маблағҳои асосӣ ба объектҳои таъиноти фарҳангӣ аз тарафи мақомоти марбутаи идораи давлатӣ дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$E) Ҷумҳурии Тоҷикистон сиёсати худро оиди фаъолияти эҷоди дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;

@20. Инкишофи фарҳанг дар деҳот ?
$A) Дар деҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби давлат ба намудҳои мухталифи фаъолияти фарҳангӣ, ташкили муассисаҳои фарҳанг ва корҳои мансуб ба беҳбудии муҳити эстетикӣ ва такмили фаъолияти фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;
$B) Дар шаҳрҳои ҶТ аз ҷониби давлат ба намудҳои мухталифи фаъолияти фарҳангӣ, ташкили муассисаҳои фарҳанг ва корҳои мансуб ба фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;
$C) Дар ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби соҳибкорон ба намудҳои мухталифи фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ ва корҳои мансуб фаъолияти фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;
$D) Дар деҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг баҳри инкишофи заминаи моддиву техникии онҳо мусоидат менамоянд;
$E) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба он дахолат намекунад ва нашриётҳоро дастгири наменамояд;
@21. Кадом моддаи Кодекси ҷиноятии ҶТ ба несту нобуд ё вайрон кардани ёдгориҳои таърих ва фарҳанг бахшида шудааст ?
$A) моддаи 242;
$B) моддаи 343;
$C) моддаи 366;
$D) моддаи 252;
$E) моддаи 259;
@22. Қисми 1 моддаи 242 Кодекси ҷиноятии чи гунна ҷавобгариро пешбини намудааст ?
$A) бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсаду бист то ҳафтсаду панҷоҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад;
$B) бо ҷарима ба андозаи аз ҳашсад то ҳашсаду бист нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад;
$C) бо ҷарима ба андозаи аз ҳашсаду панҷоҳ то ҳашсаду ҳаштод нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад;
$D) бо ҷарима ба андозаи аз ҳашсад то нуҳсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати то 120 соат ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то як сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад;
$E) бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати то 60 соат ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то чор сол ҷазо дода мешавад;

@23. Кадом моддаи Кодекси ҷиноятии ҶТ ба тасарруфи ашё ё асноди дорои арзиши махсус бахшида шудааст ?
$A) моддаи 251;
$B) моддаи 298;
$ C) моддаи 314;
$D) моддаи 307;
$E) моддаи 286;
@24. ҳифзи ичтимоии кормандони фарҳанг ?
$A) Шаҳрвандоне, ки дар соҳаи фарҳанг ва санъат маълумоти махсус доранд, иттифоқҳои эҷодӣ, ассотсиатсияҳо, иттифоқҳои касаба ва дигар созмонҳои ҷамъиятӣ бо мақсади ҳифзи иҷтимоии коркунони эҷодӣ метавонанд хадамоти шуғл, хазинаҳои махсус барои зиёд кардани андозаи ҷубронпулӣ оид ба бекорӣ ва дароз кардани мӯҳлати пардохти он таъсис диҳанд. Маблағҳоро ба ин хазинаҳо метавонанд мақомоти давлатӣ низ ирсол намоянд, таъмини нафақаи кормандони муассисаҳои фарҳанг, инчунин таъмини имтиёзҳо барои категорияҳои алоҳидаи кормандон мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$B) Маблағҳоро ба ин хазинаҳо метавонанд мақомоти давлатӣ низ ирсол намоянд, таъмини нафақаи кормандони муассисаҳои фарҳанг, ҳангоми мавҷудияти шароити баробар ҳуқуқи афзалиятноки аз рӯи ихтисос ба кор қабул шудан доранд, инчунин таъмини имтиёзҳо барои категорияҳои алоҳидаи кормандон мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$C) Шаҳрвандоне, ки дар соҳаи фарҳанг ва санъат маълумоти махсус доранд, иттифоқҳои эҷодӣ, ассотсиатсияҳо, иттифоқҳои касаба ва дигар созмонҳои ҷамъиятӣ мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$D) Аъзои иттифоқҳои эҷодӣ ва ассотсиатсияҳо, инчунин кормандони дигари эҷодӣ, ки узви иттифоқҳои эҷодӣ хастанд ва манбаи ягонаи даромадашон музди хизмати муаллифӣ ба шумор намеравад, дар сурати супоридани суғуртапулӣ ба фонди нафақа мувофиқи собиқаи кор ҳуқуқи гирифтани нафақаро доранд;
$E) Аъзои иттифоқҳои эҷодӣ ва ассотсиатсияҳо, инчунин кормандони дигари эҷодӣ, ки узви иттифоқҳои эҷодӣ нестанд ва манбаи ягонаи даромадашон музди хизмати муаллифӣ ба шумор меравад, дар сурати супоридани суғуртапулӣ ба фонди нафақа мувофиқи собиқаи кор ҳуқуқи гирифтани нафақаро надоранд;
@25. Мубодилаи фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мамлакатҳои хориҷӣ кадом самтҳоро дар бар мегирад ?
$A) бунёди муштараки сарватҳои фарҳангӣ, тармими ёдгориҳои нодири таъриху фарҳанг, тайёр кардан, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кормандони фарҳанг, офаридан ва татбиқи технологияи нав, воситаҳои техникӣ, таҷҳизот барои фаъолияти фарҳанг, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;

$B) офаридан ва татбиқи технологияи нав, воситаҳои техникӣ, таҷҳизот барои фаъолияти фарҳанг, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$C) бунёди барномаҳои муштараки давлатии рушди соҳаи фарҳанг ва созишномаҳои фарҳангӣ, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$D) мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва дигар самтҳое, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$E) тармими ёдгориҳои нодири таъриху фарҳанг, тайёр кардан, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кормандони фарҳанг,барномаҳо ва дигар самтҳое, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
@26. Сарватҳои бурунмарзии фарҳангӣ ва таърихи халқи тоҷик ?
$A) Сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣ, вақт ва шароити баровардан зарурати ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бозгардонӣ доранд . Давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
$B) Сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ дар дохили кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи ҶТ эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣ, вақт ва шароити баровардан зарурати ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бозгардонӣ доранд;
$C) Сарватҳои фарҳангии давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
$D) Сарватҳои табиии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдоритадбирҳои зарурӣ меандешад;
$E) Сарватҳои табиии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти табиии халқи ҶТ эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷояш дар бобати ҳифзи сарватҳои табиии ҶТ, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
@27. Марказҳои фарҳангӣ дар хориҷа ?
$A) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар марказҳои фарҳангӣ таъсис медиҳад ва бо ҳамкории дигар давлатҳо фаъолияти онҳоро ба роҳ мемонад, ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои ба мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад;
$B) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар марказҳои дилхушӣ таъсис медиҳад ва бо мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад;
$C) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар марказҳои консулгари таъсис медиҳад ва бо ҳамкории дигар давлатҳо фаъолияти онҳоро ба роҳ мемонад;

$D) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар дигар давлатҳо оиди фаъолияти фарҳанги ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои ба мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад;
$E) Тоҷикистон дар дохили кишвар марказҳои фарҳангӣ таъсис медиҳад ва бо ҳамкории дигар муассисаҳо ва шахсони воқеӣ барои ба мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад;
@28. Санадҳои ҳуқуқии миллие, ки танзимкунандаи муносибатҳои фарҳангӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд кадомҳоянд ?
$A) Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Фармонҳои президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар санадҳои меъёри ҳуқуқии зерқонуни;
$B) Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, шартномаҳои байналмилалӣ дигар санадҳои меъёри ҳуқуқии зерқонуни;
$C) Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Амсолияи судӣ, Фармонҳои президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
$D) Фармонҳои президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва одатҳои ҳуқуқӣ;
$E) Қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)»;
@29. Мутобиқи кадом моддаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар шахс ҳақ дорад озодона дар ҳаёти фарҳангии ҷамъият ширкат варзад ?
$A) моддаи 40 ;
$B) моддаи 44 ;
$C) моддаи 73;
$D) моддаи 69;
$E) моодаи 95;
@30. Дар моддаи 40 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон чи гуфта шудааст ?
$A) Ҳар шахс ҳақ дорад озодона дар ҳаёти фарҳангии ҷамъият, эҷодӣ бадеӣ, илмӣ ва техникӣ ширкат варзад, аз дастовардҳои онҳо истифода кунад;
$B) Шаҳрванд ҳақ дорад шахсан ва ё якҷоя бо дигарон ба мақомоти давлатӣ муроҷиат намояд;
$C) Ҳокимияти давлатӣ дар асоси таҷзияи он ба ҳокимияти қонунгузор, иҷроия ва судӣ амалӣ мегардад;
$D) Маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Куҳистони Бадахшон ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ дорад;
$E) Рамзҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон Парчам, Нишон, ва Суруди Миллӣ аст;
@31. Асосгузори фанни ҳуқуқии фарҳангӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) Сангинов Д.Ш;
$B) Ризоева С.К;
$C) Асозода М.Ҳ;
$D) Муҳаммадиев С.Ҳ;

$E) Кабутов Э.Д;

@32. Дар моддаи 44-уми Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон сухан дар бораи чи меравад ?

$A) ҳифзи табиат, ёдгориҳои таърихию фарҳанги вазифаи ҳар як шахс аст;

$B) ҳифзи оила ва ҷомеа, ёдгориҳои табиию фарҳанги вазифаи ҳар як шахс аст;

$C) шаҳрванд ҳақ дорад шахсан ва ё якҷоя бо дигарон ба маќомоти давлатӣ муроҷиат намояд;

$D) маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Куҳистони Бадахшон ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ дорад;

$E) ҳифзи қонун, тартиботи ҷамъиятию фарҳанги вазифаи ҳар як шахс аст;

@33. Фаъолияти фарҳангӣ ин ?

$A) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод, истеҳсол, эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;

$B) фаъолияти танҳо шахсони ҳуқуқӣ, ки ба эҷод, эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;

$C) фаъолияти шахсони воқеӣ, ки ба эҳё ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;

$D) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;

$E) фаъолияти ташкилотҳо, ки ба истеҳсол, эҳё, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;

@34. Доираи амали Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» фаъолияти фарҳангии кадом соҳаҳоро танзим менамояд ?

$A) ошкор, омӯзиш, ҳифз, тармим ва истифода намудани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, адабиёти бадеӣ, кинематография, санъати саҳнавӣ, рақсӣ, мусиқӣ, тасвирӣ, суратгирӣ ва дигар намуду навъҳои (жанрҳои) санъат, касбу ҳунари бадеии халқ, намудҳои фарҳангӣ халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, топонимҳои таърихӣ, эҷодиёти бадеии ҳаваскорон, кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоиш, шунавонидан, дар мавриди офаридан ва густариши сарватҳои фарҳангӣ, тарбияи зебоиписандӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти педагогӣ дар ин соҳа, тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;

$B) тарбияи зебоиписандӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти педагогӣ дар ин соҳа, тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои

дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;
$C) намудҳои фарҳангӣ халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, топонимҳои таърихӣ, эҷодиёти бадеии ҳаваскорон, кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоиш;
$D) гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;
$E) тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ошкор, омӯзиш, ҳифз, тармим ва истифода намудани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ ҳифз ва азхуд карда мешаванд;
@35. Сарчашмаҳои танзимкунандаи фаъолияти фарҳангӣ гуфта ?
$A) ин маҷмӯи санадҳои меъёри ҳуқуқиеро меноманд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши фарҳанг ва фаъолияти фарҳангиро ба танзим медароранд;
$B) ин маҷмӯи қоидаҳои рафторро меноманд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши кор ба танзим медароранд;
$C) ин маҷмӯи санадҳои локалие, ки муносибатҳои меҳнатиро дар бахши хизматрасони ба танзим медароранд;
$D) ин маҷмӯи одатҳои ҳуқуқиеро меноманд, ки ҳамаи муносибатҳои ҷамъиятиро ба танзим медароранд;
$E) маҷмӯи санадҳои меъёри ҳуқуқиеро меноманд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши соҳибкорӣ ба танзим медароранд;
@36. «Президенти кишвар дар савганди худ ёд мекунад, ки фарҳанги Тоҷикистонро ҳифз менамояд» дар моддаи чандуми Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон омадааст ?
$A) моддаи 67;
$B) моддаи 69;
$C) моддаи 73;
$D) моддаи 95;
$E) моддаи 100;
@37. Дар моддаи 67-и Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба соҳаи фарҳанг чи гуфта шудааст ?
$A) Президенти кишвар дар савганди худ ёд мекунад, ки фарҳанги Тоҷикистонро ҳифз менамояд;

$B) Ҳар кас ба зиндагӣ ҳақ дорад;
$C) Мусодираи пурраи молу мулки шахси маҳкумшуда манъ аст;
$D) Давлат оиларо ҳамчун асоси ҷамъият ҳимоя мекунад;
$E) Сарватҳои фарҳангӣ ва маънавиро давлат ҳимоя мекунад;

@38. Сарчашмаи муҳими танзимкунандаи хусусияти хоси муносибатҳои фарҳанги ин ?

$A) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» мебошад;
$B) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Рӯзҳои ид» мебошад;
$C) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи яроқ» мебошад;
$D) Қонуни ҶТ «Дар бораи сармоягузорӣ» мебошад;
$E) Қонуни ҶТ «Дар бораи забони давлатӣ» мебошад;

@39. Сарватҳои фарҳангӣ ин ?

$A) ашёи манқули олами моддӣ, ки арзишҳои миллӣ, таърихӣ, бадеӣ, илмию маърифатӣ, маънавию ахлоқӣ ва дигар арзишҳои фарҳангиро ифода мекунанд;
$B) ашёи ғайриманқули олами моддӣ, ки арзишҳои маънавию ахлоқӣ ва дигар арзишҳои фарҳангиро ифода мекунанд;
$C) ашёи манқули олами моддӣ, ки арзишҳои миллӣ ва таърихиро, ифода мекунанд;
$D) ашёи манқули бадеӣ, илмию маърифатӣ, маънавию ахлоқӣ ва дигар арзишҳои фарҳангиро ифода намекунанд;
$E) ин маҷмӯи ашёи манқули олами фарҳанги, ки арзишҳои миллию таърихиро ифода мекунанд;

@40. Салоҳияти Вазорати фарҳангӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ ?

$A) категорияи ашёҳоеро, ки бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сарватҳои фарҳангӣ мансубанд, муайян мекунад, оид ба имконияти берун баровардан, муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ тибқи конунгузории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад, бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад, сарватҳои фарҳангиеро, ки аз ҷониби мақомоти давлатӣ дастгир ё мусодира шудаанд, қабул мекунад, экспертиза мегузаронад ва тартиби истифодаи онҳоро муайян мекунад;
$B) категорияи ашёҳоеро, ки бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сарватҳои фарҳангӣ мансубанд, экспертиза мегузаронад ва тартиби истифодаи онҳоро муайян мекунад;
$C) муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ тибқи конунгузории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад, бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил

кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад;
$D) бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;
$E) Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон назоратро мутобиқи қонунгузорӣ оид ба тартиби берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ амалӣ мегардонад, тартиби гузаронидани экспертиза ва назоратро ҷиҳати берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад;

@41. Асосҳои пайдоиши ҳуқуқи моликияти давлатӣ ва ҳуқуқи моликияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи ба сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда кадомҳоянд ?
$A) офариниши сарватҳои фарҳангӣ аз ҳисоби буҷаи давлатӣ, офариниши сарватҳои фарҳангӣ аз ҳисоби фаъолияти худии шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ, аҳдҳое, ки дар асоси он сарватҳои фарҳангӣ офарида ё ба даст дароварда шудаанд, ба мерос монда, дигар асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;
$B) офариниши сарватҳои фарҳангии ба мерос монда, дигар асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;
$C) асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;
$D) бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;
$E) офариниши сарватҳои фарҳангии ба мерос монда, дигар асосҳои бо

қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан;

@42. Муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи дар мавридҳо ба амал бароварда мешавад?

$A) барои ташкили намоишгоҳҳо, барои гузаронидани корҳои реставратсионӣ ва тадқиқоти илмӣ, вобаста ба фаъолияти театрӣ, консертӣ ва фаъолиятҳои дигари ҳунарӣ, барои ороиши сафоратхонаҳо ва намояндагиҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар мавридҳои дигаре, ки қонунгузорӣ пешбинӣ кардааст. Сарватҳои фарҳангиеро, ки муваққатан берун бароварда мешаванд, ба сифати таъмини кредит ё ҳамчун гарав истифода бурдан манъ аст;

$B) асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;

$C) офариниши сарватҳои фарҳангии ба мерос монда, дигар асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;

$D) экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;

$E) консертӣ ва фаъолиятҳои дигари ҳунарӣ, барои ороиши сафоратхонаҳо ва намояндагиҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар мавридҳои дигаре, ки қонунгузорӣ пешбинӣ кардааст. Сарватҳои фарҳангиеро, ки муваққатан берун бароварда мешаванд, ба сифати таъмини кредит ё ҳамчун гарав истифода бурдан манъ аст;

@43. Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи осорхонаҳои давлатӣ, бойгониҳо, китобхонаҳо ва маҳзанҳои дигари давлатӣ ариза пешниҳод мешавад, ки ба он кадом ҳуҷаттҳои дигар замима мегарданд ?

$A) Шартнома бо ҷониби қабулкунанда **дар бораи** мақсад, мӯҳлат ва шароити муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ, санади суғуртавии (шаҳодатнома, сертификат, квитансия) шартномаи суғуртаи амволӣ оид ба сарватҳои фарҳангии муваққатан берун баровардашаванда бо таъмини ҳама ҳолатҳои эҳтимолии суғуртавӣ, кафолати хаттии мақомоти давлатии ҷониби қабулкунанда оиди ҳифз, нигоҳдорӣ ва сари вақт баргардонидани сарватҳои фарҳангие, ки муваққатан дохил карда мешаванд. Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони ҳуқуқи ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегардад, ки дар сархатҳои дуюм ва сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд. Барои

гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд;
$B) Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони ҳуқуқи ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегардад, ки дар сархатҳои дуюм ва сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд. Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд;
$C) Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд, шартнома бо ҷониби қабулкунанда дар бораи мақсад, мӯҳлат ва шароити муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ;
$D) бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;
$E) офариниши сарватҳои фарҳангии ба мерос монда, дигар асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан;
@44. Шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ дар кадом ҳолатҳо дода намешавад ?
$A) ҳуҷҷатҳои дар моддаи 11 ҳамин Қонун пешбинишуда пешниҳод нагардида бошанд, вазъи сарватҳои фарҳангии муваққатан берун баровардашаванда тағйир додани шароити нигоҳдории онҳоро напазирад, молики сарватҳои фарҳангие, ки барои муваққатан берун баровардан пешниҳод гардидаанд, муайян нашуда бошад, сарватҳои фарҳангие, ки мавзӯи баҳси ҳуқуқи моликиятанд, дар кишваре, ки ба он муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ дар назар аст, офатҳои табиӣ ё вазъияти дигаре рух дода бошад, ки монеаи таъмини ҳифз ва нигоҳдории сарватҳои фарҳангии муваққатан берун баровардашаванда гардад;
$B) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, коллексияҳои нодиру ашёҳои қадимӣ ва асарҳои санъат, аз қабили мусаввараҳо, осори

наққошӣ, расмҳо, боғот ва манзараҳои табиии дорои аҳамияти фарҳангӣ дошта ва ғайра дохил мешаванд;
$C) Сарватҳои фарҳанги миллӣ, ки моликияти ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак, сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, шахсӣ ва хусусӣ ҳисоб меёбанд дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳангӣ истифода мешаванд;
$D) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, ҳимоя менамояд;
@45. Бозгардонидани сарватҳои фарҳангӣ ин ?
$A) Давлат барои бозгардонидани сарватҳои фарҳангие, ки ғайриқонунӣ берун бароварда шудаанд ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд баргардонида шаванд, чораҳо меандешад. Ба талаботи бозгардонидани сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон берун баровардашуда то эълони истиқлолияти он мӯҳлати мурур паҳн намешавад. Моликони сарватҳои фарҳангии бозгардонидашуда аз пардохти боҷи гумрукӣ ва пардохтҳои махсус ҳангоми баргардонидани онҳо озод мешаванд;
$B) Анъана, воситаҳои хаттии ифода, аз ҷумла забон, маросиму ҷашнҳо, фаъолият дорои хислати мусбат,инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$C) Фолклор, касбу ҳунари бадеии халқ намудҳои фарҳанги, донишҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$D) Донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, касиф ва хароб кардани онҳо, беасос шикастан;
$E) Моликони сарватҳои фарҳангии бозгардонидашуда аз пардохти боҷи гумрукӣ ва пардохтҳои махсус ҳангоми баргардонидани онҳо озод мешаванд саноати маишии фарҳангӣ ва истироҳати, фолклор, беасос шикастан;
@46. Транзит ва ирсоли сарватҳои фарҳангӣ тавассути почта ин ?
$A) Ҳангоми транзити сарватҳои фарҳангӣ аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақомоти Гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуҷҷатҳое пешниҳод карда мешаванд, ки бо мақсади сирф транзитӣ дохил кардани сарватҳои фарҳангиро аз рӯи талаботи муайянкардаи мақомоти Гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунанд. Ирсоли сарватҳои фарҳангӣ тавассути почта аз рӯи тартиби муқарраркардаи қонунгузорӣ сурат мегирад;
$B) афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои

фарҳанг, мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон, эътирофи гуногунақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ;
$C) ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣтакомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишвҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг;
$E) Ҳангоми транзити сарватҳои фарҳангӣ аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақомоти Гумруки ҶТ ҳуҷҷатҳое пешниҳод карда мешаванд, ки бо мақсади сирф транзитӣ дохил кардани сарватҳои фарҳангиро аз рӯи талаботи муайянкардаи мақомоти Гумруки ҶТ тасдиқ мекунанд.
@47. Китобхона ин ?
$A) муассисаи иттилоотӣ, фарҳангӣ ва омӯзишии дорои фонди муташаккили ҳуҷҷатҳо, ки онҳоро барои истифодаи муваққатӣ ба ихтиёри истифодабарандагон гузошта, инчунин хизматрасониҳои дигари китобдориро ба анҷом мерасонад;
$B) офаридан ва татбиқи технологияи нав, воситаҳои техникӣ, таҷҳизот барои фаъолияти фарҳанг, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$C) бунёди барномаҳои муштараки давлатии рушди соҳаи фарҳанг ва созишномаҳои фарҳангӣ, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$D) мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва дигар самтҳое, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$E) муассисаи фарҳангӣ дорои фонди муташаккили ҳуҷҷатҳо, ки онҳоро барои истифодаи ихтиёри истифодабарандагон гузошта, инчунин хизматрасониҳои дигари китобдориро ба анҷом мерасонад;
@48. Ҳуқуқ барои фаъолияти китобхонаҳо аз инҳо иборат аст ?
$A) Тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон китобхонаҳо таъсис диҳанд. Шаҳрвандон ҳуқуқ доранд дар фаъолияти шӯроҳои сарпарастон, истифодабарандагони китобхонаҳо ва ё дигар навъҳои иттиҳодияҳои хонандагон, ки бо мувофиқаи роҳбарони китобхонаҳо ва ё муассисони онҳо созмон дода мешаванд, ширкат варзанд. Кормандони китобхонаҳо ҳуқуқ доранд бо мақсади мусоидат кардан барои рушди хизматрасонии китобдорӣ, муттаҳидии касбӣ, ҳифзи ҳуқуқҳои иҷтимоию тахассусии худ ассотсиатсияҳо созмон диҳанд;
$B) Тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон шаҳрвандон ҳуқуқ доранд дар фаъолияти шӯроҳои сарпарастон, истифодабарандагони китобхонаҳо ва ё дигар навъҳои иттиҳодияҳои хонандагон, ки бо мувофиқаи роҳбарони китобхонаҳо ва ё муассисони онҳо созмон дода мешаванд;

$C) Сарватҳои фарҳангии давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
$D) Сарватҳои табии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣтадбирҳои зарурӣ меандешад;
$E) Сарватҳои табии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти табии халқи ҶТ эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷояш дар бобати ҳифзи сарватҳои табии ҶТ, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
@49. Истифодабарандагони китобхонаҳо ҳуқуқ доранд ?
$A) бо пешниҳоди ҳуҷҷате, ки шахсиятро тасдиқ мекунад, истифодабарандаи китобхона гарданд, ба таври ройгон тавассути низоми маълумотию библиографии хизматрасонии китобдорӣ доир ба фондҳои китобхона иттилооти пурра ба даст оваранд, ба таври ройгон ҷиҳати ҷустуҷӯ ва интихоби манбаъҳои иттилоот ёрии машваратӣ гиранд, ба таври ройгон ё бо музд аз фондҳои китобхонаҳо ба мӯҳлати тибқи қоидаҳои истифодаи китобхона муқарраргардида, барои истифодаи муваққатӣ ҳама гуна ҳуҷҷатро дастрас намоянд, тавассути абонементи байникитобхонавӣ ҳуҷҷатҳо ва ё нусхаҳои онҳоро аз китобхонаҳои дигар ба даст оваранд, аз дигар навъҳои хизматрасонӣ, аз ҷумла хизматрасониҳои музднок, ки номгӯи онҳо аз тарафи Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад, истифода баранд, истифодабарандаи китобхона дар ҳолати аз ҷониби корманди расмии китобхона маҳдуд кардани ҳуқуқҳояш ҳуқуқ дорад ба суд муроҷиат намояд, истифодабарандагони китобхона, вобаста ба талабот ва шавқу рағбати худ, аз ҳуқуқи интихоби озодонаи китобхона бархурдоранд;
$B) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, коллексияҳои нодиру ашёҳои қадимӣ ва асарҳои санъат, аз қабили мусавварахо, осори наққошӣ, расмҳо, боғот ва манзараҳои табиии дорои аҳамияти фарҳангӣ дошта ва ғайра дохил мешаванд;
$C) Сарватҳои фарҳанги миллӣ, ки моликияти ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак, сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, шахсӣ ва хусусӣ ҳисоб меёбанд дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳангӣ истифода мешаванд;
$D) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) ба таври ройгон тавассути низоми маълумотию библиографии хизматрасонии китобдорӣ доир ба фондҳои китобхона иттилооти пурра ба даст оваранд, ба таври ройгон ҷиҳати ҷустуҷӯ ва интихоби манбаъҳои иттилоот ёрии машваратӣ гиранд, ба таври ройгон ё бо музд аз фондҳои

китобхонаҳо ба мӯҳлати тибқи қоидаҳои истифодаи китобхона муқарраргардида, барои истифодаи муваққатӣ ҳама гуна ҳуҷҷатро дастрас намоянд, тавассути абонементи байникитобхонавӣ ҳуҷҷатҳо ва ё нусхаҳои онҳоро аз китобхонаҳои дигар ба даст оваранд, аз дигар навъҳои хизматрасонӣ, аз ҷумла хизматрасониҳои музднок, ки номгӯи онҳо аз тарафи Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад;

@50. Гурӯҳҳои махсуси истифодабарандагони китобхона дорои чунин Ҳуқуқҳо мебошанд ?

$A) Маъюбон ба хизматрасонии китобдорӣ ва гирифтани ҳуҷҷат тавассути интиқолдиҳандагони махсуси иттилоот аз китобхонаҳои махсус ва дигар китобхонаҳои дастраси умум ҳуқуқ доранд, истифодабарандагоне, ки бо сабабҳои кӯҳансолӣ ва норасоии ҷисмонӣ наметавонанд бевосита ба китобхона раванд, ҳуқуқ доранд тавассути шаклҳои хизматрасонии ғоибона ва ё сайёр, ки маблағгузории он аз ҳисоби маблағҳои буҷетҳои дахлдор ва маблағҳои барномаҳои давлатӣ таъмин карда мешавад, ҳуҷҷатҳои заруриро аз фондҳои китобхонаҳои дастраси умум ба даст оваранд, истифодабарандагони хурдсол ва ҷавон ба хизматрасонии китобдорӣ дар китобхонаҳои дастраси умум ва махсус, инчунин дар китобхонаҳои муассисаҳои таълимӣ, тибқи тартибе, ки дар оинномаи ин китобхонаҳо муайян шудааст, ҳуқуқ доранд;

$B) тарбияи зебоиписандӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти педагогӣ дар ин соҳа, тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;

$C) намудҳои фарҳангӣ халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, топонимҳои таърихӣ, эҷодиёти бадеии ҳаваскорон, кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоиш;

$D) гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;

$E) истифодабарандагоне, ки бо сабабҳои кӯҳансолӣ ва норасоии ҷисмонӣ наметавонанд бевосита ба китобхона раванд, ҳуқуқ доранд тавассути шаклҳои хизматрасонии ғоибона ва ё сайёр, ки маблағгузории он аз ҳисоби маблағҳои буҷетҳои дахлдор ва маблағҳои барномаҳои давлатӣ таъмин карда мешавад, ҳуҷҷатҳои заруриро аз фондҳои китобхонаҳои дастраси умум ба даст оваранд, истифодабарандагони хурдсол ва ҷавон ба хизматрасонии китобдорӣ дар китобхонаҳои дастраси умум ва махсус ҳуқуқ доранд;

@51. Хароҷоти беҷети Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2005 ?
$A) 954 ҳазор сомонӣ;
$B) 964 ҳазор сомонӣ;
$C) 979 ҳазор сомонӣ;
$ D) 984 ҳазор сомонӣ;
$ E) 989 ҳазор сомонӣ;
@52. Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии вилоятӣ, шаҳрию ноҳиявӣ ва ҷамоатҳои шаҳраку деҳот оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дорои кадом салоҳиятҳо мебошанд ?
$ A) назорат оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо тибқи талаботи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, таҳияи тавсия ва дастурҳои амалӣ барои камхарҷ гузаронидани ҷашну маросимҳо, таъмини ҳамкорӣ байни мақомоти давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо ва ташкили корҳои маърифатию тарғиботӣ дар байни аҳолӣ, расонидани ёрии амалӣ ба раисони маҳаллаҳо, шӯъбаҳои сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар танзими ҷашну маросимҳо, таблиғи адабиёти илмию оммавӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо, талаб кардани маълумот дар бораи иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо аз вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, корхонаҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, сарфи назар аз шакли моликияташон, дар ҳолати риоя нашудани муқаррароти Қонуни мазкур Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллӣ санади зарурӣ таҳия намуда, онро барои татбиқи чораҳои таъсиррасонии ҳуқуқӣ ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамоянд;
$B) Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони ҳуқуқи ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегардад, ки дар сархатҳои дуюм ва сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд. Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд;
$C) Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд, шартнома бо ҷониби қабулкунанда дар бораи мақсад, мӯҳлат ва шароити муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ;
$D) бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан

берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва мувакқатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;
$E) назорат ва таъмини ҳамкорӣ байни мақомоти давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо ва ташкили корҳои маърифатию тарғиботӣ дар байни аҳолӣ, расонидани ёрии амалӣ ба раисони маҳаллаҳо, шӯъбаҳои сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар танзими ҷашну маросимҳо, талаб кардани маълумот дар бораи иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии ҶТ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо аз вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, корхонаҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, сарфи назар аз шакли моликияташон, дар ҳолати риоя нашудани муқаррароти Қонуни мазкур Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллӣ санади зарурӣ таҳия намуда, онро барои татбиқи чораҳои таъсиррасонии ҳуқуқӣ ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамоянд;
@53. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кадом ҷашнҳо ҳамчун чашни расмӣ дониста мешавад ?
$A) Ҷашнҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваҳдати миллӣ, Наврӯз, Сада, Меҳргон, идҳои Рамазон, Қурбон ва дигар идҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;
$B) Ҷашнҳои Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Наврӯз, Сада, Меҳргон, идҳои Рамазон, Қурбон ва дигар идҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;
$C) Ҷашнҳои Меҳргон, Соли нав, идҳои Рамазон, Қурбон ва дигар идҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;
$D) Ҷашнҳои Сада, иди Модарон, идҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;
$E) Ҷашнҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваҳдати миллӣ, Наврӯз баргузор мегарданд;
@54. Кадом рӯз ҳамчун рӯзи байналмилалии ҳифзи ёдгориҳои таърихӣ, меъморӣ ва фарҳангӣ дониста мешавад ?
$A) 18 апрел;
$B) 20 март;
$C) 22 май;$
$D) 29 сентябр;
$E) 25 декабр;
@55. Осорхона ин ?
$A) муассисаи ғайритиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади дарёфт, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ, нигоҳдорӣ, таҳқиқ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;

$B) муассисаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$C) корхонаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ ва нигоҳдорӣ коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$D) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$E) фаъолияти ин ташкилотҳо, ки ба истеҳсол, эҳё, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
@56. Феҳристи давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ин ?
$A) ҳуҷҷати баҳисобгирие, ки маълумоти заруриро дар бораи ҳар як ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бар мегирад;
$B) фаъолияти танҳо шахсони ҳуқуқӣ, ки ба эҷод, эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$C) фаъолияти шахсони воқеӣ, ки ба эҳё ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$D) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$E) ҳуҷҷати баҳисобгирие, ки маълумоти заруриро дар бораи ҳар як ашёи осорхонавии Фонди осорхонаҳои ҶТ дар бар мегирад;
@57. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол рузи Фалак кадом руз ҷашн гирифта мешавад ?
$A) Рӯзи 10 октябр;
$B) Рӯзи 15 май;
$C) Рӯзи 20 январ;
$D) Рӯзи 15 июн;
$E) Рӯзи 28 июл;
@58. Мақсади таъсиси осорхонаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) нигоҳдории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, пуррагардонии фонди осорхонаҳо бо роҳи харид ва ташкили экспедитсияҳо ва ҳафриёт, омӯзиш ва таҳқиқи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, нашри маълумот дар бораи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, омӯзиш ва таҳқиқи мероси таърихию фарҳангӣ берун аз осорхона, мунтазам ташкил кардани намоишҳои оммавии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, тарғиби ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа ва ташкили намоиши ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии хориҷӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкили мунтазами намоиши ашёи касбу ҳунарҳои қадима, малака ва таҷрибаи истеҳсоли ашёи арзиши таърихию фарҳангидоштаи муосир;
$B) Сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ дар дохили кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи ҶТ эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣ, вақт ва шароити баровардан зарурати ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бозгардонӣ доранд;

$C) муассисаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$D) Сарватҳои табиии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣтадбирҳои зарурӣ меандешад;
$E) тарғиби ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа ва ташкили намоиши ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии хориҷӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкили мунтазами намоиши ашёи касбу ҳунарҳои қадима, малака ва таҷрибаи истеҳсоли ашёи арзиши таърихию фарҳангидоштаи муосир;
@59. Барҳамдиҳии осорхонаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) Осорхонаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон барҳам дода мешаванд. Ҳангоми барҳамдиҳии осорхонаҳои давлатӣ ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии он тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дигар осорхонаҳои давлатӣ вобаста карда мешаванд ва дар ин хусус мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг қарор қабул менамояд;
$B) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии ҶТ бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;
$D) Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди марказҳои савдо, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$E) Ҳангоми барҳамдиҳии осорхонаҳои давлатӣ ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии он тибқи қонунгузории ҶТ ба дигар осорхонаҳои давлатӣ вобаста карда мешаванд ва дар ин хусус мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг қарор қабул менамояд;
@60. Тартиби харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ ?
$A) Харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ тавассути комиссияи харидорӣ амалӣ мегардад. Вазифаи комиссияи харидорӣ бо роҳи харидан, таъмини ҳифз, нигоҳдорӣ, барқароркунӣ ва ба шаҳрвандон дастрас кардани сарватҳои таърихию фарҳангӣ мебошад. Сарватҳои таърихию фарҳангӣ дар асоси хулосаи экспертизаи илмӣ ва санади комиссияи харидорӣ бо имзои ҳамаи аъзои он барои Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон харидорӣ мешаванд. Хулосаи экспертизаи илмӣ бо мӯҳри осорхона ва имзои эксперт тасдиқ карда мешавад.Воситаҳои молиявие, ки барои харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ пешбинӣ шудаанд, ба дигар мақсадҳо истифода бурда намешаванд;

$B) такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ, ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$C) ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ, ҷанбаи умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг, такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишвҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг;
$E) Сарватҳои таърихию фарҳангӣ дар асоси хулосаи экспертизаи илмӣ ва санади комиссияи харидорӣ бо имзои ҳамаи аъзои он барои Фонди осорхонаҳои ҶТ харидорӣ мешаванд. Хулосаи экспертизаи илмӣ бо мӯҳри осорхона ва имзои эксперт тасдиқ карда мешавад. Воситаҳои молиявие, ки барои харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ пешбинӣ шудаанд, ба дигар мақсадҳо истифода бурда намешаванд.
@61. Дохил кардани ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ дар асоси хулосаи экспертизаи илмӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда мешаванд. Тартиби ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил кардани ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ бо Низомномаи Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ кардааст, муайян карда мешавад. Ба молики ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми ғайридавлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг шаҳодатномаи дахлдор дода мешавад;
$B) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, ракс, бозиҳо, устурашиносӣ, маросимҳо, ҳунарҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$C) маҷмӯи таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ифода, донишу малака ва рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$D) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, ракс ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) Тартиби ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил кардани ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ бо Низомномаи Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ кардааст, муайян карда мешавад. Ба молики ашёи

осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми ғайридавлатии Фонди осорхонаҳои ҶТ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг шаҳодатномаи дахлдор дода мешавад;
@62. Воридот ва содироти ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ ?
$A) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби молик ё шахси ваколатдори он тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси шаҳодатномаи дахлдори мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешаванд. Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешаванд. Сарватҳои таърихию фарҳангӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешаванд;
$B) захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$C) маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд, сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд, маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$E) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешаванд. Сарватҳои таърихию фарҳангӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешаванд;

@63. Дастгирии давлатии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) Дастгирии молиявӣ, шароити нигоҳдорӣ ва истифодаи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зиммаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ мебошад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг бо мақсади ҳифзи ашёи осорхонавии нодири таърихию фарҳангӣ, беҳдошти фаъолияти осорхонаҳои бузург, ки ашёи осорхонавии муҳимро ҳифзу нигоҳдорӣ мекунанд ва ҷиҳати харидории ашёи осорхонавӣ ва

коллексияи осорхонавие, ки аҳамияти сарвати таърихию фарҳангӣ доранд, қарорҳои дахлдор қабул карда метавонанд;
$B) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавие, ки осорхонаҳои давлатӣ ва дигар ташкилотҳо аз ҳисоби буҷети давлатӣ, маблағи муассисон ва дигар воситаҳо харидорӣ мекунанд, ба қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда мешаванд. Давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тақсимнопазир аст.
$C) Сарватҳои фарҳангии давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
$D) Сарватҳои табии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣтадбирҳои зарурӣ меандешад;
$E) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг бо мақсади ҳифзи ашёи осорхонавии нодири таърихию фарҳангӣ, беҳдошти фаъолияти осорхонаҳои бузург, ки ашёи осорхонавии муҳимро ҳифзу нигоҳдорӣ мекунанд ва ҷиҳати харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавие, ки аҳамияти сарвати таърихию фарҳангӣ доранд, қарорҳои дахлдор қабул карда метавонанд;
@64. Назорати давлатии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг дар шаклҳои зерин амалӣ мегардад ?
$A) санҷиши ҳолати ҳифз ва шароити нигоҳдории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ,ирсоли дархост ва дарёфти маълумот оид ба ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, ки барои амалӣ намудани баҳисобгирии давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур аст;
$B) анъана, воситаҳои хаттии ифода, аз ҷумла забон, маросиму ҷашнҳо, фаъолият дорои хислати мусбат,инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$C) фолклор, касбу ҳунари бадеии халқ намудҳои фарҳанги, донишҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$D) донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, касиф ва хароб кардани онҳо, беасос шикастан;
$E) Ирсоли дархост ва дарёфти маълумот оид ба ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, ки барои амалӣ намудани баҳисобгирии давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур аст;
@65. Идоракунии оперативии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади идоракунии оперативӣ ба осорхонаҳои давлатӣ ва дигар муассисаҳои давлатӣ вобаста карда мешаванд. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ба осорхонаҳои давлатӣ ё дигар муассисаҳои давлатӣ додани ҳуқуқи идоракунии оперативии

ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад;
$B) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар марказҳои дилхушӣ таъсис медиҳад ва бо мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад;
$C) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар марказҳои консулгари таъсис медиҳад ва бо ҳамкории дигар давлатҳо фаъолияти онҳоро ба роҳ мемонад;
$D) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар дигар давлатҳо оиди фаъолияти фарҳанги ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои ба мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад;
$E) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ба осорхонаҳои давлатӣ ё дигар муассисаҳои давлатӣ додани ҳуқуқи идоракунии оперативии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад;
@66. Осорхонаҳои давлатӣ ё дигар муассисаҳои давлатие, ки ба онҳо идоракунии оперативии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дода шудааст, кадом вазифаҳоро амалӣ менамоянд ?
$A) ҳифз ва таъмини бехатарии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, таҳия ва нигоҳдории ҳуҷҷатҳои баҳисобгирии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, истифодаи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ бо мақсадҳои илмӣ, маърифатӣ, фарҳангӣ ва эҷодию истеҳсолӣ;
$B) ин маҷмӯи қоидаҳои рафторро меноманд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши кор ба танзим медароранд;
$C) ин маҷмӯи санадҳои локалие, ки муносибатҳои меҳнатиро дар бахши хизматрасони ба танзим медароранд;
$D) ин маҷмӯи одатҳои ҳуқуқиеро меноманд, ки ҳамаи муносибатҳои ҷамъиятиро ба танзим медароранд;
$E) таҳия ва нигоҳдории ҳуҷҷатҳои баҳисобгирии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, истифодаи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонаҳои ҳуқуқи бо мақсадҳои илмӣ, фарҳангӣ ва эҷодию истеҳсолӣ;
@67. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи осорхонаҳо ва фонди осорхонаҳо» кай қабул шудааст ?
$A) 3 июли соли 2012, №838;
$B) 7 июни соли 2013, №848;
$C) 10 сентябр соли 2014, №858;
$D) 10 апрел соли 2015, №888;
$E) 23 феврал соли 2015, №898;
@68. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кадом рӯз ҳамчун рӯзи «Шашмақом» ҷашн гирифта мешавад ?
$A) Рӯзи Шашмақом - 12 май;
$B) Рӯзи Шашмақом - 15 апрел;
$C) Рӯзи Шашмақом - 18 январ;

$D) Рӯзи Шашмақом - 29 сентябр;
$E) Рӯзи Шашмақом - 21 март;ғ
@69. Асарҳо бояд дар кадом шакли объективӣ ифода ёбанд ?
$A) хаттӣ (дастхат, чопи мошинӣ, сабти нотаҳо даҳонӣ изҳори оммавӣ, иҷрои оммавӣ, сабти овозӣ ва видеоӣ (механикӣ, магнитӣ, ададӣ, оптикӣ, тасвирӣ (расм, ангора, сурат, нақша, тасмаи кино, навори телевизион, навори видео, кадри аккосӣ, ҳаҷмӣ ва фазоӣ (ҳайкал, намуна, амсила, сохтмон, дигар шаклҳои қобили дарку эҳсос. Ба ғоя, усул, ҷараён, тартиб, тарзу усул, равия, принсип, кашфиёт ва факт ҳуқуқи муаллиф татбиқ намегардад;
$B) муассисаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$C) корхонаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ ва нигоҳдорӣ коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$D) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$E) хаттӣ (дастхат, чопи мошинӣ, сабти нотаҳо даҳонӣ изҳори оммавӣ, иҷрои оммавӣ, сабти овозӣ ва видеоӣ, тасвирӣ (расм, ангора, сурат, нақша, тасмаи кино, навори телевизион, навори видео, кадри аккосӣ, ҳаҷмӣ ва фазоӣ (ҳайкал, намуна, амсила, сохтмон, дигар шаклҳои қобили дарку эҳсос;
@70. Ҳаммуаллифӣ ин ?
$A) Ҳуқуқи муаллиф ба асаре, ки маҳсули эҷодии ду ва ё зиёда шахсон ҳисоб меёбад (ҳаммуаллифӣ), муштаракан ба ҳамаи муаллифони он тааллуқ дорад, сарфи назар аз он, ки асари мазкур як ҷузъи томи тақсимнопазирро ташкил мекунад ва ё аз қисматҳои ҷудогонаи дорои аҳамияти мустақил таркиб ёфтааст. Қисме аз асар дар сурате дорои аҳамияти мустақил эътироф мешавад, ки агар он сарфи назар аз қисматҳои дигари асар қобили истифода бошад. Ҳар яке аз ҳаммуаллифон ҳуқуқҳои шахсии амволӣ ва ғайриамволии худро ба қисматҳои ҷудогонаи дорои аҳамияти мустақил, ки муаллифи он мебошад, нигоҳ медорад, ба шарте ки аз рӯи созишномаи байниҳамдигарии онҳо чизи дигаре пешбинӣ нашуда бошад. Шахсоне ҳаммуаллиф пазируфта намешаванд, ки ба муаллиф танҳо кӯмакҳои техникӣ, ташкилӣ, молиявӣ ва ғайра расонидаанд, зеро ин амал фаъолияти эҷодӣ маҳсуб намегардад. Муносибатҳои байниҳамдигарии ҳаммуаллифон метавонанд тибқи созишномаи онҳо муайян карда шаванд. Ҳангоми мавҷуд набудани чунин созишнома ҳуқуқи муаллиф ба асар аз тарафи ҳамаи муаллифон якҷоя амалӣ мегардад ва ҳаққи қалам дар байни ҳаммуаллифон баробар тақсим карда мешавад. Агар асари ҳаммуаллифон як ҷузъи тому қисматнопазирро ташкил диҳад, ҳеҷ яке аз ҳаммуаллифон бе сабабҳои асосноки кофӣ наметавонад истифодаи асарро манъ кунад. Агар дар созишномаи байни ҳаммуаллифон чизи дигаре пешбинӣ нашуда бошад, ҳар яке аз ҳаммуаллифон ҳуқуқ дорад аз номи худ, аз ҷумла бе гирифтани

иҷозати ҳаммуаллифони дигар, мутобиқи нишондоди Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ҷиҳати ҳифзи ҳуқуқҳо нисбат ба асар тадбирҳо андешад. Ҳаммуаллифе, ки чунин тадбирҳо меандешад, вазифадор аст ҳаммуаллифони дигарро огоҳ намояд;
$B) категорияи ашёҳоеро, ки бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сарватҳои фарҳангӣ мансубанд, экспертиза мегузаронад ва тартиби истифодаи онҳоро муайян мекунад;
$C) муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ тибқи конунгузории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад, бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад;
$D) бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;
$E) Муносибатҳои байниҳамдигарии ҳаммуаллифон метавонанд тибқи созишномаи онҳо муайян карда шаванд. Ҳангоми мавҷуд набудани чунин созишнома ҳуқуқи муаллиф ба асар аз тарафи ҳамаи муаллифон якҷоя амалӣ мегардад ва ҳаққи қалам дар байни ҳаммуаллифон баробар тақсим карда мешавад. Агар асари ҳаммуаллифон як ҷузъи тому қисматнопазирро ташкил диҳад, ҳеҷ яке аз ҳаммуаллифон бе сабабҳои асосноки кофӣ наметавонад истифодаи асарро манъ кунад. Агар дар созишномаи байни ҳаммуаллифон чизи дигаре пешбинӣ нашуда бошад, ҳар яке аз ҳаммуаллифон ҳуқуқ дорад аз номи худ, аз ҷумла бе гирифтани иҷозати ҳаммуаллифони дигар, мутобиқи нишондоди Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ҷиҳати ҳифзи ҳуқуқҳо нисбат ба асар тадбирҳо андешад;
@71. Филм ин ?
$A) асари аудиовизуалӣ дар шакли бадеӣ, хроникавию ҳуҷҷатӣ, илмию оммавӣ, таълимӣ, тасвирӣ, телевизионӣ ё дар шаклҳои дигар дар асоси тахайюли эҷодӣ офарида шуда, аз тасвири дар плёнкаи кино ё дар дигар намуди ҳомилҳо ва кадрҳои пайдарҳаму доир ба як мавзӯи том ба ҳам васлшуда акс ёфтааст, иборат буда, барои дарк намудан тавассути воситаҳои дахлдори техникӣ таъин гардидааст. Филми давомнокиаш на камтар аз 60 дақиқа филми пурраметраж мебошад. Филми давомнокиаш камтар аз 60 дақиқа филми кӯтоҳметраж мебошад;
$B) захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ

қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$C) маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд, сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд, маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$E) асари аудиовизуалӣ дар шакли бадеӣ, хроникавию ҳуҷҷатӣ, илмию оммавӣ, тасвирӣ, телевизионӣ ё дар шаклҳои дигар дар асоси тахайюли эҷодӣ офарида шуда, аз тасвири дар плёнкаи кино ё дар дигар намуди ҳомилҳо ва кадрҳои пайдарҳаму доир ба як мавзӯи том ба ҳам васлшуда акс ёфтааст, иборат буда, барои дарк намудан тавассути воситаҳои дахлдори техникӣ таъин гардидааст.;
@72. Филми миллӣ филме ҳисоб меёбад, ки ҷавобгӯи талаботи зеринро доро бошад ?
$A) мундариҷаи филм, мавзӯи он муҳимтарин принсипҳои рушди фарҳанги тоҷик, хусусият, анъана ва ҷанбаҳои миллиро инъикос намояд, продюсери филм шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ё шахси ҳуқуқӣ, аз он ҷумла хориҷии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифташуда бошад, на кам аз 50 фоизи ҳаҷми умумии корҳоро бо нархҳои смета ҳангоми истеҳсол, пахнкунӣ ва намоиши филм ташкилотҳои кинематографии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ намоянд, офарандагони асосии филм (муаллиф, таҳиягар, коргардон, оҳангсоз, рассом) шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ё шахсони дорои ду шаҳрвандӣ, шахсони воқеии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иқоматдошта, шахсони ҳуқуқии ба қайд гирифташуда бошанд;
$B) Анъана, воситаҳои хаттии ифода, аз ҷумла забон, маросиму ҷашнҳо, фаъолият дорои хислати мусбат,инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$C) Фолклор, касбу ҳунари бадеии халқ намудҳои фарҳанги, донишҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$D) якҷоя бо ташкилоти кинематографии хориҷӣ, бо назардошти шартҳои дар шартномаҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида, истеҳсол шавад, ба меъёрҳои дар банди якуми қисми якуми ҳамин модда мувофиқ бошад;
$E) мундариҷаи филм, мавзӯи он муҳимтарин принсипҳои рушди фарҳанги тоҷик, хусусият, анъана ва ҷанбаҳои миллиро инъикос намояд, продюсери филм шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ё шахси ҳуқуқӣ, аз он ҷумла хориҷии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифташуда бошад, на кам аз 50 фоизи ҳаҷми умумии корҳоро бо нархҳои смета ҳангоми истеҳсол;
@73. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи кино ба принсипҳои зерин асос меёбад ?

$A) эътирофи кино ҳамчун соҳаи махсуси фарҳанг ва санъат, ки шарти ҳатмии мавҷудияти он инкишофи заминаи эҷодӣ, истеҳсолӣ, таълимӣ, техникӣ, илмӣ ва иттилоотӣ мебошад, масъулияти давлат барои нигоҳдорӣ ва инкишофи кино, озодии эҷод, мусоидат ба соҳибкорӣ дар кино, дастрас намудани асарҳои кино ба аҳолӣ, риояи меъёрҳои шартномаҳои байналмилалӣ дар соҳаи кино;
$B) муассисаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$C) корхонаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ ва нигоҳдорӣ коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$D) якҷоя бо ташкилоти кинематографии хориҷӣ, бо назардошти шартҳои дар шартномаҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида, истеҳсол шавад, ба меъёрҳои дар банди якуми қисми якуми ҳамин модда мувофиқ бошад;
$E) эътирофи кино ҳамчун соҳаи махсуси фарҳанг ва санъат, ки шарти ҳатмии мавҷудияти он инкишофи заминаи эҷодӣ, истеҳсолӣ, таълимӣ, техникӣ, илмӣ ва иттилоотӣ мебошад, масъулияти давлат барои нигоҳдорӣ ва инкишофи кино;
@74. Нигоҳдории маводи аслии филмҳои миллӣ, филмҳои маросӣ ва киносолномаҳо ин ?
$A) маводи аслии филмҳои миллӣ, ки пурра аз ҷониби давлат маблағгузорӣ шудаанд, филмҳои меросӣ ва киносолномаҳо барои нигоҳдории доимӣ ба бойгонии давлатии асноди кинои Тоҷикистон супорида мешаванд. Тартиби нигоҳдории маводи аслии филмҳои миллӣ, филмҳои меросӣ ва киносолномаҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад. Тартиби нигоҳдории маводи аслии филмҳои миллӣ, ки аз тарафи давлат қисман маблағгузорӣ шудаанд, бо шартномаи миёни мақоми ваколатдор ва продюсерҳои ин филмҳои миллӣ муқаррар карда мешавад;
$B) офаридан ва татбиқи технологияи нав, воситаҳои техникӣ, таҷҳизот барои фаъолияти фарҳанг, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$C) бунёди барномаҳои муштараки давлатии рушди соҳаи фарҳанг ва созишномаҳои фарҳангӣ, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$D) мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва дигар самтҳое, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$E) бойгонии давлатии асноди кинои Тоҷикистон ҳангоми нигоҳдории маводи аслии филмҳои миллӣ, филмҳои меросӣ ва киносолномаҳо риояи ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба онро таъмин менамояд. Маводи аслии филмҳои миллӣ, ки пурра аз ҷониби давлат маблағгузорӣ шудаанд, филмҳои меросӣ ва киносолномаҳо барои нигоҳдории доимӣ ба бойгонии давлатии асноди кинои Тоҷикистон супорида мешаванд;

@75. Бозгардонидани сарватҳои фарҳангӣ ин ?
$A) Давлат барои бозгрдонидани сарватҳои фарҳангие, ки ғайриқонунӣ берун бароварда шудаанд ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд баргардонида шаванд, чораҳо меандешад. Ба талаботи бозгардонидани сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон берун баровардашуда то эълони истиқлолияти он мӯҳлати мурур паҳн намешавад. Моликони сарватҳои фарҳангии бозгардонидашуда аз пардохти боҷи гумрукӣ ва пардохтҳои махсус ҳангоми баргардонидани онҳо озод мешаванд;
$B) Дар шаҳрҳои ҶТ аз ҷониби давлат ба намудҳои мухталифи фаъолияти фарҳангӣ, ташкили муассисаҳои фарҳанг ва корҳои мансуб ба фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;
$C) Дар ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби соҳибкорон ба намудҳои мухталифи фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ ва корҳои мансуб фаъолияти фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;
$D) Дар деҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг баҳри инкишофи заминаи моддиву техникии онҳо мусоидат менамоянд;
$E) Ба талаботи бозгардонидани сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ аз ҳудуди ҶТ берун баровардашуда то эълони истиқлолияти он мӯҳлати мурур паҳн намешавад. Моликони сарватҳои фарҳангии бозгардонидашуда аз пардохти боҷи гумрукӣ ва пардохтҳои махсус ҳангоми баргардонидани онҳо озод мешаванд;
@76. Ба сарватҳои бурунмарзии фарҳангӣ ва таърихи халқи тоҷик дохил мешавад ?
$A) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобати баргардондани сарватҳои фарҳангие, ки ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурда шудаанд, сиёсати мақсаднок мегузаронад. Сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣ, вақт ва шароити баровардан зарурати ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бозгардонӣ доранд. Давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
$B) асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;
$C) офариниши сарватҳои фарҳангии ба мерос монда, дигар асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;
$D) экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;

$E) Сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣ, вакт ва шароити баровардан зарурати ба ҶТ бозгардонӣ доранд. Давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии ҶТ, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;

@77. Ҳуқуқи муаллифии тарҷумонҳо ва муаллифони дигар асарҳои маҳсулӣ

$A) Ба тарҷумонҳо ва муаллифони дигар асарҳои маҳсулӣ ҳуқуқи муаллиф барои тарҷума таҳрир, таҳия ва дигар навъи коркарди асар тааллуқ дорад, тарҷумон ва муаллифи дигар асари маҳсулӣ дар сурате аз ҳуқуқи муаллиф истифода мекунад, ки агар ҳуқуқи муаллифи асари тарҷумашуда, таҳрирёфта, таҳияшуда ё таҳти навъи коркард қароргирифта аз тарафи ё риоя карда шавад, ҳуқуқи муаллифии тарҷумонҳо ва муаллифони дигар асарҳои маҳсулӣ барои шахсони дигар дар мавриди тарҷума ва коркарди нави ҳамон асарҳо монеъ намешавад;

$B) Ба тарҷумонҳо ва муаллифони дигар асарҳои маҳсулӣ ҳуқуқи муаллиф барои тарҷума таҳрир, таҳия ва дигар навъи коркарди асар тааллуқ дорад;

$C) Ба тарҷумонҳо ва муаллифони дигар асарҳои маҳсулӣ ҳуқуқи муаллиф барои тарҷума ва дигар навъи коркарди асар тааллуқ дорад, тарҷумон ва муаллифи дигар асари маҳсулӣ дар сурате аз ҳуқуқи муаллиф истифода мекунад, ки агар ҳуқуқи муаллифи асари таҳияшуда ё таҳти навъи коркард қароргирифта аз тарафи ё риоя карда шавад;

$D) Ба тарҷумонҳо ва муаллифони барои офаридан ва татбиқи технологияи нав, воситаҳои техникӣ, таҷҳизот барои фаъолияти фарҳанг, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;

$E) Ба тарҷумонҳо ва муаллифони фолклор, касбу ҳунари бадеии халқ намудҳои фарҳанги, донишҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо риоя карда шавад;

@78. Муаллиф кадом ҳуқуқҳои амволии худро дорост ?

$A) тассдиди асар (ҳуқуқи таҷдид), паҳн кардани нусхаҳои асар бо ҳар тарз, фурӯхтан, ба кироя додан (ҳуқуқи паҳнкунӣ), ворид кардани нусхаҳои асар бо мақсади паҳнкунӣ, аз ҷумла нусхаҳое, ки бо иҷозати соҳиби ҳуқуқи комил таҳия шудаанд (ҳуқуқи воридот), намоиши оммавии асар (ҳуқуқи намоиши оммавӣ), иҷрои оммавии асар (ҳуқуқи иҷрои оммавӣ), ба омма дастрас кардани асар (аз ҷумла намоиш додан, иҷро ё ба эфир додан) ба воситаи пахши эфирӣ ва (ё) пахши минбаъдаи эфирӣ (ҳуқуқи пахши эфирӣ), ба омма дастрас кардани асар (аз ҷумла намоиш додан, иҷро ё ба эфир додан) ба воситаи кабел ё тавассути дастгоҳҳои дигари ба он монанд (ҳуқуқи пахши кабелӣ), тарҷумаи асар (ҳуқуқи тарҷума), таҷдиди коркард, аранжировка ва ё навъи дигари коркард (ҳуқуқи коркард);

$B) ворид кардани нусхаҳои асар бо мақсади паҳнкунӣ, аз ҷумла нусхаҳое, ки бо иҷозати соҳиби ҳуқуқи комил таҳия шудаанд, намоиши оммавии

асар (ҳуқуқи намоиши оммавӣ), ба омма дастрас кардани асар (аз ҷумла намоиш додан, иҷро ё ба эфир додан) ба воситаи пахши эфирӣ ва (ё) пахши минбаъдаи эфирӣ (ҳуқуқи пахши эфирӣ), ба омма дастрас кардани асар (аз ҷумла намоиш додан, иҷро ё ба эфир додан) ба воситаи кабел ё тавассути дастгоҳҳои дигари ба он монанд (ҳуқуқи пахши кабелӣ), тарҷумаи асар , таҷдиди коркард, аранжировка ва ё навъи дигари коркард (ҳуқуқи коркард);
$C) ҳуқуқи эътирофи муаллифият ба асари офаридашуда (ҳуқуқи муаллифият), ҳуқуқи истифода ё иҷозати истифодаи асар бо номи ҳақиқии муаллиф, тахаллуси ӯ ва ё бе зикри ном, яъне беимзо (ҳуқуқи ном), ҳуқуқи интишор ё иҷозати интишори асар дар ҳар шакл (ҳуқуқи интишор), аз ҷумла ҳуқуқи бозхонд, ҳуқуқи ҳифзи асар, аз ҷумла унвони он аз ҳар гуна таҳрифкорӣ ва дигар навъи дахолат, ки метавонад ба номус ва шаъни муаллиф зарар расонад (ҳуқуқи ҳифзи эътибори муаллиф);
$D) ворид кардани нусхаҳои асар бо мақсади паҳнкунӣ, аз ҷумла нусхаҳое, ки ҳуқуқи истифода ё иҷозати истифодаи асар бо номи ҳақиқии муаллиф, тахаллуси ӯ ва ё бе зикри ном, яъне беимзо (ҳуқуқи ном), ҳуқуқи интишор ё иҷозати интишори асар дар ҳар шакл (ҳуқуқи интишор), аз ҷумла ҳуқуқи бозхонд,тарҷумаи асар (ҳуқуқи тарҷума), таҷдиди коркард, аранжировка ва ё навъи дигари коркард (ҳуқуқи коркард);
$E) иҷрои оммавии асар (ҳуқуқи иҷрои оммавӣ), ба омма дастрас кардани асар (аз ҷумла намоиш додан, иҷро ё ба эфир додан) ба воситаи пахши эфирӣ ва (ё) пахши минбаъдаи эфирӣ (ҳуқуқи пахши эфирӣ), ба омма дастрас кардани асар (аз ҷумла намоиш додан, иҷро ё ба эфир додан) ба воситаи кабел ё тавассути дастгоҳҳои дигари ба он монанд (ҳуқуқи пахши кабелӣ), тарҷумаи асар, таҷдиди коркард, аранжировка ва ё навъи дигари коркард (ҳуқуқи коркард);
@79. Мӯҳлати амали ҳуқуқи муаллиф ?
$A) Ҳуқуқи муаллиф дар давоми тамоми ҳаёти муаллиф эътибор дорад, ба мерос мегузарад ва ғайр аз ҳолатҳое, ки дар ҳамин модда пешбинӣ гардидаанд, дар давоми панҷоҳ соли пас аз фавти муаллиф амал мекунад. Ҳуқуқи муаллифият, ҳуқуқи ном ва ҳуқуқи ҳифзи эътибори муаллиф бемӯҳлат ҳифз мешавад. Муаллиф ҳақ дорад мувофиқи тартиби муқарраркардаи қонун шахсеро муайян намуда, ба ё ваколати ҳифзи ҳуқуқи муаллиф, ҳуқуқи ном ва ҳуқуқи ҳифзи эътибори худро пас аз маргаш вогузорад. Ин шахс ваколатҳои худро умрбод амалӣ месозад. Ҳангоми мавҷуд набудани чунин шахс ҳифзи ҳуқуқи муаллифият, ҳуқуқи ном ва ҳуқуқи ҳифзи эътибори муаллиф аз тарафи ворисони ё амалӣ карда мешавад, дар сурати набудани ворисон ва ё қатъ гардидани ҳуқуқи муаллифии онҳо ҳифзи ҳуқуқҳои мазкур аз тарафи мақоми ваколатдор амалӣ мегардад. Ҳуқуқи муаллиф ба асари ҳаммуаллифӣ дар давоми тамоми ҳаёти муаллифон ва панҷоҳ соли пас аз фавти муаллифи охирин амал мекунад. Ҳуқуқи муаллиф ба асари беимзо ё бо номи мустаор нашргардида дар давоми панҷоҳ соли пас аз нашри қонунии он амал мекунад. Агар дар давоми мӯҳлати муқарраршуда муаллифи асаре, ки

беимзо ё бо номи мустаор ба табъ расидааст, шахсияти худро ошкор намояд ва ё шахсияти ё шубҳаовар набошад, муқаррароти қисми якуми ҳамин модда татбиқ мегардад. Ҳуқуқи муаллиф ба асаре, ки бори аввал дар давоми сӣ соли пас аз фавти муаллиф ба табъ расидааст, дар давоми панҷоҳ соли пас аз нашри қонунии он амал мекунад. Ҳисоби мӯҳлатҳое, ки дар ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, аз 1 январи соли оянда ба вуқӯъ омадани факти ҳуқуқие, ки ба оғози мӯҳлат асос мегарданд, шурӯъ мешавад. Ҳангоми таъмини ҳифзи асар мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон мӯҳлати ҳифзи ҳуқуқи муаллиф аз мӯҳлати муқаррарнамудаи мамлакате, ки дар он асар офарида шудааст, зиёд буда наметавонад;

$B) Муаллиф ҳақ дорад мувофиқи тартиби муқарраркардаи қонун шахсеро муайян намуда, ба ё ваколати ҳифзи ҳуқуқи муаллиф, ҳуқуқи ном ва ҳуқуқи ҳифзи эътибори худро пас аз маргаш вогузорад. Ин шахс ваколатҳои худро умрбод амалӣ месозад. Ҳангоми мавҷуд набудани чунин шахс ҳифзи ҳуқуқи муаллифият, ҳуқуқи ном ва ҳуқуқи ҳифзи эътибори муаллиф аз тарафи ворисони ё амалӣ карда мешавад, дар сурати набудани ворисон ва ё қатъ гардидани ҳуқуқи муаллифии онҳо ҳифзи ҳуқуқҳои мазкур аз тарафи мақоми ваколатдор амалӣ мегардад. Ҳуқуқи муаллиф ба асари ҳаммуаллифӣ дар давоми тамоми ҳаёти муаллифон ва панҷоҳ соли пас аз фавти муаллифи охирин амал мекунад;

$C) Ҳангоми таъмини ҳифзи асар мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон мӯҳлати ҳифзи ҳуқуқи муаллиф аз мӯҳлати муқаррарнамудаи мамлакате, ки дар он асар офарида шудааст, зиёд буда наметавонад. Ҳуқуқи муаллифият, ҳуқуқи ном ва ҳуқуқи ҳифзи эътибори муаллиф бемӯҳлат ҳифз мешавад. Муаллиф ҳақ дорад мувофиқи тартиби муқарраркардаи қонун шахсеро муайян намуда, ба ё ваколати ҳифзи ҳуқуқи муаллиф, ҳуқуқи ном ва ҳуқуқи ҳифзи эътибори худро пас аз маргаш вогузорад;

$D) Ҳуқуқи муаллиф ба асари ҳаммуаллифӣ дар давоми тамоми ҳаёти муаллифон ва панҷоҳ соли пас аз фавти муаллифи охирин амал мекунад. бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;

$E) Ҳуқуқи муаллиф ба асаре, ки бори аввал дар давоми сӣ соли пас аз фавти муаллиф ба табъ расидааст, дар давоми панҷоҳ соли пас аз нашри қонунии он амал мекунад. Ҳисоби мӯҳлатҳое, ки дар ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, аз 31 декабри соли оянда ба вуқӯъ омадани факти ҳуқуқие, ки ба оғози мӯҳлат асос мегарданд, шурӯъ мешавад. Агар дар давоми мӯҳлати муқарраршуда муаллифи асаре, ки беимзо ё бо номи мустаор ба табъ расидааст, шахсияти худро ошкор намояд ва ё шахсияти ё

шубҳаовар набошад, муқаррароти қисми якуми ҳамин модда татбиқ мегардад. Ҳангоми таъмини ҳифзи асар мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон мӯҳлати ҳифзи ҳуқуқи муаллиф аз мӯҳлати муқаррарнамудаи мамлакате, ки дар он асар офарида шудааст, зиёд буда наметавонад;

@80. Истифодаи асар бе ризоияти муаллиф ё дигар соҳиби ҳуқуқи муаллиф ва бе пардохти ҳаққи қалами муаллиф дар кадом ҳолатҳо мумкин аст ?

$A) таҷдид, ба эфир додан ё тавассути кабел ба омма дастрас кардани асарҳои меъмори суратгирӣ, санъати тасвирӣ, ки ҳамеша дар ҷойҳои дастраси умум қарор доранд, ғайр аз ҳолатҳое, ки тасвири асар ҷузъи асосии чунин таҷдид, барномаҳои эфирӣ ва кабелӣ мебошад ё тасвири асар бо мақсадҳои тиҷоратӣ истифода мешавад, иҷрои оммавии асарҳои мусиқӣ ҳангоми маросимҳои расмӣ ва динӣ, ҳамчунин маросими дафн, - дар ҳаҷме, ки хислати чунин маросимҳо тақозо мекунад, таҷдиди асарҳо барои мурофиаи судӣ, - дар ҳаҷме, ки мақсади мазкур тақозо мекунад, аз тарафи ташкилоти пахши барномаҳои эфирӣ сабт намудани истифодаи кутоҳмуддати асаре, ки ташкилот ҳуқуқӣ ба эфир додани онро соҳиб шудааст, - ба шарте ки чунин сабт аз тарафи ташкилоти пахши барномаҳои эфирӣ бо кумаки таҷҳизоти худи он ва барои барномаҳои хусусии он сурат гирад. Дар ин маврид чунин ташкилот вазифадор аст, ки сабти мазкурро дар муддати шаш моҳи баъди таҳия шудани он нобуд созад, - агар барои муддати аз он бештари истифода бо муаллифи асари сабтшуда мувофиқа ба даст наомада бошад. Агар сабт хислати сирф ҳуҷҷатӣ дошта бошад, он метавонад бидуни ризоияти муаллиф дар бойгониҳои расмӣ нигоҳ дошта шавад;

$B) дар ин маврид чунин ташкилот вазифадор аст, ки сабти мазкурро дар муддати шаш моҳи баъди таҳия шудани он нобуд созад, агар барои муддати аз он бештари истифода бо муаллифи асари сабтшуда мувофиқа ба даст наомада бошад. Агар сабт хислати сирф ҳуҷҷатӣ дошта бошад, он метавонад бидуни ризоияти муаллиф дар бойгониҳои расмӣ нигоҳ дошта шавад;

$C) Агар сабт хислати сирф ҳуҷҷатӣ дошта бошад, он метавонад бидуни ризоияти муаллиф дар бойгониҳои расмӣ нигоҳ дошта шавад, таҷдид, ба эфир додан ё тавассути кабел ба омма дастрас кардани асарҳои меъмори суратгирӣ, санъати тасвирӣ, ки ҳамеша дар ҷойҳои дастраси умум қарор доранд, ғайр аз ҳолатҳое, ки тасвири асар ҷузъи асосии чунин таҷдид, барномаҳои эфирӣ ва кабелӣ мебошад ё тасвири асар бо мақсадҳои тиҷоратӣ истифода мешавад, иҷрои оммавии асарҳои мусиқӣ ҳангоми маросимҳои расмӣ ва динӣ;

$D) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;

$E) таҷдид, ба эфир додан ё тавассути кабел ба омма дастрас кардани асарҳои меъмори суратгирӣ, санъати тасвирӣ, ки ҳамеша дар ҷойҳои

дастраси умум қарор доранд, ғайр аз ҳолатҳое, ки тасвири асар ҷузъи асосии чунин таҷдид, барномаҳои эфирӣ ва кабелӣ мебошад ё тасвири асар бо мақсадҳои тиҷоратӣ истифода мешавад, иҷрои оммавии асарҳои мусиқӣ ҳангоми маросимҳои расмӣ ва динӣ, ҳамчунин маросими дафн, дар ҳаҷме, ки хислати чунин маросимҳо тақозо мекунад. Агар сабт хислати сирф ҳуҷҷатӣ дошта бошад, он метавонад бидуни ризоияти муаллиф дар бойгониҳои расмӣ нигоҳ дошта шавад;

@81. Шартномаи муаллифӣ кадом шартҳоро дар бар мегирад ?

$A) Шартномаи муаллифӣ бояд чунин шартҳоро пешбинӣ намояд: тарзу усулҳои истифода аз асар (ҳуқуқҳои мушаххас, ки аз рӯи ин шартнома таҳвил дода мешаванд); мӯҳлат ва ҳудуде, ки ҳуқуқҳо таҳвил дода мешаванд; андозаи ҳаққи қалам ва ё тартиби муайян намудани андозаи ҳаққи қалам барои ҳар як тарзи истифода аз асар, тартиб ва мӯҳлатҳои пардохти он. Дар сурати дар шартномаи муаллифӣ зикр нашудани шартҳои мӯҳлати таҳвили ҳуқуқ шартнома метавонад пас аз панҷ соли санаи ба имзо расиданаш аз тарафи муаллиф бекор карда шавад, агар истифодабаранда шаш моҳ пеш аз бекор карда шудани шартнома ба таври хаттӣ огоҳ карда шуда бошад. Дар сурати дар шартномаи муаллифӣ зикр нашудани шарти истифодаи он дар ҳудуди муайяне, ки ҳуқуқ таҳвил мегардад, амали ҳуқуқи аз рӯи шартномаи таҳвилшаванда дар ҳудуди қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд мегардад. Ҳамаи ҳуқуқҳои дигар ба истифодаи асар, ки таҳвили онҳо бевосита дар шартномаи муаллифӣ зикр нагардидааст, таҳвилдоданашуда ҳисоб мешавад. Ҳуқуқҳои истифодаи асаре, ки то рӯзи баста шудани шартномаи номаълум аст, мавзӯи шартномаи муаллифӣ шуда наметавонад. Ҳаққи қалам дар шартномаи муаллифӣ ба таври фоизи муайян аз даромади тарзи истифодаи асар ва ё агар амалӣ сохтани он бо сабаби хислати асар ва ё хусусиятҳои истифодаи он имконнопазир бошад, ба таври маблағи устувор ва ё бо ягон тарзи дигар, вале на камтар аз андозаи ҳадди ақали ҳаққи қалами муаллиф муқаррар карда мешавад. Тамоми ҳуқуқҳои истифодаи асар, ки бо шартномаи муаллифӣ таҳвил нагардидааст, ба муаллиф тааллуқ дорад. Шартҳои шартномаи муаллифӣ, ки имконият ва ҳуқуқи муаллифро барои дар оянда дар мавзӯъ ё соҳаи муайян офаридани асар маҳдуд мегардонанд, эътибор надоранд. Шартҳои шартномаи муаллифие, ки бо муқаррароти ҳамин Қонун мухолифанд, эътибор надоранд;

$B) Шартномаи муаллифӣ бояд чунин шартҳоро пешбинӣ намояд: тарзу усулҳои истифода аз асар (ҳуқуқҳои мушаххас, ки аз рӯи ин шартнома таҳвил дода мешаванд); мӯҳлат ва ҳудуде, ки ҳуқуқҳо таҳвил дода мешаванд; андозаи ҳаққи қалам ва ё тартиби муайян намудани андозаи ҳаққи қалам барои ҳар як тарзи истифода аз асар, тартиб ва мӯҳлатҳои пардохти он. Шартҳои шартномаи муаллифӣ, ки имконият ва ҳуқуқи муаллифро барои дар оянда дар мавзӯъ ё соҳаи муайян офаридани асар маҳдуд мегардонанд, эътибор надоранд. Шартҳои шартномаи муаллифие, ки бо муқаррароти ҳамин Қонун мухолифанд, эътибор надоранд;

$C)Тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон китобхонаҳо таъсис диҳанд. Шаҳрвандон ҳуқуқ доранд дар фаъолияти шӯроҳои сарпарастон, истифодабарандагони китобхонаҳо ва ё дигар навъҳои иттиҳодияҳои хонандагон, ки бо мувофиқаи роҳбарони китобхонаҳо ва ё муассисони онҳо созмон дода мешаванд, ширкат варзанд. Кормандони китобхонаҳо ҳуқуқ доранд бо мақсади мусоидат кардан барои рушди хизматрасонии китобдорӣ, муттаҳидии касбӣ, ҳифзи ҳуқуқҳои иҷтимоию тахассусии худ ассотсиатсияҳо созмон диҳанд;
$D) Назорат оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо тибқи талаботи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, таҳияи тавсия ва дастурҳои амалӣ барои камхарҷ гузаронидани ҷашну маросимҳо, таъмини ҳамкорӣ байни мақомоти давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо ва ташкили корҳои маърифатию тарғиботӣ дар байни аҳолӣ, расонидани ёрии амалӣ ба раисони маҳаллаҳо, талаб кардани маълумот дар бораи иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии ҶТ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо аз вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, корхонаҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, сарфи назар аз шакли моликияташон, дар ҳолати риоя нашудани муқаррароти Қонуни мазкур Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллӣ санади зарурӣ таҳия намуда, онро барои татбиқи чораҳои таъсиррасонии ҳуқуқӣ ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамоянд;
$E) Шартҳои шартномаи муаллифӣ, ки имконият ва ҳуқуқи муаллифро барои дар оянда дар мавзӯъ ё соҳаи муайян офаридани асар маҳдуд мегардонанд, эътибор надоранд. Шартҳои шартномаи муаллифие, ки бо муқаррароти ҳамин Қонун мухолифанд, эътибор надоранд. Шартномаи муаллифӣ бояд чунин шартҳоро пешбинӣ намояд, тарзу усулҳои истифода аз асар (ҳуқуқҳои мушаххас, ки аз рӯи ин шартнома таҳвил дода мешаванд), мӯҳлат ва ҳудуде, ки ҳуқуқҳо таҳвил дода мешаванд, андозаи ҳаққи қалам ва ё тартиби муайян намудани андозаи ҳаққи қалам барои ҳар як тарзи истифода аз асар, тартиб ва мӯҳлатҳои пардохти он. Ҳаққи қалам дар шартномаи муаллифӣ ба таври фоизи муайян аз даромади тарзи истифодаи асар ва ё агар амалӣ сохтани он бо сабаби хислати асар ва ё хусусиятҳои истифодаи он имконнопазир бошад, ба таври маблағи устувор ва ё бо ягон тарзи дигар, вале на камтар аз андозаи ҳадди ақали ҳаққи қалами муаллиф муқаррар карда мешавад;
@82. Ҳуқуқи комил барои истифодаи фонограмма маънои анҷом додан ё иҷозати анҷом додани чунин амалҳои зеринро дорад ?
$A) таҷдиди фонограмма, бо ҳар гуна тарзу усул тағйир додан ва дигаргун сохтани фонограмма, паҳн кардани нусхаҳои фонограмма, яъне фурӯхтан, ба кироя додан ва бо мақсади паҳнкунӣ ворид кардани нусхаҳои фонограмма, ҳамчунин нусхаҳое, ки бо иҷозати истеҳсолкунандаи ин фонограмма тайёр карда шудаанд;
$B) баланд бардоштани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои

эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг, мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон, эътирофи гуногунақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ;
$C) ҳифзи фарҳанги ҳамаи халқи ҶТ, баробарҳуқуқии тамоми сокинони ҶТ дар эчод, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эчодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$D) баробарҳуқуқии ҳамаи сокинони ҶТ дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣтакомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишвҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг;
$E) паҳн кардани нусхаҳои фонограмма, яъне фурӯхтан, ба кироя додан ва бо мақсади паҳнкунӣ ворид кардани нусхаҳои фонограмма, ҳамчунин нусхаҳое, ки бо иҷозати истеҳсолкунандаи ин фонограмма тайёр карда шудаанд;
@83. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он» кай қабул шудааст ?
$A) 13 ноябри соли 1998, № 726;
$B) 15 апрели соли 1999, № 856;
$C) 29 сентябри соли 2000, № 795;
$D) 20 майи соли 2005, № 940;
$E) 31 июли соли 2010, № 801;
@84. Танзими давлатии фаъолияти туристӣ дар асоси мақсадҳои зерин амали гардонида мешавад ?
$A) таъмини ҳуқуқи шаҳрвандон ба истироҳат, ҳаракати озод ва дигар ҳуқуқҳо дар мавриди саёҳат (тур), ҳифзи муҳити зист, муайян намудани номгӯи ҳарсолаи объектҳои табиӣ, таърихию фарҳангӣ, аз он ҷумла ҳудудҳои табиии махсус муҳофизатшаванда, ки тамошои онҳо дар асоси квота муқаррар карда мешавад, ривоҷ додани саноати туристӣ, ҳамчун таъминкунандаи талаботи шаҳрвандон ҳангоми саёҳат (тур), ривоҷ додани робитаҳои байналмилалӣ дар соҳаи туризм, истифодаи оқилонаи дастовардҳои табиӣ ва фарҳангӣ;
$B) категорияи ашёҳоеро, ки бо тартиби муқarrаркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сарватҳои фарҳангӣ мансубанд, экспертиза мегузаронад ва тартиби истифодаи онҳоро муайян мекунад;
$C) бунёди барномаҳои муштараки давлатии рушди соҳаи фарҳанг ва созишномаҳои фарҳангӣ, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$D) мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва дигар самтҳое, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$E) ривоҷ додани саноати туристӣ, ҳамчун таъминкунандаи талаботи шаҳрвандон ҳангоми саёҳат (тур), ривоҷ додани робитаҳои байналмилалӣ дар соҳаи туризм, истифодаи оқилонаи дастовардҳои табиӣ ва фарҳангӣ;
@85. Дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон туристон ӯҳдадоранд, ки ?

$A) қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд, ба низоми сиёсию иҷтимоии давлатӣ, суннат, урфу одат, эътиқоди динию мазҳабӣ ва тарзи зиндагии аҳолии маҳаллӣ эҳтиром гузоранд, нисбат ба муҳити зист, ёдгориҳои мероси таърихию фарҳангӣ, ҷойҳои муқаддас ва осори дигаре, ки таҳти ҳимояи махсуси давлат қарор доранд, бо эҳтиёт муносибат намоянд, қоидаҳои дохил шудан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хориҷ шудан аз ҳудуди онро риоя намоянд, шартҳои қарордодҳо оид ба хизматрасонии туристиро риоя намоянд, зарар ва хароҷоти аз тарафи турист дар давраи саёҳат ба ташкилоти туристии қабулкарда ё фиристода расонидаро пурра ҷуброн намоянд, зарари ба шахсони сеюм дар давраи саёҳат (тур) расонидашударо ҷуброн намоянд, қоидаҳои амнияти шахсиро ҳангоми саёҳат(тур) риоя намоянд;
$B) тарбияи зебоиписандӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти педагогӣ дар ин соҳа, тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;
$C) намудҳои фарҳангӣ халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, топонимҳои таърихӣ, эҷодиёти бадеии ҳаваскорон, кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоиш;
$D) гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;
$E) қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд, шартҳои қарордодҳо оид ба хизматрасонии туристиро риоя намоянд, зарар ва хароҷоти аз тарафи турист дар давраи саёҳат ба ташкилоти туристии қабулкарда ё фиристода расонидаро пурра ҷуброн намоянд, зарари ба шахсони сеюм дар давраи саёҳат (тур) расонидашударо ҷуброн намоянд, қоидаҳои амнияти шахсиро ҳангоми саёҳат(тур) риоя намоянд;
@86. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи театр ва фаъолияти театрӣ ин ?
$A)Сиёсати давлатӣ дар соҳаи театр ва фаъолияти театрӣ қисми таркибии сиёсати фарҳангии давлат буда, ба эътирофи нақши нодири театр чун унсури ҷудонашавандаи фарҳанг, воситаи нигоҳдории худогоҳии миллӣ ва забонҳои халқҳо, яке аз муассисаҳои иҷтимоие, ки барои инкишофи ҷомеа аҳамияти калон дорад, асос меёбад;
$B) категорияи ашёҳоеро, ки бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сарватҳои фарҳангӣ мансубанд, экспертиза мегузаронад ва тартиби истифодаи онҳоро муайян мекунад;

$C) бунёди барномаҳои муштараки давлатии рушди соҳаи фарҳанг ва созишномаҳои фарҳангӣ, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$D) мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва дигар самтҳое, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$E) ривоҷ додани саноати туристӣ, ҳамчун таъминкунандаи талаботи шаҳрвандон ҳангоми саёҳат (тур), ривоҷ додани робитаҳои байналмилалӣ дар соҳаи туризм, истифодаи оқилонаи дастовардҳои табиӣ ва фарҳангӣ;
@87. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи театр ва фаъолияти театрӣ ба кадом принсипҳо асос меёбад ?
$A) мусодиранашаванда ва мансубияти ҳуқуқ ва озодиҳои ҳар шаҳрванд дар соҳаи эҷодиёти театрӣ ва ҷалбкунӣ ба санъати театр, эътирофи нодир будани истеъдод ва масъулияти давлат баҳри муҳайё намудани шароит барои татбиқ ва дархости он, мустақилияти театрҳо ва ташкилотҳои театрӣ, ҳуқуқи онҳо ба дастгирии давлатӣ, ҳамкории театрҳои ватанӣ ва ҷаҳонӣ;
$B) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғанӣ гардондан ва инкишоф додани заминаи моддӣ-техникии фарҳанг ба маблағгузории давлатии фарҳанг афзалият дода мешавад;
$C) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ муайян карда мешавад, барои сохтмони муассисаҳои нави фарҳанг дар навбати аввал қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$D) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тақсимоти маблағҳои асосӣ ба объектҳои таъиноти фарҳангӣ аз тарафи мақомоти марбутаи идораи давлатӣ дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$E) эътирофи нодир будани истеъдод ва масъулияти давлат баҳри муҳайё намудани шароит барои татбиқ ва дархости он, мустақилияти театрҳо ва ташкилотҳои театрӣ, ҳуқуқи онҳо ба дастгирии давлатӣ, ҳамкории театрҳои ватанӣ ва ҷаҳонӣ;
@88. Ҳунарҳои бадеии халқӣ ?
$A) яке аз шаклҳои эҷодиёти халқӣ, фаъолият оид ба офаридани маснуоти бадеии таъйиноташон манфиатрасон ва (ё) ороишӣ буда, дар асоси азхудкунии инфиродӣ ва дастаҷамъонаи инкишофдиҳии анъанаҳои меросии санъати халқӣ дар маҳали муайян дар раванди меҳнати эҷодкоронаи дастӣ ва (ё) механиконидашудаи устоҳои ҳунарҳои бедии халқӣ амалӣ гардонида мешаванд;
$B) муассисаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$C) корхонаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ ва нигоҳдорӣ коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;

$D) Ҷумҳурии Тоҷикистон дар дигар давлатҳо оиди фаъолияти фарҳанги ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои ба мақсадҳои фарҳангӣ истифода бурдани моликияташон шароитҳо муҳайё месозад;
$E) дар асоси азхудкунии инфиродӣ ва дастаҷамъонаи инкишофдиҳии анъанаҳои меросии санъати халқӣ дар маҳали муайян дар раванди меҳнати эҷодкоронаи дастӣ ва (ё) механиконидашудаи устоҳои ҳунарҳои бедии халқӣ амалӣ гардонида мешаванд;
@89. Ташкилотҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ ?
$A) Ба ташкилотҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ шахсони ҳуқуқии ҳама гуна шаклҳои ташкилӣ- ҳуқуқие мансубанд, ки дар ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти (кор, хизматрасонии) онҳо маснуоти ҳунарҳои бадеии халқӣ мувофиқи маълумоти мушоҳидаҳои давлатии оморӣ саҳми на камтар аз 50 фоиз дорад. Вазифаҳои асосии фаъолияти ташкилотҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ нигоҳдорӣ, эҳё ва инкишофи анъанаҳои ҳунарҳои халқӣ аст;
$B) офаридан ва татбиқи технологияи нав, воситаҳои техникӣ, таҷҳизот барои фаъолияти фарҳанг, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$C) бунёди барномаҳои муштараки давлатии рушди соҳаи фарҳанг ва созишномаҳои фарҳангӣ, мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва воситаҳои таълим;
$D) мубодилаи усули кор, маводи таълим, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва дигар самтҳое, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал бароварда мешавад;
$E) Ба ташкилотҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ шахсони ҳуқуқии ҳама гуна шаклҳои ташкилӣ- ҳуқуқие мансубанд, ки дар ҳаҷми умумии истеҳсоли маҳсулоти онҳо маснуоти ҳунарҳои бадеии халқӣ мувофиқи маълумоти мушоҳидаҳои давлатии оморӣ саҳми на камтар аз 70 фоиз дорад;
@90. Устои ҳунарҳои бадеии халқӣ дорои ҳуқуқҳои зерин аст ?
$A) ғояҳои эҷодиаш ҳимоя карда шавад, намоиш ё шаклҳои дигари намоиши оммавии натиҷаи фаъолияти эҷодии худро ташкил намояд, барои истифодаи оммавии натиҷаҳои фаъолияти эҷодиаш инъом гирад, намудҳои зарурии ашёи хом ва маводро тайёр ва дастрас намояд, барои истифода аз фондҳои фарҳанг иҷозат дошта бошад, новобаста аз таҳсилоти базавӣ ба фаъолияти таълимии мутобиқи шакли ҳунарҳои бадеии халқӣ шуғл варзад, шаъну шараф ва эътибори касбиаш ҳимоя карда шавад;
$B) асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;
$C) офариниши сарватҳои фарҳангии ба мерос монда, дигар асосҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, ҳуқуқи моликият ба сарватҳои фарҳангие, ки ҳамзамон объекти моликияти ақлӣ мебошанд, мутобиқи қонунгузорӣ танзим мегардад;
$D) экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо

баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;
$E) барои истифодаи оммавии натиҷаҳои фаъолияти эҷодиаш инъом гирад, намудҳои зарурии ашёи хом ва маводро тайёр ва дастрас намояд, барои истифода аз фондҳои фарҳанг иҷозат дошта бошад, новобаста аз таҳсилоти базавӣ ба фаъолияти таълимии мутобиқи шакли ҳунарҳои бадеии халқӣ шуғл варзад, шаъну шараф ва эътибори касбиаш ҳимоя карда шавад;

@91. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳунарҳои бадеии халқӣ» кай қабул гардидааст ?

$A) 1 августи соли 2003, №43;
$B) 6 ноябри соли 2005, №45;
$C) 9 сентябри соли 2007, №50;
$D) 10 декабри соли 2010, №69;
$E) 15 июни соли 2015, №95;

@92. Асосгузори фанни асосҳои ҳуқуқии фаъолияти фарҳангӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ?

$A) Сангинов Д.Ш;
$B) Ризоева С.К;
$C) Асозода М.Ҳ;
$D) Муҳаммадиев С.Ҳ;
$Ӯ) Кабутов Э.Д;

@93. Дар моддаи 44-уми Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон сухан дар бораи чи меравад ?

$A) ҳифзи табиат, ёдгориҳои таърихию фарҳанги вазифаи ҳар як шахс аст;
$B) ҳифзи оила ва ҷомеа, ёдгориҳои табиию фарҳанги вазифаи ҳар як шахс аст;
$C) шаҳрванд ҳақ дорад шахсан ва ё якҷоя бо дигарон ба мақомоти давлатӣ муроҷиат намояд;
$D) маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Куҳистони Бадахшон ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ дорад;
$E) ҳифзи қонун, тартиботи ҷамъиятию фарҳанги вазифаи ҳар як шахс аст;

@94. Фаъолияти фарҳангӣ ин ?

$A) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод, истеҳсол, эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$B) фаъолияти танҳо шахсони ҳуқуқӣ, ки ба эҷод, эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$C) фаъолияти шахсони воқеӣ, ки ба эҳё ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$D) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$E) фаъолияти ташкилотҳо, ки ба истеҳсол, эҳё, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;

@95. Доираи амали Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» фаъолияти фарҳангии кадом соҳаҳоро танзим менамояд ?

$A) ошкор, омӯзиш, ҳифз, тармим ва истифода намудани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, адабиёти бадеӣ, кинематография, санъати саҳнавӣ, рақсӣ, мусиқӣ, тасвирӣ, суратгирӣ ва дигар намуду навъҳои (жанрҳои) санъат, касбу ҳунари бадеии халқ, намудҳои фарҳангӣ халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, топонимҳои таърихӣ, эҷодиёти бадеии ҳаваскорон, кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоиш, шунавонидан, дар мавриди офаридан ва густариши сарватҳои фарҳангӣ, тарбияи зебоиписандӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти педагогӣ дар ин соҳа, тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;

$B) тарбияи зебоиписандӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти педагогӣ дар ин соҳа, тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;

$C) намудҳои фарҳангӣ халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, фолклор, анъанаву маросимҳо, топонимҳои таърихӣ, эҷодиёти бадеии ҳаваскорон, кори осорхона ва ҷамъоварию гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоиш;

$D) гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ, табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангие, ки бо эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ, азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва азхуд карда мешаванд;

$E) тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, мубодилаи фарҳангии байналмилалӣ, истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ, фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ошкор, омӯзиш, ҳифз, тармим ва истифода намудани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ ҳифз ва азхуд карда мешаванд;

@96. Сарчашмаҳои танзимкунандаи фаъолияти фарҳангӣ гуфта ?

$A) ин маҷмӯи санадҳои меъёри ҳуқуқиеро меноманд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши фарҳанг ва фаъолияти фарҳангиро ба танзим медароранд;
$B) ин маҷмӯи қоидаҳои рафторро меноманд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши кор ба танзим медароранд;
$C) ин маҷмӯи санадҳои локалие, ки муносибатҳои меҳнатиро дар бахши хизматрасони ба танзим медароранд;
$D) ин маҷмӯи одатҳои ҳуқуқиеро меноманд, ки ҳамаи муносибатҳои ҷамъиятиро ба танзим медароранд;
$E) маҷмӯи санадҳои меъёри ҳуқуқиеро меноманд, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар бахши соҳибкорӣ ба танзим медароранд;
@97. «Президенти кишвар дар савганди худ ёд мекунад, ки фарҳанги Тоҷикистонро ҳифз менамояд» дар моддаи чандуми Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон омадааст ?
$A) моддаи 67;
$B) моддаи 69;
$C) моддаи 73;
$D) моддаи 95;
$E) моддаи 100;
@98. Дар моддаи 67-и Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба соҳаи фарҳанг чи гуфта шудааст ?
$A) Президенти кишвар дар савганди худ ёд мекунад, ки фарҳанги Тоҷикистонро ҳифз менамояд;
$B) Ҳар кас ба зиндагӣ ҳақ дорад;
$C) Мусодираи пурраи молу мулки шахси маҳкумшуда манъ аст;
$D) Давлат оиларо ҳамчун асоси ҷамъият ҳимоя мекунад;
$E) Сарватҳои фарҳангӣ ва маънавиро давлат ҳимоя мекунад;
@99. Сарчашмаи муҳими танзимкунандаи хусусияти хоси муносибатҳои фарҳанги ин ?
$A) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» мебошад;
$B) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Рӯзҳои ид» мебошад;
$C) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи яроқ» мебошад;
$D) Қонуни ҶТ «Дар бораи сармоягузорӣ» мебошад;
$E) Қонуни ҶТ «Дар бораи забони давлатӣ» мебошад;
@100. Сарватҳои фарҳангӣ ин ?
$A) ашёи манқули олами моддӣ, ки арзишҳои миллӣ, таърихӣ, бадеӣ, илмию маърифатӣ, маънавию ахлоқӣ ва дигар арзишҳои фарҳангиро ифода мекунанд;
$B) ашёи ғайриманқули олами моддӣ, ки арзишҳои маънавию ахлоқӣ ва дигар арзишҳои фарҳангиро ифода мекунанд;
$C) ашёи манқули олами моддӣ, ки арзишҳои миллӣ ва таърихиро, ифода мекунанд;
$D) ашёи манқули бадеӣ, илмию маърифатӣ, маънавию ахлоқӣ ва дигар арзишҳои фарҳангиро ифода намекунанд;
$E) ин маҷмӯи ашёи манқули олами фарҳанги, ки арзишҳои миллию таърихиро ифода мекунанд;

@101. Салоҳияти Вазорати фарҳангӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ ?

$A) категорияи ашёҳоеро, ки бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сарватҳои фарҳангӣ мансубанд, муайян мекунад, оид ба имконияти берун баровардан, муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ тибқи конунгузории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад, бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад, сарватҳои фарҳангиеро, ки аз ҷониби мақомоти давлатӣ дастгир ё мусодира шудаанд, қабул мекунад, экспертиза мегузаронад ва тартиби истифодаи онҳоро муайян мекунад;

$B) категорияи ашёҳоеро, ки бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сарватҳои фарҳангӣ мансубанд, экспертиза мегузаронад ва тартиби истифодаи онҳоро муайян мекунад;

$C) муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ тибқи конунгузории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад, бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад;

$D) бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;

$E) Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон назоратро мутобиқи қонунгузорӣ оид ба тартиби берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ амалӣ мегардонад, тартиби гузаронидани экспертиза ва назоратро ҷиҳати берун баровардан ва дохил кардани сарватҳои фарҳангӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад;

@102.Ҳуҷҷат чист ?

$A) Иттилооте, ки дар шакли хаттӣ, аудиовизуалӣ, акустикӣ, электронӣ, оптикӣ ё дигар шакли барои эҳсоси бевосита муносиб бо маълумоте сабт шудааст, ки барои ҳамин шакли ҳуҷҷат муқаррар гардидааст;

$B) Иттилооте, ки бевосита муносиб бо маълумоте сабт шудааст, ки барои ҳамин шакли ҳуҷҷат муқаррар гардидааст;
$C)Иттилооте, ки дар шакли хаттӣ ё дигар шакли барои эҳсоси бевосита муносиб бо маълумоте сабт шудааст, ки барои ҳамин шакли ҳуҷҷат муқаррар гардидааст;
$D)Хабаре, ки дар шакли оптикӣ ё дигар шакли барои эҳсоси бевосита муносиб бо маълумоте сабт шудааст;
$E) Ҳамаи ҷавобҳо нодуруст ;

@103.Ҳуҷҷати расмӣ ин ?

$A)Ҳуҷҷате, ки мақомот, ташкилот, шахси мансабдор дар доираи салоҳияти худ тартиб додааст ва бо тартиби муқарраргардида тасдиқ карда шудааст;
$B)Ҳуҷҷате, ки мақомот дар доираи салоҳияти худ тартиб додааст;
$C)Ҳуҷҷате, ки шахси мансабдор дар доираи салоҳияти худ тартиб додааст;
$D)Ҳуҷҷате, ки мақомот, ташкилот, шахси мансабдор дар доираи салоҳияти худ тартиб додааст;
$E) Ҳамаи ҷавобҳо нодуруст ;

@104.Иттилооти дастрасиаш маҳдуд ?

$A) Иттилооте, ки дастрасии он мутобиқи қонунгузорӣ дар бораи сирри давлатӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки муносибатҳоро дар соҳаи ҳифзи сирри давлатӣ танзим мегардонанд, ба манфиати таъмини амнияти миллӣ маҳдуд карда шудааст;
$B) Иттилооте, ки дастрасии он мутобиқи қонунгузорӣ дар бораи сирри давлатӣ ва муносибатҳоро дар соҳаи ҳифзи сирри давлатӣ танзим намегардонанд;
$C)Хабаре, ки дастрасии он мутобиқи қонунгузорӣ ба роҳ монда мешавад;
$D)Ҳамаи ҷавобҳо нодуруст;
$E)Иттилооте, ки дастрасии он мутобиқи кодексӣ гражданӣ ба роҳ монда мешавад;

@105.Иттилоот чист?

$A) Маълумот дар бораи шахсҳо, ашё, объект, воқеиёт, руйдоду ҳодисот (падидаҳо) ва равандҳо сарфи назар аз шакли пешниҳоди онҳо;
$B) Маълумот дар бораи шахсҳо сарфи назар аз шакли пешниҳоди онҳо;
$C)Маълумот дар бораи шахсҳо, ашёҳо мебошад;
$D)Маълумот дар бораи воқеиёт, руйдоду ҳодисот (падидаҳо) ва равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;

@106.Таъмини техникии системаҳои иттилоотӣ ин ?

$A) Маҷмуи воситаҳои техникие, ки барои кори системаи иттилоотӣ пешбинӣ шудаанд, инчунин ҳуҷҷатнокгардонии дахлдори ин воситаҳо ва равандҳои технологӣ;
$B) Маҷмуи воситаҳои техникие, ки барои кори системаи иттилоотӣ пешбинӣ шудаанд;

$C) Ин воситаҳо ва равандҳои технологӣ мебошад;
$D)Маълумот дар бораи воқеиёт, руйдоду равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@107.Таъмини барномавии системаҳои иттилоотӣ ин ?
$A) Маҷмуи барномаҳо барои татбиқи мақсадҳо ва вазифаҳои системаи иттилоотӣ, инчунин барои муътадил кор кардани маҷмуи воситаҳои техникӣ;
$B)Маҷмуи барномаҳои махсус аст;
$C) Маҷмуи барномаҳо барои татбиқи мақсадҳо ва вазифаҳои системаи иттилоотӣ аст;
$D)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$E)Маҷмуи маълумотҳо, барномаҳо ва хабарҳо мебошад;
@108.Ҳифзи иттилоот чист ?
$A)Маҷмуи чорабиниҳо, ки бо мақсади пешгирӣ намудани иҷроҳи, дуздӣ, гумкунӣ, нобудсозии беиҷозат, ғалат маънидодкунӣ, тагйирдиҳӣ (сохтакорӣ), нусхабардории беиҷозат ва бастани роҳи паҳншавии иттилоот гузаронида мешаванд;
$B)Маҷмуи чорабиниҳо, ки бо мақсади пешгирӣ намудани иҷроҳи, дуздӣ, ғалат маънидодкунӣ, тағйирдиҳӣ равона шудааст;
$C) Бо мақсади пешгирӣ намудани иҷроҳи, дуздӣ, гумкунӣ, нобудсозии беиҷозат, ғалат маънидодкунӣ, ва бастани роҳи паҳншавии иттилоот гузаронида мешаванд;
$D)Маълумот дар бораи воқеиёт, руйдоду равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@109.Самаранокии ҳифзи иттилоот ин ?
$A) Дараҷаи мутобиқати натиҷаҳои ба даст омадаи амалҳо оиди ҳифзи иттилоот ба мақсадҳои ҳифз;
$B)Ҳифзи иттилоот ба мақсадҳои ҳифз;
$C) Мутобиқати натиҷаҳои ба дастомада;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@110.Назорати самаранокии ҳифзи иттилоот ин ?
$A)Санҷиши мутобиқати самаранокии чорабиниҳои ҳифзи иттилоот ба талаботҳои муқарраршуда ё меъёрҳои самаранокии ҳифз;
$B)Санҷиши мутобиқати самаранокии чорабиниҳои ҳифзи иттилоот аст;
$C)Санҷиши мутобиқати самаранокии чорабиниҳо мебошад; $D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@111.Бехатарии иттилоот ин ?
$A) Ҳолати ҳимояшавии иттилоотӣ дар системаҳои иттилоотӣ кор карда баромада шуда аз таҳдиди дохилӣ ё берунӣ;
$B)Ҳолати ҳимояшавии иттилоотӣ дар системаҳои иттилоотӣ мебошад;
$C) Дар системаҳои иттилоотӣ кор карда баромада шуда аз таҳдиди берунӣ;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;

$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@112.Хориҷшавии иттилоот ин ?
$A) Паҳнкунии назоратнашавандаи иттилооти ҳифзшаванда дар натиҷаи дастрасшавии беиҷозат;
$B) Назоратнашавандаи иттилооти мебошад;
$C) Паҳнкунии назоратнашавандаи иттилооти ҳифзшаванда аст;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@113.Дастрасшавии беиҷозат ин ?
$A) Ба даст овардани иттилооти ҳифзшаванда аз тарафи субъекти манфиатдор бо вайронкунии ҳуқуқ ё қоидаҳои дастрасшавии иттилооти ҳифзшаванда, ки ҳуҷҷатҳои ҳуқуқи ё молики (соҳиби) иттилоот муқаррар кардаанд;
$B) Ба даст овардани иттилооти ҳифзшаванда аз тарафи субъекти манфиатдор бо вайронкунии ҳуқуқ ё қоидаҳои дастрасшавии иттилооти ҳифзшаванда;
$C) Қоидаҳои дастрасшавии иттилооти ҳифзшаванда, ки ҳуҷҷатҳои ҳуқуқи ё молики (соҳиби) иттилоот муқаррар кардаанд;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@114. Фошкунии иттилооти ҳифзшаванда ин ?
$A)Беиҷозат расонидани иттилооти ҳифзшаванда ба истеъмолкунандагоне, ки ҳуқуқи дастрас кардани ин иттилоотро надоранд;
$B)Беиҷозат расонидани иттилооти ҳифзшаванда ба истеъмолкунандагон мебошад;
$C) Беиҷозат расонидани иттилооти ҳифзшаванда мебошад;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@115. Тағйирдиҳии иттилоот чист ?
$A) Дигаргун сохтани иттилоот, ки иҷозати муаллиф ё молики иттилоотро талаб менамояд;
$B) Дигаргун сохтани иттилоот аст;
$C)Дигаргун сохтани иттилоот, ки иҷозати муаллиф зарур аст; $D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@116. Аз нав сохтани иттилоот чист ?
$A) Тағйир додани иттилоот дар натиҷаи амалиёти аз тарафи система ё технологияи иттилоотӣ амрнома додашуда;
$B)Тағйир додани иттилоот дар натиҷаи амалиёти амрнома доданашуда;
$C) Тағйир додани иттилоот намебошад;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@117. Ғалат маънидодкунӣ ва сохтакории итилоот ин ?

$A)Тағйир додани иттилоот дар натиҷаи амалиётҳои гузаронидашуда оид ба махфидорӣ, рафъсозӣ, иваз ё дохил намудани ягон хел унсурҳои иттилоот дар сатҳи синтаксисӣ, семантикӣ ё прагматикӣ;
$B)Тағйир додани иттилоот дар натиҷаи амалиётҳои гузаронидашуда оид ба махфидорӣ мебошад;
$C)Дигаргун сохтани иттилоот, ки иҷозати муаллиф зарур аст;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@118.Бастани роҳи паҳншавии иттилоот ин ?
$A)Амалиёте, ки натиҷаи он қатъ шудани дастрасии иттилоот мебошад;
$B)Тағйир додани иттилоот аст;
$C)Дигаргун сохтани иттилоот аст;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@119.Нобудсозии иттилоот ин ?
$A) Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад, ки дар натиҷаи он мавҷудияти иттилоот барои шахси ҳуқуқӣ ё воқеӣ дар ҳаҷми пурра ё маҳдуд қатъ мегардад;
$B)Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад, ки иттилоот барои шахси ҳуқуқӣ маҳдуд қатъ мегардад;
$C) Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@120. Сертификатсияи воситаҳои ҳифзи иттилоот чист ?
$A)Раванди муқаррар намудани мутобиқати воситаҳои истифодашавандаи ҳифзи иттилоот ба талаботи стандартҳои давлатӣ ё ҳуҷҷатҳои дигари меъёрии Ҷумҳурии Тоҷикистон оиди ҳифзи иттилоот;
$B)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$C)Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад;
$D) Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад, ки иттилоот барои шахси ҳуқуқӣ маҳдуд қатъ мегардад;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@121. Реклама чист ?
$A) Иттилооте, ки дар ҳар шакл, тавассути ҳар навъ воситаҳо оид ба шахси воқеӣ ва ҳуқуқи, молҳо, ғояҳо ва ташаббусҳо (ахбори рекламавӣ) паҳн мешаванд ва барои доираи васеи шахсон пешбинӣ шуда, ҷиҳати ташаккул ё дастгирии шавқмандӣ ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, молҳо, ғояҳо, ташаббусҳо таъин гардида, барои фурухтани молҳо, ғояҳо ва ташаббусҳо мусоидат менамояд;
$B) Иттилооте, ки дар ҳар шакл, тавассути ҳар навъ воситаҳо оид ба шахси воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ғояҳо ва ташаббусҳо мусоидат менамояд;
$C)Иттилооте, ки дар ҳар шакл, тавассути ҳар навъ воситаҳо оид ба шахси воқеӣ ва ҳуқуқи, ғояҳо, ташаббусҳо таъин гардида, барои фурухтани молҳо, ғояҳо ва ташаббусҳо мусоидат менамояд;
$D)Маълумот дар бораи равандҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;

@122. Рекламаи номуносиб чист ?
$A) Рекламаи бевиҷдонона, нодуруст, беодобона, ошкоро бардуруғ, пинҳонӣ ё дигар рекламае, ки дар он ба вайронкунии талабот нисбати мазмун, вақт, маҳал ва тарзи паҳнкунӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳ дода шудааст;
$B)Рекламаи бевиҷдонона, нодуруст, беодобона ва тарзи паҳнкунӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳ дода шудааст;
$C) Рекламаи пинҳонӣ ё дигар рекламае, ки дар он ба вайронкунии талабот нисбати мазмун, вақт, маҳал ва тарзи паҳнкунӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ пешбини шудааст;
$D) Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад, ки иттилоот барои шахси ҳуқуқӣ маҳдуд қатъ мегардад;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@123. Паҳнкунандаи реклама кист ?
$A)Шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки ҷойгир ё паҳнкунии иттилооти рекламаро бо роҳи пешниҳод ё истифодаи амвол, аз ҷумла, воситаҳои техникии радио, телевизион, инчунин шабакаҳои алоқа, вақти намоиш ва бо истифода аз дигар воситаҳо анҷом медиҳад;
$B)Шахси ҳуқуқие, ки ҷойгир ё паҳнкунии иттилооти рекламаро бо роҳи пешниҳод ё истифодаи амвол, аз ҷумла, вақти намоиш ва бо истифода аз дигар воситаҳо анҷом медиҳад;
$C)Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад, ки иттилоот барои шахси ҳуқуқӣ маҳдуд қатъ мегардад;
$D) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$E)Шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки ҷойгир ё паҳнкунии иттилооти рекламаро бо роҳи пешниҳод ё истифодаи амвол амалӣ менамояд ;
@124. Рекламаи иҷтимоӣ ин ?
$A)Рекламаи ғайритиҷоратӣ, ки дар он тарзи ҳаёти солим, ҳифзи саломатӣ, ҳифзи табиат, амнияти аҳолӣ, пешгирии ҳуқуқвайронкунӣ ва дигар масъалаҳои иҷтимоӣ ифода шудааст;
$B) Ин амали барқасдона ё беэҳтиётона мебошад, ки иттилоот барои шахси ҳуқуқӣ маҳдуд қатъ мегардад;
$C)Дигаргун сохтани иттилоот аст;
$D)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$E)Рекламаи ғайритиҷоратӣ, ки пешгирии ҳуқуқвайронкунӣ ва дигар масъалаҳои иҷтимоӣ ифода шудааст;
@125. Иттилооти ҳуқуқи чист ?
$A) Маҷмуи маълумоти ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда оид ба ҳуқуқ, системам он, манбаъҳои татбиқ ва далелҳои ҳуқуқӣ, муносибатҳои ҳуқуқӣ, тартиботи ҳуқуқӣ, вайрон кардани ҳуқуқ ва мубориза бо он, пешгирии қонуншиканӣ ва ғайра; $B)Маҷмуи маълумоти ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда оид ба ҳуқуқ, системам он ва ғайра;
$C) Маҷмуи маълумоти ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда;

$D)Маҷмуи маълумоти ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда оид ба ҳуқуқ, системам он, манбаъҳои татбиқ ва ғайра;
$E) Маҷмуи маълумоти ҳуҷҷатӣ мебошад;
@126.Иттилоот оид ба шахсият чист?
$A) Маҷмӯи маълумоти ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда оид ба шахсият;
$B)Маҷмӯи маълумотҳои ба таври оммавӣ эълоншуда;
$C) Маҷмӯи ҳуҷҷатҳои ба таври оммавӣ эълоншуда;
$D)Маҷмӯи маълумотҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо дуруст аст;
@127. Иттилооти дорои хусусияти маълумотию энсиклопедӣ чӣ гунна аст?
$A)Маълумоти муназзам, ҳуҷҷатӣ ё маълумоти ба таври оммавӣ эълоншуда дар бораи ҳаёти ҷамъиятӣ, давлатӣ ва муҳити табиии зист;
$B)Ҳама ҷавобҳо дуруст аст;
$C)Маълумоти ҳуҷҷатӣ мебошад;
$D)Маълумот оиди муҳити табиии зист;
$E)Маълумоти муназзам, оммавӣ эълоншуда дар бораи ҳаёти ҷамъиятӣ, ва муҳити табиии зист;
@128. Иттилооти ҳуҷҷатикунонида (аснод) чӣ гуна иттилоот аст?
$A) Иттилооти дар манбаи моддии иттилоот қайдшуда бо маълумотҳое (реквизитҳо), ки барои ҳаммонандкунии он имкон медиҳанд;
$B) Иттилоот намебошад;
$C)Иттилоот дар бораи шахс мебошад;
$D)Иттилооти дар манбаи моддии иттилоот қайдшуда аст;
$E)Иттилоот бо маълумотҳое, ки барои ҳаммонандкунии он имкон медиҳанд;
@129. “Барномаи ҳифзи мероси фарҳангии ғайримоддии халқи тоҷик барои солҳои 2013-2020” аз ҷониби кадом мақомот ва кай қабул шудааст ?
$A) аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 31 майи соли 2012, №263;
$B) аз ҷониби Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, 31 июли соли 2013, №273;
$C) аз ҷониби Вазорати корҳои хориҷӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, 31 декабри соли 2014, №285;
$D) аз ҷониби Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, 31 апрели соли 2015, №296;
$E) аз ҷониби Ҳукумати шаҳри Душанбе, 31ноябр соли 2016, №401;
@130. Кадом ташкилоти байналмилалӣ оиди ҳифзи мероси фарҳангии ғайримоддӣ фаъолият менамояд ?
$A) ЮНЕСКО;
$B) ЮНИСЕФ;
$C) ФАТФ;
$D) ПИТФИ;
$E) СУС;

@131. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон чанд адад муассисаи иҷтимоӣ-фарҳангӣ ба қайд гирифта шудааст ?
$A) 2320 адад;
$B) 2471 адад;
$C) 2917 адад;
$D) 2596 адад;
$E) 2634 адад;
@132.Равандҳои иттилоотӣ чист ?
$A) Равандҳои андухтан, омода сохтан, сариштаву ирсол кардан, дарёфтан ва интишор додани иттилоот;
$B) Равандҳои паҳн намудани иттилоот мебошад;
C)Равандҳои андухтан, омода сохтани иттилоот аст;
$D)Равандҳои сариштаву ирсол кардан ва интишор додани иттилоот;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@133.Ҳомили моддии иттилоот чист ?
$A) Моводи дорои хосиятҳои муайян, ки барои сабт ва нигоҳдории иттилоот истифода шуда метавонад;
$B)Маводи муайян, ки барои нигоҳдории иттилоот истифода мешавад;
$C) Маводи дорои хосиятҳои муайян, ки барои нашр кардан равона шудааст;
$D)Равандҳои сариштаву ирсол кардан ва интишор додани иттилоот;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@134.Маводи иттилоотӣ ин ?
$A) Натиҷаи моддии равандҳои иттилоотӣ, ки барои қонеъ намудани талаботи мақомоти ҳокимияти давлатӣ, шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ таъин гардидааст;
$B)Натиҷаи моддии равандҳои иттилоотӣ, ки барои шахсони ҳуқуқӣ таъин гардидааст;
$C)Натиҷаи моддии равандҳои иттилоотӣ, ки барои қонеъ намудани талаботи шахсонӣ воқеӣ таъин гардидааст;
$D) Натиҷаи моддии равандҳои иттилоотӣ мебоад;
$E)Равандҳои сариштаву ирсол кардан ва интишор додани иттилоот;
@135. Маълумот ин ?
$A) Иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки дар рафти омода сохтани он дар мошинҳои ҳисоббарори электронӣ мавриди истифода қарор мегирад;
$B)Равандҳои сариштаву ирсол кардан ва интишор додани иттилоот;
$C) Иттилооти ҳуҷҷатнашуда мебошад;
$D)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$E)Бонки шахсӣ аст;
@136.Системаи иттилоотӣ ин ?
$A) Маҷмуи муташаккили аснод ва технологияҳои иттилоотӣ, аз ҷумла бо истифодаи воситаҳои техникаи ҳисоббарорӣ ва алоқа, ки ҷараёни иттилоотиро таъмин менамоянд;
$B) Иттилооти ҳуҷҷатнашуда мебошад;
$C)Маҷмуи муташаккили аснод ва технологияҳои иттилоотӣ намебошад;

$D)Маълумот дар бораи шахсҳо, ашёҳо мебошад;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@137.Шаклҳои таъминоти системаҳои иттилоотӣ чист ?
$A) Техникӣ, барномавӣ, математикӣ, ташкилӣ, забонӣ, ҳуқуқӣ ва дигар шаклҳое, ки барои таъмини иҷрои муътадили тамоми вазифаҳои таъингардидаи система заруранд;
$B)Техникӣ, барномавӣ, ва дигар шаклҳое, ки барои таъмини иҷрои муътадили тамоми вазифаҳои таъингардидаи система заруранд;
$C) Забонӣ, ҳуқуқӣ ва дигар шаклҳое, ки барои таъмини иҷрои муътадили тамоми вазифаҳои таъингардидаи система заруранд;
$D)Математикӣ, ташкилӣ, забонӣ, ҳуқуқӣ ва дигар шаклҳое, ки барои таъмини иҷрои муътадили тамоми вазифаҳои таъингардидааст;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@138.Иттилоотонӣ ин ?
$A) Таҳия кардан, офаридан, азхуд кардан ва кор фармудани технологияҳои иттилоотӣ, захираҳои иттилоотӣ; раванде, ки ҷузъҳои ташкилӣ, илмию техникӣ, иҷтимоӣ ва истеҳсолию иқтисодӣ ва натиҷаи фаъолиятеро дар бар мегирад, ки мақсад аз он қонеъ гардонидани талаботи шаҳрвандони ҷудогона, иттиҳодҳои онҳо, ташкилотҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ, тамоми ҷамъият ба иттилоот бо роҳи ташаккул додан ва истифода кардани захираҳои иттилоот дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъият;
$B)Таҳия кардан, офаридан, азхуд кардан ки мақсад аз он қонеъ гардонидани талаботи шаҳрвандони ҷудогона, иттиҳодҳои онҳо, ташкилотҳои давлатӣ ва тамоми ҷамъият ба иттилоот бо роҳи ташаккул додан ва истифода кардани захираҳои иттилоот дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъият;
$C)Ҷузъҳои ташкилӣ, илмию техникӣ, иҷтимоӣ ва истеҳсолию иқтисодӣ ва натиҷаи фаъолиятеро дар бар мегирад, ки мақсад аз он қонеъ гардонидани талаботи шаҳрвандони ҷудогона, иттиҳодҳои онҳо, ташкилотҳои давлатӣ ва тамоми ҷамъият ба иттилоот бо роҳи ташаккул додан ва истифода кардани захираҳои иттилоот дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъият;
$D)Математикӣ, ташкилӣ, забонӣ, ҳуқуқӣ ва дигар шаклҳое, ки барои таъмини иҷрои муътадили тамоми вазифаҳои таъингардидааст;
$E) Раванде, ки ҷузъҳои ташкилӣ, илмию техникӣ, иҷтимоӣ ва истеҳсолию иқтисодӣ ва натиҷаи фаъолиятеро дар бар мегирад, ки мақсад аз он қонеъ гардонидани талаботи шаҳрвандони ҷудогона равона шудааст;
@139.Хизматрасонии иттилоотӣ чист ?
$A) Хизмате, ки талаботи шаҳрвандон ва ташкилотҳоро ба иттилоот қонеъ мегардонад ва онро шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие мерасонанд, ки дар соҳаи иттилоот кор мекунанд;
$B) Хизмате, ки талаботи соҳибкоронӣ инфиродиро таъмин менамояд;
$C)Хизмате, ки талаботи шаҳрвандон ва ташкилотҳоро таъмин менамояд;

$D)Хизмате, ки талаботи ташкилотҳоро ба иттилоот қонеъ мегардонад;
$E)Хизмате, ки талаботи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро дар соҳаи иттилоот таъмин менамояд;

@140. Молики захираҳои иттилоот, технологияҳои иттилоотӣ, системаҳои иттилоотӣкӣ шуда метавонад ?

$A)Субъекти дорои ваколатҳои соҳибию истифода ва ихтиёрдорӣ намудани объектҳои мазкурро доранд;
$B)Субъекте,ки дорои ваколатҳои соҳиби карданро дорад;
$C)Субъекти дорои ваколатҳои соҳибию истифода намудани объектҳои мазкур;
$D)Субъекти дорои ваколатҳои соҳиби намудан ва шахсони ҳуқуқӣ;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;

@141.Истеъмолкунандаи (баҳрабарандаи) хизматрасонии иттилооти ва захираҳои иттилоот ?

$A) Субъекте, ки ба системаи иттилооти, ба молики захираҳои иттилоот ё ба миёнарав барои гирифтани иттилооти зарурӣ мурочиат менамояд ва аз ин иттилоот ба ҳадди муқарраркардаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳра мебарад;
$B) Субъекте, ки ба системаи иттилооти, ба молики захираҳои иттилоот ё ба миёнарав барои гирифтани иттилооти зарурӣ мурочиат менамояд;
$C)Миёнараве, ки барои гирифтани иттилооти зарурӣ мурочиат менамояд ва аз ин иттилоот ба ҳадди муқарраркардаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳра мебарад;
$D)Субъекте, ки ба системаи иттилооти, ба молики захираҳои иттилоот ё ба миёнарав ворид мешавад;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;

@142.Иттилооти махфӣ ин ?

$A) Иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки дастрас намудани он мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд карда шудааст;
$B)Иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки дастрас намудани он мутобиқи қонунгузорӣ маҳдуд карда шудааст;
$C) Иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки дастрас намудани он мутобиқи қонунгузории ИМА маҳдуд карда шудааст;
$D)Иттилооти ҳуҷҷатшуда мебошад;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;

@143.Иттилооти дастрасаш маҳдуд ин ?

$A) Иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки сирри давлатӣ ва махфӣ ба ҳисоб меравад;
$B)Иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки сирри шахсӣ надоранд;
$C)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$D) Иттилооти ҳуҷҷатшуда, ки сирри давлатӣ надоранд;
$E)Иттилооти ҳуҷҷатшудаи ошкоро аст;

@144.Ҳифзи иттилоот ин ?

$A) Пешгирии дахолати худсарона ба захираҳои иттилоот, амалҳои ғайриқонунӣ ҳангоми гирифтан, нусхабардорӣ кардан, интишор додан,

таҳриф намудан, нобуд сохтан ё банду баст кардани иттилоотро таъмин менамояд;
$B)Пешгирии дахолати намудан, нобуд сохтан ё банду баст кардани иттилоотро таъмин менамояд;
$C) Пешгири, нобуд сохтан ё банду баст кардани иттилоотро таъмин менамояд;
$D)Иттилооти ҳуҷҷатшуда мебошад;
$E)Амалҳои ғайриқонунӣ ҳангоми гирифтан, нусхабардорӣ кардан, интишор додан, таҳриф намудан, нобуд сохтан ё банду баст кардани иттилоотро таъмин менамояд.
@145. Криптография чист ?
$A) Мактуби рамзӣ, ки барои шахси воқиф фаҳмост, мактуби махфӣ;
$B)Мактуби махфӣ намебошад;
$C) Мактуби рамзӣ намебошад;
$D)Мактуби шахсони ҳуқуқӣ мебошад;
$E) Мактуби ошкоро мебошад;
@146.Ҳуқуқи дастрасӣ ба иттилоот ин ?
$A) Ҳуқуқи ҳар шаҳрванд ба ҷӯстуҷӯи озодонаи иттилоот ва ба даст даровардани он аз мақомот ва ташкилотҳои давлатӣ, дигар мақомоту ташкилотҳое, ки давлат ба онҳо ваколатҳои омирона додааст, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (минбаъд – мақомот ва ташкилотҳо), шахсони мансабдори онҳо, ки ин иттилоотро қонунан дороянд;
$B) Ҳуқуқи ҳар шахс ба ҷӯстуҷӯи озодонаи иттилоот ва ба даст даровардани он мебошад;
$C)Уҳдадории ҳар шаҳрванд ба ҷӯстуҷӯи озодонаи иттилоот ва ба даст даровардани он аз мақомот ва ташкилотҳои давлатӣ, дигар мақомоту ташкилотҳое, ки давлат ба онҳо ваколатҳои омирона додааст мебошад;
$D)Ҳуқуқи ҳар шаҳрванд аз мақомот ва давлат ба онҳо ваколатҳои омирона додааст, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, шахсони мансабдори онҳо, ки ин иттилоотро қонунан дороянд;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@147.Манфиатдории ҷамъият ин ?
$A) Манфиати ҳар шахс, ки ба таъмини некӯаҳволӣ, устуворӣ, амният ва пешрафти собитқадамонаи ҷомеа алоқаманд аст;
$B)Манфиати ҳар шахси воқеӣ,ки ба пешрафти собитқадамонаи ҷомеа алоқаманд аст;
$C) Манфиати ҳар шахси ҳуқуқӣ, ки ба таъмини некӯаҳволии ҷомеа алоқаманд аст;
$D)Манфиати ҳар шахс, ки ба таъмини некӯаҳволӣ, устувории аҳолӣ равона шудааст;
$E)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@148. Шаҳрвандон ҳуқуқи худро ба дастрасии иттилоот тавассути кадом қонун амали менамояд ?
$A) Қонуни ҶТ “Дар бораи дастрасии иттилоот” ;
$B) Қонуни ҶТ “Дар бораи объектҳои махсуси ҳифзшаванда” ;

$C) Қонуни ҶТ “Дар бораи силоҳ” ;
$D) Қонуни ҶТ “Дар бораи сирри давлатӣ”;
$E) Қонуни ҶТ “Дар бораи сирри тиҷоратӣ”;

@149. Ҷавобгари барои риоя накардани Қонуни ҶТ “Дар бораи дастрасии иттилоот” дар асоси кадом моддаи қонуни мазкур ба ҷавобгари пешбини шудааст ?

$A) моддаи 17 ;
$B) моддаи 23 ;
$C) моддаи 25 ;
$D) моддаи 27 ;
$E) моддаи 19 ;

@150. Қоидаҳои ҳифзи иттилоотро кадом мақомот муайян менамояд?

$A) Ҳукумати ҶТ ;
$B) Мақомоти анияти миллӣ ;
$C) Палатаи ҳисоби ҶТ ;
$D)Вазорати корҳои дохилӣ ;
$E) ҳамаи ҷавобҳо дуруст ;

@151. Дар ҶТ истифодабарандагони реклама киҳо мебошанд ?

$A) шахсони воқеӣ ё ҳуқуқие, ки реклама ба маълумоташон расонида мешавад;
$B) шахсони бешаҳрванд, ки реклама ба маълумоташон расонида мешавад;
$C) шахсони воқеие, ки иттилоот ба маълумоташон расонида мешавад;
$D)шахсони ҳуқуқи, ки реклама ба маълумоташон расонида намешавад;
$E) ҳамаи ҷавобҳо нодуруст ;

@152.Санади дуюмдараҷа ?

$A) Санадест, ки натиҷаҳои коркарди таҳлилӣ ё коркарди як ё якчанд манбаи дигари иттилоотиро дар бар мегирад;
$B) Санадест, ки натиҷаҳои коркарди таҳлилро дар бар мегирад;
$C)Санадест, ки якчанд манбаи дигари иттилоотиро дар бар мегирад;
$D)Санадест, ки иттилооти аввалияро дар бар мегирад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;

@153.Ҷараёни иттилоотӣ ?

$A) Ҷараёни ҷамъоварӣ, коркард, захиракунонӣ, нигодорӣ, ҷустуҷу ва паҳн намудани иттилоот;
$B) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$C)Ҷараёни ҷамъоварӣ, коркард, ва паҳн намудани иттилоот;
$D)Ҷараёни нигодорӣ, ҷустуҷу ва паҳн намудани иттилоот;
$E) Ҷараёни ҷамъоварӣ ва паҳн намудани иттилоот;

@154.Системаи иттилоотӣ чист ?

$A) технологияи иттилоотӣ, аз ҷумла бо истифодаи воситаҳои техникаи ҳисоббарор ва алоқа, ки ҷараёни иттилоотиро татбиқ месозанд;
$B)Маҷмуи асноди аз нигоҳи ташкили танзимшуда мебошад;
$C)Маҷмуи асноди аз нигоҳи ташкили танзимшуда, аз ҷумла бо истифодаи воситаҳои техникаи ҳисоббарор ва алоқа;

$D)Иттилоот ва технологияи иттилоотӣ, аз ҷумла бо истифодаи воситаҳои техникаи ҳисоббарор ва алоқа мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@155.Захираҳои иттилоотӣ чист ?
$A) Асноди алоҳида, ҳаҷми ҷудогонаи аснод ва ҳаҷми аснод дар системаҳои иттилоотӣ (китобхонаҳо, бойгониҳо, фондҳо, махзанҳои маълумот ва дигар системаҳои иттилоотӣ);
$B)Асноди алоҳида, ҳаҷми ҷудогонаи аснод ва ҳаҷми аснод дар системаҳои иттилоотӣ мебошад;
$C) ҳаҷми ҷудогонаи аснод ва ҳаҷми аснод дар системаҳои иттилоотӣ (китобхонаҳо, маълумот ва дигар системаҳои иттилоотӣ);
$D) Ҳаҷми аснод дар системаҳои иттилоотӣ (китобхонаҳо, бойгониҳо, фондҳо, махзанҳои маълумот ва дигар системаҳои иттилоотӣ);
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@156.Маҳсулоти иттилоотӣ ин ?
$A)Натиҷаи моддии фаъолияти иттилоотӣ, ки барои қонеъ намудани эҳтиёҷоти иттилоотии шаҳрвандон, мақомоти давлатӣ, корхонаю муассиса ва ташкилот пешбинӣ гардидааст;
$B)Натиҷаи моддии фаъолияти иттилоотӣ, ки барои қонеъ намудани эҳтиёҷ равона шудааст;
$C)Ҳама ҷавобҳо дуруст аст;
$D)Натиҷаи моддии фаъолияти иттилоотӣ, ки барои қонеъ намудани эҳтиёҷоти иттилоотии ташкилот пешбинӣ гардидааст;
$E)Натиҷаи моддии фаъолияти иттилоотии шаҳрвандон, мақомоти давлатӣ, корхонаю муассиса ва ташкилот пешбинӣ гардидааст;
@157.Хизматрасонии иттилоотӣ ин ?
$A) Дар шакли муайяннамудаи Қонунгузорӣ анҷом додани фаъолияти иттилоотӣ ҷиҳати расонидани маҳсулоти иттилоотӣ то истифодабарандагон бо мақсади қонеъгардонии эҳтиёҷоти иттилоотии онҳо;
$B) Дар шакли муайяннамудаи Қонунгузорӣ анҷомнадодани фаъолияти иттилоотӣ;
$C) Фаъолияти иттилоотӣ ҷиҳати расонидани маҳсулоти иттилоотӣ то истифодабарандагон бо мақсади қонеъгардонии эҳтиёҷоти иттилоотии дигарон;
$D) Дар шакли муайяннамудаи Қонунгузорӣ анҷом додани фаъолияти иттилоотӣ то истифодабарандагон бо дигар мақсадҳо;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@158.Ҳуқуқи моликият ба иттилоот ин ?
$A) Муносибатҳои қонунан танзимшуда оид ба соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдории иттилоот мебошад;
$B) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$C) Муносибатҳои ғайриқонуни оид ба соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдории иттилоот мебошад;
$D) Муносибатҳои қонунан танзимшуда оид ба истифодабари мебошад;

$E)Муносибатҳои қонунан танзимшуда оид ба соҳиби кардани иттилоот мебошад;
@159.Молики захираҳои иттилоотӣ, системаҳои иттилоотӣ, технология ва воситаҳои таъмини онҳо кӣ мебошад ?
$A) Субъекте, ки объектҳои зикршударо соҳибӣ ва истифода намуда, ваколатҳои ихтиёрдории онҳоро дар доираи муқаррарнамудаи қонунгузорӣ татбиқ менамояд;
$B) Шахсонӣ воқеӣ;
$C)Шахсонӣ ҳуқуқӣ;
$D) Субъекте, ки объектҳои зикршударо соҳибӣ менамояд;
$E) Шаҳрвандонӣ хориҷӣ;
@160.Истифодабарандаи иттилоот ин?
$A)Субъекте, ки ба системаи иттилоот ё ба миёнарав барои гирифтани маълумоти зарурӣ муроҷиат мекунад;
$B) Субъекте, ки объектҳои зикршударо соҳибӣ менамояд;
$C) Шахсонӣ воқеӣ;
$D)Шахсонӣ ҳуқуқӣ;
$E)Соҳибкоронӣ Инфиродӣ;
@161.Иттилооти пинҳонӣ (конфиденсиалӣ) ин ?
$A) Маълумот дар соҳибӣ, истифода ё ихтиёрдории шахсони алоҳидаи воқей ё ҳуқуқӣ қарордошта, ки метавонанд бо хоҳиши молик ба таркиби маълумоти давлатӣ дохил карда шаванд;
$B)Маълумот дар соҳибӣ, истифода ё ихтиёрдории шахсони алоҳида;
$C)Ҳуҷҷатҳое, ки дар соҳибӣ, истифода ё ихтиёрдории шахсони алоҳидаи воқей ё ҳуқуқӣ қарор дорад;
$D) Маълумот дар соҳибӣ, истифода ё ихтиёрдории шахсони алоҳидаи воқей ё ҳуқуқӣқарордошта;
$E)Маълумотҳои шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкоронӣ инфиродӣ;
@162.Иттилооти махфӣ ?
$A) Иттилооти дорои сирри давлатӣ, ки мувофиқи «Номгуи маълумотҳои дорои сирри давлатӣ» ташкил ёфта, ошкор намудани он метавонад ба амнияти давлат зарар оварад;
$B)Иттилооти дорои сирри шахсӣ, ки мувофиқи «Номгуи маълумотҳои дорои сирри шахсӣ» ташкил ёфтааст;
$C) Иттилооти дорои сирри давлатӣ ва шахсӣ намебошад;
$D)Иттилооти дорои сирри давлатӣ аст, ки ошкор намудани он метавонад ба амнияти давлат зарар наорад;
$E) Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
@163.Иттилооти иҷтимоишиносӣ ин ?
$A) Маълумоти сотсиологии ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда оид ба муносибатҳои шаҳрвандони алоҳида ё гуреҳҳои иҷтимоӣ нисбат ба воқеа ва руйдодҳои ҷамъиятӣ, ҷараёнҳо ва далелҳо;
$B) Маълумоти сотсиологӣ мебошад;
$C)Маълумоти сотсиологии ҳуҷҷатӣ эълоншуда мебошад;
$D)Маълумоти сотсиологии ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда намебошад;

$E)Маълумоти сотсиологӣ намебошад;
@164.Иттилоот оид ба шахсият чист ?
$A) Маҷмӯи маълумоти ҳуҷҷатӣ ё ба таври оммавӣ эълоншуда оид ба шахсият;
$B)Маҷмӯи маълумотҳои ба таври оммавӣ эълоншуда;
$C) Маҷмӯи ҳуҷҷатҳои ба таври оммавӣ эълоншуда;
$D)Маҷмӯи маълумотҳо мебошад;
$E) Ҳама ҷавобҳо дуруст аст;
@165.Иттилооти дорои хусусияти маълумотию энсиклопедӣчӣ гунна аст?
$A) Маълумоти муназзам, ҳуҷҷатӣ ё маълумоти ба таври оммавӣ эълоншуда дар бораи ҳаёти ҷамъиятӣ, давлатӣ ва муҳити табиии зист;
$B)Ҳама ҷавобҳо дуруст аст;
$C)Маълумоти ҳуҷҷатӣ мебошад;
$D)Маълумот оиди муҳити табиии зист;
$E) Маълумоти муназзам, оммавӣ эълоншуда дар бораи ҳаёти ҷамъиятӣ, ва муҳити табиии зист;
@166.Иттилооти ҳуҷҷатикунонида (аснод) чӣ гуна иттилоот аст?
$A) Иттилооти дар манбаи моддии иттилоот қайдшуда бо маълумотҳое (реквизитҳо$E), ки барои ҳаммонандкунии он имкон медиҳанд;
$B) Иттилоот намебошад;
$C)Иттилоот дар бораи шахс мебошад;
$D)Иттилооти дар манбаи моддии иттилоот қайдшуда аст; $E)Иттилоот бо маълумотҳое, ки барои ҳаммонандкунии он имкон медиҳанд;
@167.Иттилооти мақомоти системаҳои давлатии идоракунӣ ин?
$A) Иттилооти расмии ҳуҷҷатӣ, ки дар ҷараёни фаъолияти ҷории ҳокимияти қонунгузор, иҷроия, судӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ ташкил карда мешавад;
$B)Иттилооти расмии ҳуҷҷатӣ, ки дар ҷараёни фаъолияти ҷории ҳокимияти қонунгузор ташкил карда мешавад;
$C)Ҳама ҷавобҳо нодуруст аст;
$D) Иттилооти расмии ҳуҷҷатӣ мебошад;
$E)Иттилооти расмии ҳуҷҷатӣ намебошад;
@168. Кадом моддаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсро дар ҳифзи ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ вазифадор мекунад ?
$A) моддаи 44;
$B) моддаи 47;
$C) моддаи 52;
$D) моддаи 63;
$E) молдаи 73;
@169. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муносибатҳои фарҳангӣ тавассути кадом санади меъёри ҳуқуқи танзим карда мешаванд?
$A) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» ;
$B) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи сармоягузорӣ» ;

$C) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муроҷиатҳои шаҳрвандон» ;
$D) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи алоқаи барқӣ» ;
$E) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи милитсия» ;
@170. Фаъолияти фарҳангӣ дорои кадом хусусиятҳо аст ?
$A) фаъолият дорои хислати инсондӯстона аст (яъне танҳо барои инсон амали гардонида мешавад), ин фаъолият дар ташаккули шахсияти инсон мусоидат менамояд, ин фаъолият доимо дар ҳоли рушд қарор дорад;
$B) фаъолият дорои хислати мусбат, ин фаъолият дар ташаккули шахсияти инсон мусоидат менамояд;
$C) ин фаъолият дорои хислати инсондӯстона аст ;
$D) донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$E) урфу одат, забон, маросиму ҷашнҳо, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
@171. Мероси ғайримоддии фарҳангӣ ин ?
$A) анъана ва воситаҳои шифоҳии ифода, аз ҷумла забон, урфу одат, маросиму ҷашнҳо, донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$B) анъана, воситаҳои хаттии ифода, аз ҷумла забон, маросиму ҷашнҳо, фаъолият дорои хислати мусбат,инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$C) фолклор, касбу ҳунари бадеии халқ намудҳои фарҳанги, донишҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, инчунин ашёву воситаҳои иҷрои онҳо;
$D) донишу малакаҳои ба табиату сайёра ва ҳунарҳои анъанавӣ вобаста, касиф ва хароб кардани онҳо, беасос шикастан;
$E) саноати маишии фарҳангӣ ва истироҳати, фолклор, беасос шикастан;
@172. Мақсади Қонуни ҶТ «Дар бораи фарҳанг» ин ?
$A) Ҳуқуқҳои конститутсионии шаҳрвандонро дар фаъолияти фарҳангӣ таъмин ва ҳимоя намуда, муносибатҳои ҳуқуқии субъектҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад ва сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян мекунад;
$B) Ҳуқуқҳои шаҳрвандонро дар фаъолияти фарҳангӣ таъмин ва ҳимоя намуда, муносибатҳои ҷамъиятии субъектҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад;
$C) Ҳуқуқҳои конститутсионии шаҳрвандонро вобаста ба фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад ва сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян мекунад;
$D) Вазифаҳои шаҳрвандонро дар фаъолияти иқтисоди беруна ва сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян мекунад;
$E) муносибатҳои ҳуқуқии субъектҳои фаъолияти фарҳангиро ба танзим медарорад ва сиёсати давлатро дар соҳаи ҳуқуқ муайян мекунад;
@173. Мероси фарҳангӣ ин ?
$A) маҷмӯи арзишҳои фарҳангӣ, ки дорои аҳамияти миллию давлатӣ буда, моликияти истисноии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд;

$B) маҷмӯи арзишҳои маънавие, ки дорои аҳамияти дунявӣ буда, моликияти истиснoии ҶТ мебошанд;
$C) маҷмӯи арзишҳои фарҳангӣ, ки дорои фаъолияте, ки ба офаридани арзишҳо алоқаманд аст;
$D) маҷмӯи арзишҳои моддию маънавие, ки дорои урфу одат, маросиму ҷашнҳо аст;
$E) маҷмӯи арзишҳои пулие, ки дар маросиму ҷашнҳо истифода шудааст;

@174. Корманди соҳаи фарҳанг ин ?

$A) шахси воқеие, ки фаъолияти он ба ҳифз, рушд, интишору истифодаи арзишҳои фарҳангӣ ва ҷалби шаҳрвандон ба ин арзишҳо алоқаманд аст;
$B) шахси ҳуқуқие, ки фаъолияти он ба ҷалби шаҳрвандон ба ин арзишҳо алоқаманд аст;
$C) шахси воқеие, ки фаъолияти он ба ҳифзи ҳуқуқҳои санъаткорон аст; шахси воқеие, ки фаъолияти он оид ба ҳифз, рушд, ва ҷалби пасандозҳо алоқаманд аст;
$E) шахси ҳуқуқие, ки фаъолияти худро тавассути низомнома ба роҳ мемонад;

@175. Принсипҳои асосии сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг кадомҳоянд ?

$A) дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг, озодии фаъолияти эҷодӣ, мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои эҷодии шаҳрвандон, эътирофи гуногунақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ, ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ, ҷанбаи умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг, такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ, ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$B) такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ, ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$C) ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ, ҷанбаи умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг, такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишвҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг;
$E) афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг, озодии фаъолияти эҷодӣ, мусоидат кардан ба инкишофи қувваҳои

эҷодии шаҳрвандон, эътирофи гуногунақидагӣ ва муносибат ба ҷараёни эҷодӣ;
@176. Ҳуқуқи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг ?
$A) аз комёбиҳои фарҳанги умумимиллӣ ва умумиинонӣ озодона истифода баранд, аз рӯи майлу рағбат ва қобилияти хеш дар ҳамаи намудҳои фаъолияти эҷодии касбӣ ва ғайрикасбӣ шуғл варзанд, соҳибҳуқуқи (муаллифи) моликияти зеҳнӣ бошанд, сирри ҳунари худро маҳфуз доранд, ба дастовардҳои эҷодии худ ихтиёрдорӣ намоянд, сарватҳои маънавӣ, зебоиписандӣ ва ғайраро озодона интихоб кунанд ва дар ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш дар ҳимояи давлат бошанд, сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$B) захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$C) маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд, сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд, маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;
$E) зебоиписандӣ ва ғайраро озодона интихоб кунанд ва дар ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш дар ҳимояи давлат бошанд, сарватҳои фарҳангӣ,афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг;
@177. Ҳуқуқи гурӯҳҳои миллӣ ва этникӣ ин ?
$A) намояндагони ҳама гуна ақалиятҳои миллӣ ва этникӣ, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон зиндагонӣ мекунанд, ба нигоҳдорӣ, густариш ва ҳифзи фарҳангӣ миллии хеш, ташкили корхона ва муассиса, иттиҳодия, марказ ва ҷамъиятҳои миллии фарҳангӣ ҳуқуқ доранд, Ҷумҳурии Тоҷикистон ба марказҳои миллии фарҳангӣ, ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҷиҳати бастани созишномаҳои байналмилалӣ дар ин соҳа тадбирҳо меандешад ва ҳуқуқҳои онҳоро ҳимоя менамояд;
$B) намояндагони ҳама гуна муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҷиҳати бастани созишномаҳои байналмилалӣ дар ин соҳа тадбирҳо меандешад ва ҳуқуқҳои онҳоро ҳимоя менамояд;

$C) намояндагони ҳама гуна ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҷиҳати бастани созишномаҳои байналмилалӣ дар ин соҳа тадбирҳо меандешад ва ҳуқуқҳои онҳоро ҳимоя менамояд;
$D) намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) намояндагони ҳама гуна давлатҳои фарҳангӣ баҳри афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ, дастраси умум будани сарватҳои фарҳанг;
@178. Ба сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд ?
$A) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, коллексияҳои нодиру ашёҳои қадимӣ ва асарҳои санъат, аз қабили мусавварахо, осори наққошӣ, расмҳо, муҷассамаҳо, номҳои аҳамияти таърихӣ дошта, асарҳои ороишӣ (дизайнерӣ), китобҳои дастнавис, дастхатҳои муаллифон, катибаҳо, ҳуҷҷатҳои таърихӣ, нусхаҳои нодир, оромгоҳҳои шахсиятҳои маъруф, боғот ва манзараҳои табиии дорои аҳамияти фарҳангӣ дошта ва ғайра дохил мешаванд. Сарватҳои фарҳанги миллӣ, ки моликияти ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак, шахсӣ ва хусусӣ ҳисоб меёбанд дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳангӣ истифода мешаванд;
$B) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, коллексияҳои нодиру ашёҳои қадимӣ ва асарҳои санъат, аз қабили мусавварахо, осори наққошӣ, расмҳо, боғот ва манзараҳои табиии дорои аҳамияти фарҳангӣ дошта ва ғайра дохил мешаванд;
$C) Сарватҳои фарҳанги миллӣ, ки моликияти ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак, сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, шахсӣ ва хусусӣ ҳисоб меёбанд дар асоси қонун сабти ном шуда, дар фаъолияти фарҳангӣ истифода мешаванд;
$D) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бозёфтҳои ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, ҳимоя менамояд;
@179. Мероси ғайримоддии фарҳангӣ ин ?
$A) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва тасаввуроти ба анъанаҳо асосёфта аст, ки эҳсоси хусусияти хос ва робитаи наслҳоро ташаккул медиҳад. Ба таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои

тасаввуроту ифода, донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс, бозиҳо, устурашиносӣ, маросимҳо, ҳунарҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$B) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс, бозиҳо, устурашиносӣ, маросимҳо, ҳунарҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$C) маҷмӯи таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ифода, донишу малака ва рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$D) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) Ба таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, ҳимоя менамояд;

@180. Ҳукумати ҶТ барои таъмини ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон кадом чораҳои заруриро меандешад ?

$A) сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар ҷомеа амалӣ менамояд, унсурҳои гуногуни мероси ғайримоддии фарҳангиро бо иштироки ҷамъиятҳо, гурӯҳҳо ва ташкилотҳои дахлдори ғайриҳукуматӣ муайян менамояд, барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи мероси ғайримоддии фарҳангӣ чораҳои дахлдор мандешад, ба таҳқиқоти ҳамаҷонибаи мероси ғайримоддии фарҳангӣ мусоидат мекунад, ҳамкории байналмилалиро оид ба ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ ба роҳ мемонад;
$B) сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар ҷомеа амалӣ менамояд, унсурҳои гуногуни мероси ғайримоддии фарҳангиро бо иштироки ҷамъиятҳо, гурӯҳҳо ва ташкилотҳои дахлдори ғайриҳукуматӣ муайян менамояд;
$C) барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи мероси ғайримоддии фарҳангӣ чораҳои дахлдор мандешад, ба таҳқиқоти ҳамаҷонибаи мероси ғайримоддии фарҳангӣ мусоидат мекунад, ҳамкории байналмилалиро оид ба ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ ба роҳ мемонад;
$D) барои тарбияи мутахассисон дар соҳаи идораи мероси ғайримоддии фарҳангӣ чораҳои дахлдор мандешад ва маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, мусиқӣ, рақс ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
$E) сиёсати давлатиро барои баланд бардоштани нақши мероси ғайримоддии фарҳангӣ дар ҷомеа амалӣ менамояд ва ҳамкории байналмилалиро оид ба ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангӣ ба роҳ мемонад;

@181. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳанги миллӣ ин ?
$A) Паҳн ва оммавигардонии меросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои театрию консертӣ, киною видеонамоишдиҳӣ, тамошогоҳҳо, китобхонаҳо, бойгониҳо, клубҳо, қасру хонаҳои фарҳанг, боғҳои фарҳангу истироҳат, марказҳои фарҳангию фароғатӣ, намоишгоҳҳо, осорхонаҳо, ҷойҳои муқаддаси таърихию табиӣ, телевизион ва радио, созмонҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятии кормандони фарҳангу санъат, муассисаҳои сайёҳӣ, таълимгоҳҳои фарҳанг ва санъат, марказҳои паҳнкунандаи донишҳои илмию техникӣ, марказҳои фарҳангиву фароғатии беруназмактабӣ, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$B) Паҳн ва оммавигардонии меросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро марказҳои фарҳангиву фароғатии беруназмактабӣ, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$C) Паҳн ва оммавигардонии меросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои телевизион ва радио, созмонҳои эҷодӣ, ҷамъиятии кормандони фарҳангу санъат, муассисаҳои сайёҳӣ, таълимгоҳҳои фарҳанг ва санъат, марказҳои паҳнкунандаи донишҳои илмию техникӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$D) Паҳн ва оммавигардонии меросу комёбиҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои илмию техникӣ, марказҳои савдо, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$E) Паҳн ва оммавигардонии фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро танҳо муассисаҳои телевизион ва радио, кормандони фарҳангу санъат ва нашриётҳо амалӣ мегардонанд;
@182. Фаъолияти эҷодӣ ин ?
$A) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба он дахолат намекунад. Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии моддию маънавӣ мерасонад, эҷодиётро аз дахолати муассисаҳо, корхонаҳо, ташкилотҳо, ҳизбҳо ҳимоя мекунад, барои амалӣ гаштани маҳсули эҷодкор мадад мерасонад;
$B) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба он дахолат намекунад ва нашриётҳоро дастгири менамояд;
$C) Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;
$D) Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди марказҳои савдо, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$E) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба рушди он ёрии моддию маънавӣ мерасонад;
@183. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кадом мақомотҳо идоракунии низоми фарҳангро ба роҳ мемонанд ?

$A) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорату идораҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дорои ташкилот, корхона ва муассисаҳои фарҳанг мебошанд;
$B) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
$C) Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҷамъиятҳои саҳҳомӣ;
$D) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва иттиҳодияҳои динӣ;
$E) ҳамаи ҷавобҳо нодуруст;
@184. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг ?
$A) сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян ва амалӣ менамояд, кафолати қонеъ гардондани эҳтиёҷоти фарҳангии шаҳрвандон ҳимояи ҳуқуқи онҳоро дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ таъмин менамояд, барномаҳои ҷумҳуриявӣ, инчунин байнидавлатӣ ва байналмилалии инкишофи фарҳангро баррасӣ ва тасдиқ намуда, онҳоро бо воситаҳои моддию техникӣ ва молиявӣ таъмин менамояд, тартиби таъсис намудан, аз нав ташкил кардан, барҳам додан, тағйири ҷой кардан, нусхабардорӣ намудан ва таъмири иншоотҳои дорои арзиши махсуси таърихӣ ва эстетикиро муайян мекунад, стратегияи барномаҳои мақсадноки ҷумҳуриявии фарҳангиро муайян ва тасдиқ мекунад, ҳифзи иҷтимоӣ ва ҳуқуқии кормандони соҳаи фарҳангро таъмин мекунад, тараққиёти инфраструктураи соҳаи фарҳангро таъмин менамояд, таъминоти молиявию иқтисодии муассисаҳои фарҳанг ва хизматрасонии фарҳангии аҳолиро муайян мекунад, таъсис ва фаъолияти муассисаҳои фарҳанги давлатӣ ва ғайридавлатӣ, аз ҷумла муассисаҳои фарҳангии хусусиро ҳавасманд гардонида, ба инкишофи заминаи моддиву техникии онҳо мусоидат мекунад, маблағгузории буҷетии муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳангро ба роҳ мемонад ва дар мавриди зарурат, дар маблағгузории ташкилотҳои фарҳангии ғайридавлатии соҳаи фарҳанг ҳисса мегузорад, ба монополияи давлатӣ дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ роҳ намедиҳад;
$B) сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг муайян ва амалӣ менамояд, кафолати қонеъ гардондани эҳтиёҷоти фарҳангии шаҳрвандон ҳимояи ҳуқуқи онҳоро дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ таъмин менамояд, барномаҳои ҷумҳуриявӣ, инчунин байнидавлатӣ ва байналмилалии инкишофи фарҳангро баррасӣ ва тасдиқ намуда, онҳоро бо воситаҳои моддию техникӣ ва молиявӣ таъмин менамояд, тартиби таъсис намудан, аз нав ташкил кардан, барҳам додан, тағйири ҷой кардан, нусхабардорӣ намудан ва таъмири иншоотҳои дорои арзиши махсуси таърихӣ ва эстетикиро муайян мекунад;
$C) сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг баҳри инкишофи заминаи моддиву техникии онҳо мусоидат мекунад, маблағгузории буҷетии муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳангро ба роҳ мемонад ва дар мавриди зарурат, дар маблағгузории ташкилотҳои фарҳангии ғайридавлатии соҳаи фарҳанг ҳисса мегузорад, ба монополияи давлатӣ дар соҳаи фаъолияти фарҳангӣ роҳ намедиҳад;

$D) сиёсати давлатро оид ба арзиши махсуси таърихӣ ва эстетикиро муайян мекунад, стратегияи барномаҳои мақсадноки ҷумҳуриявии фарҳангиро муайян ва тасдиқ мекунад, ҳифзи иҷтимоӣ ва ҳуқуқии кормандони соҳаи фарҳангро таъмин мекунад, тараққиёти инфраструктураи соҳаи фарҳангро таъмин менамояд, таъминоти молиявию иқтисодии муассисаҳои фарҳанг ва хизматрасонии фарҳангии аҳолиро муайян мекунад;
$E) давлат сиёсати худро оиди фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;
@185. Ваколати Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.
$A) татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг, эҳё, ҳифз, инкишоф, интишори сарватҳои фарҳанги миллӣ, дастраси умум гардондани мероси фарҳанги миллӣ ва умумибашарӣ, сабти ном ва муайян намудани тартиби истифодаи мероси фарҳанги миллии хориҷи кишвар, ташкили ҳамкории фарҳангии байналмилалӣ, барқарор намудани робитаҳои фарҳангӣ бо давлатҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалии соҳаи фарҳанг, муқаррар намудани тартиби таъсис ва барҳам додани муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ташкили таълиму тарбияи мутахассисон, такмили ихтисоси онҳо, ташкили тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо, ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ, инкишофи фарҳанг, машғул шудан ба худомӯзӣ, санъати ҳаваскорӣ, ҳунармандӣ, ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо – мактабҳои санъат, студияҳо, курсҳо, нигоҳ доштани хизматрасонии асосии бепули китобхонаҳои ҳамаи идораҳову ташкилотҳо, инчунин санъати ҳаваскорӣ (эҷодиёти бадеии ҳаваскорӣ), мусоидат ба ривоҷи хайрия ва талабот дар соҳаи фарҳанг;
$B) татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг, ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо – мактабҳои санъат, студияҳо, курсҳо, нигоҳ доштани хизматрасонии асосии бепули китобхонаҳои ҳамаи идораҳову ташкилотҳо, инчунин санъати ҳаваскорӣ (эҷодиёти бадеии ҳаваскорӣ), мусоидат ба ривоҷи хайрия ва талабот дар соҳаи фарҳанг;
$C) татбиқи сиёсати давлат барои тартиби таъсис ва барҳам додани муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ташкили таълиму тарбияи мутахассисон, такмили ихтисоси онҳо, ташкили тадқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг, бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо, ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ;

$D) татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи фарҳанг, бо иттилоот ва маводи илмӣ-методӣ таъмин кардани муассисаҳо, ҳавасманд кардани фаъолияти шаҳрвандон, аз ҷумла ба воситаи татбиқи сиёсати давлатии андозситонӣ ва нархгузорӣ бо мақсади ҷалб намудани кӯдакон ба кори эҷодӣ, инкишофи фарҳанг, машғул шудан ба худомӯзӣ, санъати ҳаваскорӣ, ҳунармандӣ, ташкили шароит барои таълими ибтидоии бадеӣ, тарбияи умумии зебоишиносӣ, пеш аз ҳама ба тариқи гуманитарӣ кардани соҳаи маориф, дастгирӣ ва тараққӣ додани шабакаи муассисаҳо ва ташкилотҳо дар соҳаи фарҳанг;
$E) давлат сиёсати худро оиди фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;

@186. Сиёсати инвеститсионӣ дар соҳаи фарҳанг ?

$A) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғанӣ гардондан ва инкишоф додани заминаи моддӣ-техникии фарҳанг ба маблағгузории давлатии фарҳанг афзалият дода мешавад, тақсимоти маблағҳои асосӣ ба объектҳои таъиноти фарҳангӣ аз тарафи мақомоти марбутаи идораи давлатӣ дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ муайян карда мешавад, барои сохтмони муассисаҳои нави фарҳанг дар навбати аввал қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$B) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғанӣ гардондан ва инкишоф додани заминаи моддӣ-техникии фарҳанг ба маблағгузории давлатии фарҳанг афзалият дода мешавад;
$C) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ муайян карда мешавад, барои сохтмони муассисаҳои нави фарҳанг дар навбати аввал қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$D) Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тақсимоти маблағҳои асосӣ ба объектҳои таъиноти фарҳангӣ аз тарафи мақомоти марбутаи идораи давлатӣ дар асоси муҳокимаи кушод ва ошкори шаклҳои алтернативӣ қитъаҳои замин ҷудо карда мешавад;
$E) Ҷумҳурии Тоҷикистон сиёсати худро оиди фаъолияти эҷоди дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;

@187. Инкишофи фарҳанг дар деҳот ?

$A) Дар деҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби давлат ба намудҳои мухталифи фаъолияти фарҳангӣ, ташкили муассисаҳои фарҳанг ва корҳои мансуб ба беҳбудии муҳити эстетикӣ ва такмили фаъолияти фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;
$B) Дар шаҳрҳои ҶТ аз ҷониби давлат ба намудҳои мухталифи фаъолияти фарҳангӣ, ташкили муассисаҳои фарҳанг ва корҳои мансуб ба фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;
$C) Дар ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби соҳибкорон ба намудҳои мухталифи фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ ва корҳои мансуб фаъолияти фарҳангӣ таваҷҷуҳи афзалиятнок дода мешавад;

$D) Дар деҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон сиёсати давлатро дар соҳаи фарҳанг баҳри инкишофи заминаи моддиву техникии онҳо мусоидат менамоянд;
$E) Ҷумҳурии Тоҷикистон озодии фаъолияти эҷодиро эътироф карда, давлат ба он дахолат намекунад ва нашриётҳоро дастгири наменамояд;
@188. Хароҷоти беҷети Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2005 ?
$A) 954 ҳазор сомонӣ;
$B) 964 ҳазор сомонӣ;
$C) 979 ҳазор сомонӣ;
$ D) 984 ҳазор сомонӣ;
$ E) 989 ҳазор сомонӣ;
@189. Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии вилоятӣ, шаҳрию ноҳиявӣ ва ҷамоатҳои шаҳраку деҳот оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дорои кадом салоҳиятҳо мебошанд ?
$ A) назорат оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо тибқи талаботи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, таҳияи тавсия ва дастурҳои амалӣ барои камхарҷ гузаронидани ҷашну маросимҳо, таъмини ҳамкорӣ байни мақомоти давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо ва ташкили корҳои маърифатию тарғиботӣ дар байни аҳолӣ, расонидани ёрии амалӣ ба раисони маҳаллаҳо, шӯъбаҳои сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар танзими ҷашну маросимҳо, таблиғи адабиёти илмию оммавӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо, талаб кардани маълумот дар бораи иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо аз вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, корхонаҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, сарфи назар аз шакли моликияташон, дар ҳолати риоя нашудани муқаррароти Қонуни мазкур Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллӣ санади зарурӣ таҳия намуда, онро барои татбиқи чораҳои таъсиррасонии ҳуқуқӣ ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамоянд;
$B) Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони ҳуқуқи ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегардад, ки дар сархатҳои дуюм ва сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд. Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд;
$C) Барои гирифтани шаҳодатнома дар бораи муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ аз тарафи шахсони воқеӣ ба ариза ҳуҷҷатҳое замима мегарданд, ки дар сархати сеюми қисми аввали ҳамин модда зикр гардидаанд, шартнома бо ҷониби қабулкунанда дар бораи мақсад, мӯҳлат ва шароити муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ;

$D) бақайдгирии сарватҳои фарҳангии берун баровардашаванда ва дохил кардашаванда, инчунин муваққатан берун баровардашаванда ва муваққатан дохил кардашавандаро ба амал мебарорад, экспертизаи сарватҳои фарҳангиеро, ки барои берун баровардан, муваққатан берун баровардан инчунин ҳангоми баргардонидани онҳо баъди муваққатан берун баровардан пешниҳод шудаанд таъмин мекунад, барои берун баровардан ва муваққатан берун баровардани сарватҳои фарҳангӣ шаҳодатнома медиҳад;

$E) назорат ва таъмини ҳамкорӣ байни мақомоти давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо ва ташкили корҳои маърифатию тарғиботӣ дар байни аҳолӣ, расонидани ёрии амалӣ ба раисони маҳаллаҳо, шӯъбаҳои сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар танзими ҷашну маросимҳо, талаб кардани маълумот дар бораи иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии ҶТ оид ба танзими анъана ва ҷашну маросимҳо аз вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, корхонаҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, сарфи назар аз шакли моликияташон, дар ҳолати риоя нашудани муқаррароти Қонуни мазкур Мақоми ваколатдор ва комиссияҳои доимии маҳаллӣ санади зарурӣ таҳия намуда, онро барои татбиқи чораҳои таъсиррасонии ҳуқуқӣ ба мақомоти дахлдор пешниҳод менамоянд;

@190. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кадом ҷашнҳо ҳамчун ҷашни расмӣ дониста мешавад ?

$A) Ҷашнҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваҳдати миллӣ, Наврӯз, Сада, Меҳргон, идҳои Рамазон, Қурбон ва дигар идҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;

$B) Ҷашнҳои Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Наврӯз, Сада, Меҳргон, идҳои Рамазон, Қурбон ва дигар идҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;

$C) Ҷашнҳои Меҳргон, Соли нав, идҳои Рамазон, Қурбон ва дигар идҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;

$D) Ҷашнҳои Сада, иди Модарон, идҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор мегарданд;

$E) Ҷашнҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваҳдати миллӣ, Наврӯз баргузор мегарданд;

@191. Кадом рӯз ҳамчун рӯзи байналмилалии ҳифзи ёдгориҳои таърихӣ, меъморӣ ва фарҳангӣ дониста мешавад ?

$A) 18 апрел;

$B) 20 март;

$C) 22 май;$

$D) 29 сентябр;

$E) 25 декабр;

@192. Осорхона ин ?
$A) муассисаи ғайритиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади дарёфт, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ, нигоҳдорӣ, таҳқиқ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$B) муассисаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$C) корхонаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ ва нигоҳдорӣ коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$D) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$E) фаъолияти ин ташкилотҳо, ки ба истеҳсол, эҳё, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
@193. Феҳристи давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ин ?
$A) ҳуҷҷати баҳисобгирие, ки маълумоти заруриро дар бораи ҳар як ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бар мегирад;
$B) фаъолияти танҳо шахсони ҳуқуқӣ, ки ба эҷод, эҳё, ҳифз, рушд, интишор ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$C) фаъолияти шахсони воқеӣ, ки ба эҳё ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$D) фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷод ва истифодабарии арзишҳои фарҳангӣ марбут аст;
$E) ҳуҷҷати баҳисобгирие, ки маълумоти заруриро дар бораи ҳар як ашёи осорхонавии Фонди осорхонаҳои ҶТ дар бар мегирад;
@194. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол рузи Фалак кадом руз ҷашн гирифта мешавад ?
$A) Рӯзи 10 октябр;
$B) Рӯзи 15 май;
$C) Рӯзи 20 январ;
$D) Рӯзи 15 июн;
$E) Рӯзи 28 июл;
@195. Мақсади таъсиси осорхонаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) нигоҳдории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, пуррагардонии фонди осорхонаҳо бо роҳи харид ва ташкили экспедитсияҳо ва ҳафриёт, омӯзиш ва таҳқиқи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, нашри маълумот дар бораи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, омӯзиш ва таҳқиқи мероси таърихию фарҳангӣ берун аз осорхона, мунтазам ташкил кардани намоишҳои оммавии ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ, тарғиби ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа ва ташкили намоиши ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии хориҷӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкили мунтазами намоиши ашёи касбу ҳунарҳои қадима, малака ва таҷрибаи истеҳсоли ашёи арзиши таърихию фарҳангидоштаи муосир;

$B) Сарватҳои фарҳангии ғайриқонунӣ дар дохили кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи ҶТ эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣ, вакт ва шароити баровардан зарурати ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бозгардонӣ доранд;
$C) муассисаи тиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади фоида, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;
$D) Сарватҳои табии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣтадбирҳои зарурӣ меандешад;
$E) тарғиби ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа ва ташкили намоиши ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии хориҷӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкили мунтазами намоиши ашёи касбу ҳунарҳои қадима, малака ва таҷрибаи истеҳсоли ашёи арзиши таърихию фарҳангидоштаи муосир;
@196. Барҳамдиҳии осорхонаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) Осорхонаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон барҳам дода мешаванд. Ҳангоми барҳамдиҳии осорхонаҳои давлатӣ ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии он тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дигар осорхонаҳои давлатӣ вобаста карда мешаванд ва дар ин хусус мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг қарор қабул менамояд;
$B) Ба таркиби сарватҳои фарҳанги миллии ҶТ бозёфтҳои археологӣ, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ, намояндагони ҳама гуна ҷомеаҳои миллӣ, ассотсиатсияҳо, муассисаҳои таълимӣ ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;
Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди он ёрии идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд мадад мерасонад;
$D) Давлат фаъолияти эҷодиро дастгирӣ карда ба рушди марказҳои савдо, идораҳои рӯзномаю маҷаллаҳо, иттиҳодияҳои динӣ, нашриётҳо ва ғайра амалӣ мегардонанд;
$E) Ҳангоми барҳамдиҳии осорхонаҳои давлатӣ ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии он тибқи қонунгузории ҶТ ба дигар осорхонаҳои давлатӣ вобаста карда мешаванд ва дар ин хусус мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг қарор қабул менамояд;
@197. Тартиби харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ ?
$A) Харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ тавассути комиссияи харидорӣ амалӣ мегардад. Вазифаи комиссияи харидорӣ бо роҳи харидан, таъмини ҳифз, нигоҳдорӣ, барқароркунӣ ва ба шаҳрвандон дастрас кардани сарватҳои таърихию фарҳангӣ мебошад. Сарватҳои таърихию фарҳангӣ дар асоси хулосаи экспертизаи илмӣ ва санади комиссияи харидорӣ бо имзои ҳамаи аъзои он барои Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон харидорӣ мешаванд. Хулосаи

экспертизаи илмӣ бо мӯҳри осорхона ва имзои эксперт тасдиқ карда мешавад.Воситаҳои молиявие, ки барои харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ пешбинӣ шудаанд, ба дигар мақсадҳо истифода бурда намешаванд;
$B) такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ, ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$C) ҳимояи фарҳанги ҳамаи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, афзун намудани нуфузи иттиҳодияи ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои эҷодӣ дар фаъолияти фарҳангӣ;
$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, истифода ва интишори сарватҳои фарҳангӣ, ҷанбаи умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстона доштани фарҳанг, такомул ва густариши робитаҳои фарҳангии Тоҷикистон бо кишвҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии фарҳанг;
$E) Сарватҳои таърихию фарҳангӣ дар асоси хулосаи экспертизаи илмӣ ва санади комиссияи харидорӣ бо имзои ҳамаи аъзои он барои Фонди осорхонаҳои ҶТ харидорӣ мешаванд. Хулосаи экспертизаи илмӣ бо мӯҳри осорхона ва имзои эксперт тасдиқ карда мешавад. Воситаҳои молиявие, ки барои харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ пешбинӣ шудаанд, ба дигар мақсадҳо истифода бурда намешаванд.
@198. Дохил кардани ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ?
$A) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ дар асоси хулосаи экспертизаи илмӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда мешаванд. Тартиби ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил кардани ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ бо Низомномаи Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ кардааст, муайян карда мешавад. Ба молики ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми ғайридавлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг шаҳодатномаи дахлдор дода мешавад;
$B) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс, бозиҳо, устурашиносӣ, маросимҳо, ҳунарҳо, шаклҳои анъанавии робита, тасаввуроти экологӣ, рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$C) маҷмӯи таркиби мероси ғайримоддии фарҳангӣ урфу одат, шаклҳои тасаввуроту ифода, донишу малака ва рамзу аломатҳо дохил мешаванд;
$D) маҷмӯи шаклҳои фаъолияти фарҳангӣ ва донишу малака, забон, достонҳои шифоҳӣ, мусиқӣ, рақс ва дигар ташкилотҳои фарҳангии ҳамватанони берун аз ҳудуди ҷумҳурӣ кӯмак мерасонад, ҳимоя менамояд;

$E) Тартиби ба Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил кардани ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ бо Низомномаи Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ кардааст, муайян карда мешавад. Ба молики ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми ғайридавлатии Фонди осорхонаҳои ҶТ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг шаҳодатномаи дахлдор дода мешавад;

@199. Воридот ва содироти ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавӣ ?

$A) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби молик ё шахси ваколатдори он тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси шаҳодатномаи дахлдори мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешаванд. Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешаванд. Сарватҳои таърихию фарҳангӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешаванд;

$B) захираҳои китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд. Маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;

$C) маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд, сарватҳои фарҳангӣ, захираҳои китобхонаҳо;

$D) баробарҳуқуқии тамоми сокинони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эҷод, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода кунанд, маҳдудиятро барои истифодаи сарватҳои фарҳангӣ қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, нисбат ба мерос ва дастовардҳои муосири фарҳангӣ ғамхор бошанд;

$E) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир карда мешаванд. Сарватҳои таърихию фарҳангӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешаванд;

@200. Дастгирии давлатии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ?

$A) Дастгирии молиявӣ, шароити нигоҳдорӣ ва истифодаи ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавии қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зиммаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ мебошад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти

давлатӣ ва мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг бо мақсади ҳифзи ашёи осорхонавии нодири таърихию фарҳангӣ, беҳдошти фаъолияти осорхонаҳои бузург, ки ашёи осорхонавии муҳимро ҳифзу нигоҳдорӣ мекунанд ва ҷиҳати харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавие, ки аҳамияти сарвати таърихию фарҳангӣ доранд, қарорҳои дахлдор қабул карда метавонанд;
$B) Ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавие, ки осорхонаҳои давлатӣ ва дигар ташкилотҳо аз ҳисоби буҷети давлатӣ, маблағи муассисон ва дигар воситаҳо харидорӣ мекунанд, ба қисми давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда мешаванд. Давлатии Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тақсимнопазир аст.
$C) Сарватҳои фарҳангии давлат дар бобати ҳифзи сарватҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигаҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар кишварҳои хориҷӣ мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад;
$D) Сарватҳои табиии ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурдаро, ки муқаддасоти фарҳангии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гаштаанд, новобаста аз ҷои ҳозираи нигаҳдорӣтадбирҳои зарурӣ меандешад;
$E) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақоми ваколатдори давлатии соҳаи фарҳанг бо мақсади ҳифзи ашёи осорхонавии нодири таърихию фарҳангӣ, беҳдошти фаъолияти осорхонаҳои бузург, ки ашёи осорхонавии муҳимро ҳифзу нигоҳдорӣ мекунанд ва ҷиҳати харидории ашёи осорхонавӣ ва коллексияи осорхонавие, ки аҳамияти сарвати таърихию фарҳангӣ доранд, қарорҳои дахлдор қабул карда метавонанд;